

MAI SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

A HÉT TÉMAJA: A LAKÓTELEP	3. oldal
HA MEGVADUL AZ EGER II. (FOLYTATÁSOS REGÉNY)	4. oldal
KÁLLÍTÁSI NAPLÓ	7. oldal
KÖLCSEY FERENC TESTAMENTOMA	8. oldal

**Új jogszabály az ügyvédi
munka színvonalának emelésére**

AZ ELNÖKI TANÁCS ÜLÉSE

Penteken ülést tartott a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa.

A Minisztertanács előterjesztése alapján törvényerejű rendeletet fogadott el a jogtanácsosi tevékenységről. Az új jogszabály értelmében a jogtanácsos fő feladata a gazdálkodó és más szervezetek jogi ügyeinek intézése a tevékenységi körében — a jogszabály által meghatározott kivételes esetekben — magánszemély részére is nyújthat jogi segítséget. A tvr bevezette új intézmény: a jogtanácsosi nevéjegyű. Csak az a személy jogos a jogtanácsosi működéshez, akit a nevéjegyébe bejegyeztek. Az új rendelkezések meghatározzák a jogtanácsosi szervezetben működő jogi iroda feladatait, működésének szervezeti és jogi kereteit, továbbá lehetővé teszik a jogtanácsosi munkaközösség létrehozását, elsősorban az új vállalkozási formák jogi ellátása érdekében. Rendelkezik a tvr a jogtanácsosi tevékenység állami felügyeletéről és irányításáról is.

Az Elnöki Tanács ugyancsak törvényerejű rendeletet alkotott az ügyvédségről. Az ügyvédi tevékenységet szabályozó korábbi, 1958-ban alkotott törvényerejű rendelet hatályba lépése óta eltelt idő tapasztalatai alapján az ügyvédi szervezet és működés, vala-

mint annak jogi szabályozása korszerűsítésre szorult. Az új jogszabály rendelkezéseivel erősíti az ügyvédi szervezet önkormányzati jellegét, növeli önállóságát, előmozdítja az ügyvédi munka színvonalának emelését. A tvr bővíti az ügyvéd jogait, ugyanakkor átfogóan szabályozza az ügyfelekkel kapcsolatban fennálló, valamint a hatóság előtti eljárásokban teljesítendő kötelezettségeit. Az ügyvédi szervezet továbbfejlesztése érdekében a jogszabály ezután növeli az ügyvédi munkaközösség vagyoni önállóságát, erősíti önkormányzati jellegét, azáltal, hogy a munkaközösség taggyűlését szerves jogkörrel ruhazza fel. Az ügyvédi szervezet hatékonyságának és demokratizmusának fejlesztése érdekében tovább szélesedik az ügyvédi kamarák és az Országos Ügyvédi Tanács jogköre, erősödik szervezetük irányító és ellenőrző szerepe. Az ügyvédi önkormányzat erősítése és demokratizmusának szélesítése végett az eddig igazságügy-ministeri jogkörbe tartozó teendők egy része átkerül az ügyvédi önkormányzati szervekhez.

Az Elnöki Tanács a továbbiakban kitüntetéses doktorrá avatásokról döntött, a hazánk felszabadulásának évfordulója alkalmából adományozandó kitüntetésekéről határozott, bírákat mentett fel és választott meg.

Hazánkba látogat Petar Sztambolics

Losonczy Pálnak, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnökének meghívására Petar Sztambolics, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság Elnökének elnöke a közeli napokban hivatalos, baráti látogatásra hazánkba érkezik. (MTI)

Kádár János, az MSZMP KB első titkára pénteken fogadta Sztjépan Salajevet, a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának elnökét (MTI-fotó, Manek Attila felvétele — telefonát — KS)

BRIGÁDVEZETŐI TANÁCSKOZÁSOK

Hajdúsági Iparművek

A Hajdúsági Iparművek szocialista brigádjaiknak vezetői küldöttértekezletükön véleményt cseréltek a brigádmozgalom múltjáról, jelenéről és jövőjéről. Több, általuk említett példa bizonyítja, hogy a kollektívák a nehezebb körülmények között is helyt tudtak állni. Az elmúlt év végi teljesítményeik és a küldöttértekezleten elfogadott vállalásaik is, szemléletesen bizonyítják ezt.

Ebben az évben például a szocialista brigádok vállalták, hogy 235 000 forríviztől 36 százalékát zománcozott tartállyal készítsék el, aminek 70 százaléka nem rubel elszámolású exportként kerül értékesítésre. Az idén a vállalati terv szerint 87 000 automata mosógépet kell előállítani, amihez — az export növelése és az im-

portanyagokkal való hatékony gazdálkodás mellett — az is szükséges, hogy — amint vállalták — mintegy 40 százalékkal csökkentsék az alkatrész-, a szerelési és a festési hibákat. Ennek elérésére a kollektívák számos konkrét felajánlást tettek. A radiátorgyártó soron felére csökkentik a hossz-, a kereszt-, valamint az úgynevezett csonkfolyó radiátorok számát, lehetővé téve ezzel 700 000 négyzetméter radiátortest gyártását.

Harminc százalékkal csökkentik a 303 típusú keverőtárcsás mosógép zománcozott üstjének selejtjét. A forríviztől gyártásában hat műveleti, szerelési fázisnál a felére csökkentik a selejtet.

A gépek állásidejének 20 százalékos mérséklését is vállalták a kollektívák. Szá-

mos felajánlás történt arra is, hogy — a gyártmányok biztonságos üzemelésének megtartása mellett — a vállalat 15 százalékos import alkatrész megtakarítást érjen el.

A gazdálkodással kapcsolatosan is jelentősek a felajánlások. Egyebek mellett 25 millió forint közvetlen anyagköltség megtakarítását vállalta a kollektíva. Az energiaköltségeket illetően 3,5 millió forint a tervezett költségmegtakarítás.

Az üzem- és munkaszervezés javításával, a veszteségek és a létszám csökkentésével 5 százalékos hasznos munkaidőalap-megtakarítást kívánnak elérni.

A Hajdúsági Iparművek szocialista brigádjai az újító, alkotó munka mellett 30 000 óra társadalmi munka elvégzését is vállalták. **B. F.**

Ülést tartott a KNEB

Pénteki ülésén a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság megvitatta és jóváhagyta az állampolgárok ügyeinek munkaidőn kívüli intézéséről folytatott vizsgálat összefoglaló jelentését. A népi ellenőrzés a fővárosban és 14 megyében mintegy ezer szolgáltatónál, a tanácsoknál, a kiskereskedelmi vállalatoknál és sok más munkáltatónál vizsgálódott. Az ellenőrzés célja az volt, hogy tapasztalataival segítse a munkaidőn kívüli ügyintézés feltételeinek javítását, s ezáltal

a munkaidő teljesebb felhasználását. Kérdőívek, felmérések, lakóterületi és munkáltatói anketók tapasztalatait egyaránt hasznosították a népi ellenőrök, akiknek munkáját a Hazafias Népfront központi, területi és helyi szervei, aktivistái jelentősen segítették. A vizsgálat általános tanulságait összefoglaló jelentést és a javaslatokat a KNEB a Minisztertanács elé terjeszti.

A továbbiakban a testület jóváhagyta a tömegtestnevelés és tömegsport vizsgálatá-

hoz készült programot, amely szerint a népi ellenőrök felméri: mi történt e téren az 1974. évi ellenőrzés óta. Ugyancsak korábbi javaslatok megvalósítását vizsgálják, amikor áttekintik az általános iskolai korsztályok iskolai elhelyezését, a szociális ellátás szervezésének helyzetét és eredményeit. Egy, az ugyancsak a közeljövőben induló nagyszabású vizsgálat a falusi lakosság élet- és munkakörülményeit elemzi. (MTI)

Megérkeztek az első traktorok, munkagépek és kombájnok

A TSZKER RÉSZKÖZGYŰLÉSE DEBRECENBEN

A TSZKER Hajdú-Bihar megyei területi központjának taggazdasági képviselői pénteken részkozülést tartottak Debrecenben.

Biró István, a TSZKER országos elnöke köszöntötte a résztvevőket, s megnyitójában arról szólt: eredményes és sikeres volt az elmúlt évi munka. A vállalkozások új kezdeményezéseivel is igyekeztek kielégíteni a nehezebb gazdasági feltételek mellett jelentkező beszerzési és értékesítési igényeket, az újfajta szolgáltatásokat.

Mihály András igazgató az országban működő 18 TSZKER munkájáról adott képet. Elmondta, hogy 21,8 milliárd forintot forgalmaztak tavaly összesen, ami a megelőző évihez képest 10 százalékos, értékben 2 milliárd forintot növekedést jelent. Sajnálatosnak minősítette, hogy az exportterveket a vállalkozások nem tudták teljesíteni.

Orosz János, a TSZKER Hajdú-Bihar megyei Területi Központjának igazgatója be-

számolójában a tavalyi munka értékelése során elmondta, hogy a forgalom rekordot ért el. Az 1 milliárd 275 millió forintos forgalom huszonöt százalékkal több, mint a megelőző esztendőben volt. Ebből 76 százalék volt a saját számlázás, a többit pedig megbízás alapján teljesítették. Egy tagszövetkezetre jutó átlagforgalom az elmúlt évben 12 millió forint volt. Az összes forgalomnak 16 százalékát a tulajdonos tagszövetkezetek részére bonyolították le. Igen figyelemreméltó az annak ismeretében, hogy a megye szövetkezetei valamilyen kapcsolatban állnak a TSZKER-rel. A tavalyi esztendő eredményéhez tartozik még a 42 millió rubel és a 32 millió forint értékű nem rubel elszámolású exportteljesítés. Mindezt a megyei TSZKER területi központja 35 fővel bonyolította le.

Orosz János a továbbiakban a különböző ágazatok ismertetése során elmondta,

Katonai eskü Debrecenben

Szabályos alakzatban sorakoztak pénteken délelőtt Debrecenben a Kossuth laktanyában a nemrégiben bevonult újoncok, hogy az intenzív alapképzés után a csapatászló előtt ünnepélyesen megfogadják, hűen szolgálják, ha kell életük árán is megvédik hazánkat. Az ünnepségre összereseglett szülők, hozzátartozók és az eskütételhez felsorakozott katonák előtt az alakulat menedalvesényének első három helyezett alegysége vonult el elsőként. A csapatászló és a parancsnok fogadása, a Himnusz elhangzása után Keresztes Ferenc őrnagy köszöntötte a katonákat, hozzátartozóikat, az ideiglenesen hazánkban állomásozó szovjet alakulatok, a társ fegyveres testületek, a mozgalmi és az állami szervek képviselőit, közöttük dr. Lévai Imrét, a megyei pártbizottság osztályvezetőjét és Bartha Istvánt, a Hajdúsági Iparművek vezérigazgatóját. Beszámolt arról

az eredményes munkáról, amelyet az újoncok az eskütételig elvégeztek és amelynek során elsajátították a katonai alapismereteket.

Ezt követően a katonafiatalok ünnepélyesen letették a katonai esküt, melynek szövegét Cseszneki József honvéd olvasta fel.

Elkán Károly ezredes, helyőrségparancsnok parancsnokai, nevelők nevében köszöntötte az esküt tett katonákat. Emlékeztetett a magyar honvédség forradalmi hagyományaira, és a férfiasan kemény, felelősségteljes szolgálat ellátásához erőt, egészséget kívánt a katonafiataloknak.

A parancsnok beszédét Szendrei József: Katonai eskü című költeménye követte, melyet Dávid József honvéd tolmácsolt, majd a katonák díszmenettel tisztelegtek parancsnokaik előtt.

Szovjet tudósküldöttség a MÉM-ben

Váncsa Jenő mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter pénteken a MÉM-ben fogadta a szovjet tudósoknak azt a küldöttségét, amely Oleg Bogomolov akadémikusnak, a Szovjet Tudományos Akadémia szocialista világregisztrációs gazdasági intézete igazgatójának vezetésével tartózkodik hazánkban.

Tájékoztatót adott a magyar mezőgazdaság helyzetéről, a fejlesztési célkitűzésekről, majd az elhangzott kérdések alapján közösen elemezték a gazdasági kapcsolatok fejlesztésének lehetőségeit. A Szovjetunióban felépült magyar broiler-csirketelepek, az épülő sertéstelep, s az idei tavaszon 2000-2000 hektár kukoricával bevetendő terület jelzi: a magyar termelési rendszerek már a gyakorlatban is kipróbálják. Nagy jelentőséget tulajdonítottak a megbeszélés résztvevői a közvetlen kutatói — termelői kapcsolatoknak, annak, hogy a mezőgazdasági termelés magyarországi módszerei a szovjet tudósok, kutatók, mezőgazdasági termelők tapasztalatainak segítségével a helyi körülményekhez alkalmazkodva terjedjenek.

Tyihonov hazautazott Belgrádból

Belgrád, 1983. március 25. (MTI) — Negynapos hivatalos baráti látogatását befejezve pénteken elutazott Belgrádból Nyikolaj Tyihonov, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagja.

Tyihonovot és a kíséretét a belgrádi repülőtérre Milka Planinc, a jugoszláv kormány elnöke, Lazar Mojszov külügy-, Branko Mamula nemzetvédelmi miniszter és a kormány több tagja búcsúztatta.

A szovjet miniszterelnök látogatásáról, a jugoszláv vezetőkkel folytatott tárgyalásairól közös közleményt adnak ki.

Az EGB főtákarának látogatása hazánkban

Elutazott Magyarországról Klaus Sahlgren, az Európai Gazdasági Bizottság főtákarának, aki az EGB soron következő 38. közgyűlésével kapcsolatos kérdésekről tárgyalt Bartha Ferenc miniszterhelyettesrel, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok titkársága vezetőjével, az EGB közgyűlésének soros elnökével, Klaus Sahlgren fogadta Veres Péter külkereskedelmi miniszter, Villányi Miklós mezőgazdasági és élelmiszerügyi államtitkár és Hollai Imre külügyminiszter-helyettes. (MTI)

Együttműködési megállapodás

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége meghívására Budapestre látogatott a Jugoszláv Újságírók Szövetsége delegációja Dobrovoje Djokovic főtákar vezetésével. A két szövetség képviselői értékelték a kétoldalú kapcsolatokat, és pénteken aláírták az 1983. évi együttműködési megállapodást. A jegyzőkönyv újságíró-delegációk cseréjét, továbbá szakmai kerekasztal-konferenciák megrendezését irányozza elő, és szorgalmazza a két ország szerkesztőinek közvetlen kapcsolatát. (MTI)

A felszabadulás évfordulójára készül az ország

Hazánk felszabadulásának 38. évfordulójáról ország-szerte nagygyűléseken, baráti találkozókra emlékeznek meg, koszorúkat helyeznek el a felszabadító harcokban elesett hősök sírjainál, emlékműveinél.

A fővárosban április 2-án ünnepi külsőségek között, katonai tiszteletadással felvonják az Állami Zászlót az Országház előtt. Az Állami Zászlónál április 4-én délután zenés őrsváltás lesz.

Szombaton este az Elnöki Tanács fogadást ad a Parlamentben a politikai, az állami és a társadalmi élet képviselőinek, az üzemek, vállalatok, intézmények kiváló dolgozóinak részvételével. Vasárnap este díszünnepség lesz az Erkel Színházban. A műsorban Hacsaturján Spar-tacus című táncjátékát adják elő.

Bolgar pártmunkásküldöttség látogatása

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására március 21—25. között látogatást tett hazánkban a Bolgár Kommunista Párt KB pártmunkásküldöttsége, élén Átanász Popovval, a BKP KEB tagjával, a KB osztályvezetőjével. A delegációt, amely a közlekedés és a szállítás pártirányításának magyar tapasztalataival ismerkedett, fogadta Havasi Ferenc, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára.

Idegenforgalmi évadnyitó Hortobágyon

Pénteken délután idegenforgalmi évadnyitásra és a felújított hortobágyi csárda bemutatására invitálták a Hortobágyi Állami Gazdaság vezetői a megye idegenforgalmi szakembereit. A csárdát az állami gazdaság vette kezelésbe.

A gazdaság tanácskozási ülése először Bujdosó Attila ágazatvezető főmérnök tartott tájékoztatót a Hortobágyi Állami Gazdaság idegenforgalmi lehetőségeinek kihasználásáról.

Az eddigi lehetőségeket megfelelően kibővítvé fogadja vendégeit a gazdaság. A szokásos sportprogramok mellett arra törekednek, hogy a látogató szinte minden lépés után lásson valami újat. A lovaspálya és a sportistálló közötti eddig üres részen most mèneskarám lesz, a kiscsikókat anyjuk mellett látathatja a vendég. Bemutatják

a híres nótiuszenyeszét, közöttük a díjnyertes kancákat is.

A pusztai bemutatót komplex egészé teszik majd, hogy 30—40 perces kerestül tartó látványosság szórakoztassa a vendéget. Ujdonság, hogy külön szállítókalmatosságokat tartanak fenn az idegenforgalom céljaira, s ígérik, hogy a fogatok ruhája s a löszerszám is hortobágyi jellegű lesz. Bemutatják a állami kutyát és a rackanyáját is.

Extra programmal is állnak a vendégek szolgálatára. Kívánságra elrövelnek a kedves vendégeket a betyárok — feltéve, ha ezt külön meg is rendelik.

A vadászati programok változatlanok lesznek. Ezenkívül különböző céllal szafarikat szerveznek a pusztá belsőjébe. Fotózhatnak, gyűjtést, növényeket szedhetnek a vendégek. Csónaktúrát is lesznek a Hortobágy fo-

lyón és a halastavakon. Megszervezik a horgászatot is a kádarcsi halastavakon, gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt.

Ujdonság a Hortobágyon levő két termálvizikút, a hasznosítása is meleg vizű fűdésre. Mátán 32 fokos kúpnál, a 100 személyes kemping területén 72 fokos hőforrásnál építenek medencéket ebben az évben.

A tájékoztató után a vendégek meglátogatták az újjávarázolt csárdát, ahol a vendéglátótól átértékelte Csányi Sándor üzletvezető fogadta őket s bemutatta a híres intézményt. Az első pillantás az étlapra esett. Jó hír: az ételek (köztük olyan finnyencalok, mint a bárány-velő rántva, rántott bárányhús és az elmaradhatatlan húsos palacsinta) 10—20 százalékkal olcsóbbak, mint voltak.

Bujdosó Attila tájékoztatót tartja

Weinberger küldetése

Nem könnyű az amerikai hadügyminiszterek sorsa. Európai szövetségeseik sehogyan sem akarják, hogy az ügynevezett létezők ügyében Washingtonhoz kell igazodniuk. Különösen a NATO-n belül szaporodtak el azok a témák, amelyek az óceánon túl más hangsúlyt kapnak, mint kontinensünkön.

Caspar Weinbergernek is osztoznia kellett elődjei sorsában. A portugáliai Vilamourában rendezett eszmecsereken, az Atlanti Paktum nukleáris tervező csoportjának ülésén képtelen szólni meg felhőtlen ég alatt tárgyalt. Feltehetően örült annak, hogy a partnerek elégedetten nyugtázták az Egyesült Államok beigért genfi „rugalmasságát”. Persze, elgondolkodtatott, hogy egyes nyugat-európai politikuskok nem osztják teljes mértékben ezt az optimizmust. Bár pendikül árnyaltan fogalmaznak, de szávaikból világosan kicseng az amerikaiak makacssága fölötti aggodalom.

A portugáliai tárgyalások után Madridba érkezett Weinberger már köztudottabb partnerekkel találta szembe magát. Házigazdái ugyanis arról igyekezett meggyőzni, hogy Hispania számára mily előnyökkel kecsegtet, ha belép a NATO katonai szervezetébe. A tavaly októberben hatalomra jutott szocialista kormány döntése viszont az, hogy ebben az ügyben későbbi népszavazáson kell kimondani a végső szót. Weinbergerre tehát az a szerep hárult, hogy eloszlassa a madridi fenntartásokat. Küldetése — a jelekből ítélve — nem járt sikerrel. Madrid úgy tűnik, osztja a Szovjetuniókat és a Varsói Szerződésnek azt az álláspontját, hogy kontinensünk bejött és biztonságát a katonai integrációk taglétszámának érintetlenül hagyása garantálja a legmegfelelőbbben. Igaz, a NATO-tagságnak nem sikerült ellenállnia, de — akárcsak a franciák esetében — a katonai szervezetbe való belépés már súlyos belpolitikai vitákra is vezethet, s emiatt a kormány nem kockáztat.

Madridból tehát Weinberger alighanem üres kézzel távozik. Házigazdái azt sem titkolták előtte, hogy meg az esetleges népszavazás kimenetele is roppant bizonytalan.

Gyapay Dénes

Andropov találkozója Ortegával

Moszkva, 1983. március 25. (MTI) — Jurij Andropov, az SZKP KB főtákar pénteken Moszkvában kifejezte azt a meggyőződését, hogy Nicaragua meg tudja védelmezni szabadságát és függetlenségét, s a Szovjetunió, a szovjet emberek ösztöne szolidaritásáról „biztosította” Daniel Ortegát, a Nicaraguai Sandinista Nemzeti Felszabadítási Front Országos Vezetőségének tagját, a Nemzeti Újjáépítési Ideiglenes Kormány Kormányzó Tanácsának koordinátorát, aki Új-Delhiből hazafelé tartva csütörtökön érkezett a Szovjetunióba.

Jurij Andropov hangsúlyozta, hogy a Szovjetunió mély rokonszenvvel figyeli a nicaraguai népek az ország gazdasági és társadalmi átalakítására irányuló törekvéseit, s politikai támoga-

tást és anyagi segítséget nyújt Nicaraguának. Daniel Ortega beszámolt arról, hogyan oldják meg Nicaraguában a nemzetgazdasági és szociális feladatokat, és közzétette a szovjet-unió szolidaritásáról.

Ortega aláhúzta, hogy a nicaraguai kormány rendelkezik a haza védelméhez és az intervenció szétveréséhez nélkülözhetetlen eszközökkel.

Mindkét fél nagyra értékelt a megbeszélés során az el nem kötelezett országok mozgalmának jelentőségét, a háború és béke kérdéseiben vallott elvi állásfoglalását, a háborús veszély elhárításáért, a világ összes országai közötti kölcsönösen előnyös és egyenlő együttműködés megvalósításáért, a népek önálló, független fejlődéséhez való jogának megvalósításáért vívott harcát.

A magyar-jugoszláv kapcsolatokról

Evszázadokra visszanyúló kapcsolatunkat déli szomszédainkkal meghatározta az egymásra utaltság, népeinket azonban az uralkodó osztályok eltérő érdekei gyakran szembeállították. A második világháború után mindkét ország a szocializmus útjára lépett, s a hatvanas évek elejétől mind szorosabba vált magyar-jugoszláv baráti kapcsolatok — miként azt több magas szintű találkozó is hangsúlyozták — a magyar és a jugoszláv nép érdekeit egyaránt szolgálták. A kontaktusok további elmélyülése, az együttműködés körének szélesítése várható 1983-ban, a kormányközi gazdasági együttműködési bizottság megalakulását követően élénkült meg. A bizottság azóta is rendszeresen ülésezik, s kedvező szerepet tölt be a fejlődés új lehetőségeinek felkutatásában. Az áruforgalom értéke 1960—1968 között évente 45—55 millió dollár volt, s 1973-tól — a konvertibilis elszámolásra való áttérés nyomán — a gazdasági kapcsolatok tovább szélesedtek. Az 1971—1975 közötti időszakban az áruforgalom értéke elérte az egymillió dollárt, s ez az összeg 1976—1980 között megduplázódott.

Jelenleg mindkét ország gazdasága a korábbinál nehezebb helyzetben van, ennek ellenére a kétoldalú áruforgalom növekedésének útjainak, tapasztalatainak és gyakorlatának, valamint a két ország nemzetközi hely-

zetében meglévő különbségeknek a tiszteletben tartásával fejlődik.

Rendszeres váltak a miniszterelnöki és a külügyminiszteri találkozók, s az utóbbi tíz évben már Jugoszlávia tagköztársaságaival is folyamatos a közvetlen kormányközi együttműködés, elsősorban gazdasági téren. Széles körű kapcsolatot építettek ki a társadalmi és tömegszervezetek is, így például a Hazafias Népharc és a KISZ, s évente sor kerül a szakszervezeti főtákarok találkozójára.

A gazdasági kapcsolatok 1963-ban, a kormányközi gazdasági együttműködési bizottság megalakulását követően élénkült meg. A bizottság azóta is rendszeresen ülésezik, s kedvező szerepet tölt be a fejlődés új lehetőségeinek felkutatásában. Az áruforgalom értéke 1960—1968 között évente 45—55 millió dollár volt, s 1973-tól — a konvertibilis elszámolásra való áttérés nyomán — a gazdasági kapcsolatok tovább szélesedtek. Az 1971—1975 közötti időszakban az áruforgalom értéke elérte az egymillió dollárt, s ez az összeg 1976—1980 között megduplázódott.

Jelenleg mindkét ország gazdasága a korábbinál nehezebb helyzetben van, ennek ellenére a kétoldalú áruforgalom növekedésének útjainak, tapasztalatainak és gyakorlatának, valamint a két ország nemzetközi hely-

Még a hetvenes évek jelentős és előremutató eredménye volt, hogy kialakultak a gazdasági együttműködés fejlettebb, tartósabb formái, s a kooperációs termékek ma már egyre nagyobb arányban részesednek a forgalomból. Napjaink együttműködésének jellemző területei: Zastava személygépkocsi — Rába közúti jármű-ipari, valamint számítógép- és műtrágyagyártási kooperáció. Magyar luxus villamos-motorvonatok szállítják majd az utasokat Belgrád és a következő téli olimpia helyszíné, Szarajevó között, s figyelemre méltó, hogy újabbban számos kooperációs együttműködés született a könnyűipar és a mezőgazdaság területén is.

Tavaly mindkét félnek 36 millió dolláros bevételt jelentett a kishatárforgalom, melynek új elemeként kialakulóban van az áruházak választékszerése is. A határ menti települések között közvetlen a kapcsolatok, s ismeretes, hogy hosszú ideje testvérvárosi szálak fűzik össze Szeget Szabadkával, Baját Zomborral, Pécsét Eszékkel és Szombathelyt Mariborral.

Mindazért is jelentős, mert a Magyar Népköztársaságban élő horvát, szerb és szlovén nemzetiségűek és a JSZSZK-ban élő magyarok fontos, előrevívó szerepet játszanak a két ország közötti barátság erősítésében.

A nemzetiségek művelődési igényeinek kölcsönös kielégítése egyébként része annak a háromvenként megújuló munkatervnek is, amely a kulturális kapcsolatok alapját jelenti. (Az új együttműködési megállapodást várhatóan májusban írják majd alá.) Az Állami Hangverseny Zenekar tavaly nagy sikerrel lépett fel Jugoszláviában, ahol a közelmúltban számos magyar filmalkotás — így például Bacsó Péter Tegnapelőt című filmje — szép szakmai elismerésben részesült.

Az újdívek és a szabadkai színház vissza-visszatérően ellátogat Magyarországra, miként a Radnóti Színház, a Pécsi Nemzeti Színház is déli szomszédainkhoz, a Kaposvári Csiky Gergely Színház pedig nemrégiben elnyerte a nagyszabású belgrádi színházi fesztivál fődíját. „Nyolcak — aktivisták” címmel tavaly három jugoszláv városban mutatkoztak be magyar képzőművészek, s a kulturális együttműködés fontos területeként említendő a közös könyvkiadás is.

Számos kulturális intézmény — így a két írószövetség és tudományos akadémia — között rendszeresen váltak a közvetlen találkozók, a cserélőforgatások. A kulturális együttműködés fejlődésének jelentős állomása volt az az 1980-ban kötött egyezmény, amelynek alapján Magyarország és Jugoszláviában egyaránt azonos értékűnek fogadják el a másik országból szerzett iskolai bizonyítványokat, diplomákat.

(MTI)

A TSZKER részgyűlése Debrecenben

(Folytatás az 1. oldalról)

hogy tavaly az értékesítés kaptak a nagyobb feladatot, 536 millió forint forgalmat ért el, 197 millióval növelte a megelőző évihez képest teljesítést. A beszerzés 42, a szolgáltatás 3 százalékkal részesedett a forgalomból. A nagyobb tételű értékesítések között van burgonya, szántóföldi mezőgazdasági termény, takarmány, állat, zöldség és gyümölcs. Tavaly 476 különböző járművet vásároltak a megbízó gazdaságok részére, de ezzel korántsem sikerült kielégíteni az igényeket. IFA-teherautót egyáltalán nem lehetett kapni. A taggazdaságokban szerzett tapasztalatok alapján elmondható, hogy az utóbbi időben nagymértékben akadozott a műtrágyaellátás. Ezzel kapcsolatban javasolta a taggazdaságoknak, hogy az együttműködési lehetőségeket a beszerzésben és a tárolásban is jobban használják ki.

Az 1983-as esztendő feladatainak ismertetése során elmondta, hogy 1 milliárd 334 millió forint forgalmat terveztek. Az előzetes tárgyalások alapján jobb gépellátás várható, s új társulásokkal, illetve vállalkozásokkal, főként a bihari térségben gazdálkodó szövetkezetek munkáját akarják segíteni. Szólt arról: befejeződött a berettyóújfalui vasipari vállalattal történt egyesülés, s meg is kezdődött a termelés. Már gyártják a folyékony műtrágya kijuttatására al-

kalmak berendezéseket, használnak lesznek ahhoz, amit a múlt esztendőben Bakoncsizságon átadtak. A Borsodi Vegyi Kombináttal létrehozott gazdasági társaság a dréncsőgyártáshoz teremtette meg a feltételeket. Jól haladnak az előkészületek, a tervek szerint májusban megkezdik a komplex meliorációhoz szükséges különböző méretű csövek gyártását. Az AGROTEK-kelet létrehozott Agrobihar társuláshoz — amelynek a székhelye ugyan csak Berettyóújfaluban van — megérkeztek az első traktorok, munkagépek és kombájnokok is. Ebben az esztendőben felkészülnek az alkalmi tárolásra, fogadására és forgalmazására. A társulás létrehozásával megteremtődött a feltételek, hogy a térség termelőszövetkezetei részére történő import és hazai új gép beszerzése egy kézben legyen.

Bereczki Imre, az ellenőrző bizottság 1982-ben végzett munkájáról tájékoztatta a részgyűlést. Küldötteit, majd dr. Bagdi István, a hajdúbozsórményi Bocskai Tsz elnöke, Jambricska Imre, a sárrétudvari Bocskai Tsz elnöke és Szolnoki András, a debreceni Hunyadi Tsz elnöke szolt elismerésért a TSZKER múlt évben végzett munkájáról, s ismertetett azokat a javaslatokat, elképzeléseket, amelyekkel még eredményesebbé lehet tenni a TSZKER területi központjának munkáját.

Bevallom: let írtam a c... aztán elhagy... nem lehet ké... tény. A város... le lakótelep... nagy mennyis... Debrecenben... lag rövid idő... hetett máské... gyári technol... lehet máshog... lehetek felép... oylan, korább... leték rovásár... szanalási ará... ta meg a hű... Így az átlage... lepen él, s h... vállai most... nagyságrendű... készpénzfizet... kiadás, lakót... élni. Es én m... írásban is em... ség ellenére... lehet is lakó... lönösen a k... teremjük, fe... a lehetősége... szükségese... séghez, az al... kívül, s am... esetén akkor... magunkat, ha... dulunk a lakó... A nivódias... ruzs Bernát... ből a szempo... mutató. Itt va... a művelődési... integrálja... vatos szóval... közművelődés... járt. Itt van p... tárt. Ha az er... csak sajnos, k... nek be elég... olvással egy... olváltak a k... oylan körülm... olvashat, an... válna egy jöv... tézménynek... folyóiratok és... véért, akár... könyvet vegy... még nem... könyvtár, a... jó körülmény... ne leülni és... kevés az olya... csak úgy... félórja lévén... olvasni egy f... léteim alkalm... gven-óten volt... A már egy... Delta mozira... panasz, de az... közönsége elfo... rette, s ma má... be feltétlenül... az, aki mozira... A könyvtár... merül ki köny... ban. Zenei r... tudományos is

1. — Gum... itt, harr... asszonyok ad... mondja Gál M... házi tanácseln... faluban talál... helyeket vess... különös tekín... foglalkoztatás... gondja ez a... míg a tsz-ek t... ron egyaránt... a férfiaknak, a... kább csak a ny... ban találnak... Ha rendszeres... lalkoznak, le... ingázók népes... pítják — utazg... valamelyik ép... ságban levő ip... Görbéházán... gíteni a bajon... termelőszövetk... zott egy gumig... A vállalkozás... bizonyult elég... zónék, s mert... gondok enyhít... daságossági sze... fontosak, a... daság szíves... meg a deb... terszerelő, M... Általános Laka... vetkezett (köz... MOMÁL-la... ceniek, mivel m... is foglalkoztat... gyártásával, át... üzemet, a benne... asszonnyal egy... leti díjat fizet... ség használatá... mot pedig m... ma harminchár... dolgozni két m... fuluvégi „gumig... 2. Polonkai J... pító tag, 10... a préségeket.

5. Lakótelepen élni

Bevallom: először kérdőjelet írtam a cím után. De aztán elhagytam. Ez már nem lehet kérdés, ez már tény. A város lakóinak jó fele lakótelepeken él. Azt a nagy mennyiségű lakást, ami Debrecenben épült viszonylag rövid idő alatt, nem lehetett másként, mint házigyári technológiával, s nem lehet mashogy, mint lakótelepeken felépíteni, ráadásul olyan, korábban zöld területek rovására, amelyek a szanalási arány nem haladta meg a húsz százalékot. Így az átlagember lakótelepen él, s ha csak nem vállal most már milliós kasszarendű nagyrányú készpénzfizetést tartalmazó kiadást, lakótelepen is fog élni. És en minden — eme írásban is említett — nehézség ellenére is azt vallom: lehet is lakótelepen élni. Különösen akkor, ha megteremtjük, fejlesztjük azokat a lehetőségeket, amelyek szükségesek a jó életminőséghez, az alapvető ellátáson kívül, s amelyek megléte esetén akkor is jól érezzük magunkat, ha ki sem mozdulunk a lakótelepről.

A nívódíjas Újkert — Borusz Bernát munkája — ebből a szempontból is példamutató. Itt valóban központ a művelődési központ, ami integrálja — hogy ezzel a divatos szóval éljek — a kozmopolitizációs sok funkcióját. Itt van például a könyvtár. Ha az ember belép — csak sajnos, hogy nem lépnek be eleget, mert az olvasással együtt sokan le szoktak a könyvtárról is — olyan körülmények között olvashat, ami becsületére valna egy jó századi intézménynek is. Akár csak a folyóiratok és újságok kedveért, akár azért, hogy könyvet vegyen ki az ember, meg nem látam olyan könyvtárat, ahol hasonlóan jó körülmények között lehetne leülni és olvasni. Sajnos, kevés az olyan betérő, aki csak úgy, egy-két üres felőrája levén beugrana elolvasni egy folyóiratot. Ottlétem alkalmával jó, ha négyven-ötven voltak jelen.

A már egy éve működő Delta mozira kezdetben volt panasz, de aztán a Újkert közönsége elfogadta, megszerette, s ma már nem megy be feltétlenül a belvárosba az, aki mozira vágyik.

A könyvtár funkciója nem merül ki könyvtári mivoltában. Zenei rendezvényeket, tudományos ismeretterjesztő

előadásokat is tartanak, sikerrel. A bejárat előtti táblák előtt mindig találók érdeklődőket, mi lesz a következő program. S azt sem lehet mondani, hogy a könyvnyelvi, felszínesebb szórakozás felé lenne eltolva a műsorstruktúra.

A lélek műveléséről és az ész pallérozásáról már szövegtünk. De mi a helyzet a porhüvelyünkkel? Annak művelésére is lehetőség nyílik. Noha, a lakótelepi sportegyesület egyik első akciója — a kocogómozgalom meghonosítása — nem ért el átütő sikert, ott is történt előrelépés. Több lehetőség is van most az egészségükért sportolni vágyók részére. Kondicionáló tornák zajlanak, különböző korosztályú és előképzettségű idősebbek és fiatalabbak részére. Aki szereti, játszhatja az asztaliteniszt, de van karatészakosztály is. Talán csak egy

dezkedhet be, hogy mindenből ellássa lakóit.

Ezek mellett nem árt felhívni egy veszélyre a figyelmet. A városrendezők egyre gyakrabban veszik észre, hogy az általuk kialakított tervek később önálló életet kezdenek élni. Olyan megoldásokkal, amelyek ők nem hogy nem tervezték, hanem éppenséggel elleneztek. Úgy látják, sokszor a köztereket kifejező terv felülemelkedik a csoportterdek. Ahova zöldet terveztek, ott garázs lesz, ahová közintézményt álmódok, oda családi házak kerülnek. Mindez ahhoz vezet, hogy maguk a város arculatának kialakítói, azok a szervek, akik a társadalmi megrendelést képviselik, azok tezik rosszabbá a körülményeket, mint ahogy a tervben vannak. Erkezett már egy-két tervdokumentáció a KELETTERV-hez is, amely-

Regi és új a Vénkertben

dolog hiányzik. A központ uszodája nem vált olyan létezőtárrá, amely hivatott arra, hogy kielégítse a lakótelep embereinek úszásigényét. Tudom, ez nem olyan egyszerű kérdés, mindenekelőtt nem elhatározás kérdése. S az is nagyszerű, hogy az uszodában ellátják az iskola és egyéb oktatási szervek, s némileg a minőségigert igényeiket.

A kereskedelmi ellátás megfelelő, különösen, ha beleszámítjuk a lakótelep peremén levő egyéb boltokat is. Van olyan árucikk, amiért be kell menni a városba, de hát arra még egy nívódíjas lakótelep sem ren-

ben ezt vagy azt a módosítást kéri a kialakult, s elfogadott megoldáshoz képest. A tervek legfőbb hibájukat ezeket a kéréseket, de újabb tapasztalatok szerint — joggal felve a negatív választól — már megkerülük szakvéleményüket.

Hogy aztán a lakótelepi élet más tényezőinek a romlását hogyan akadályozzuk meg, az más kérdés. Sok múlik rajtuk. Mennyire értjük meg: Önmagunk vagyunk a lakótelep gazdái. Rajtuk is áll vagy bukik, hogy a jövőben jobb vagy rosszabb dolog lesz a lakótelepen élni, mint most.

Göz József

Lassan kifelé lábunk a válságból

Interjú Wiesław Skrzydlóval, a LEMP lublini vajdasági Bizottságának első titkárával

A közelmúltban egy háromtagú pártküldöttség élén néhány napig megéynt vendége volt Wiesław Skrzydło, a Lengyel Egyesült Munkáspárt lublini vajdasági Bizottságának első titkára. A lublini vezető meglehetősen zsúfolt hajdú-bihari programja közben is szívesen vállalkozott egy rövid beszélgetésre, amellyel a lengyelországi helyzetről kívántunk informálni megéynt lakosságát.

— Első Titkár Elvtárs! Megéynt lakossága a két néptörténelmi és újabb keletű testvérmegyei kapcsolatait folytatja mindig nagy figyelemmel fordul Lublin megye élete felé. Az utóbbi években ez a figyelem nem kevés aggodalommal vegyült. Első kérdésünk tehát, mi jellemzi a jelenlegi helyzetet a lublini vajdaságban?

— Hogy a baráti országok lakosságát nyugtalanították a lengyelországi események az nekünk, kommunistáknak teljesen érthető. Tulajdonképpen az egész szocialista Lengyelország léte volt veszélyben. A belső ellenlélek egyértelmű támadásával álltunk szemben és ezt a belső ellenlélek külső erők támogatták. Ez kényszerített bennünket arra, hogy 1981. december 13-án rendkívüli állapotot rendeljünk el. A rendkívüli állapot elkerülhetetlen lépés volt. Enélkül nem tudtuk volna elvégezni három alapvető feladatunkat. Nem tudtuk volna elkezdni a gazdasági reform bevezetését, amely nélkül nem lehetett kiút a gazdasági válságból. Nem tudtuk volna tovább elvégezni a gazdaságban annyira fontos árendezéseket és végül nem tudtuk volna helyretenni a szakszervezeti mozgalmat, különösen a Szolidaritás szakszervezetet.

— A jelenlegi, lassan érzelhető kibontakozásban tehát meghatározó jelentősége volt a rendkívüli állapot elrendelésének?

— Maga a rendkívüli állapot nem oldott meg semmit, de egy bizonyos védőerőt képezett, amely alatt a soron levő feladatokat elvégezhetjük. Ami a lublini vajdaságban ezen folyamatot illeti, tudnunk kell, hogy ez a vajdaság volt az első, ahol 1980-ban az első nemkívánatos események történtek. Voltak olyan vállalatok, amelyeket erővel kellett

visszatartani a szélsőséges elemektől s a lublini vajdaságban volt még a múlt év közepén is a legerőteljesebb az említett ellenlélek, ellenforradalmi erő. El kell azonban mondanom, hogy 1982. szeptemberétől a városban már teljes nyugalom van, a szocialistaellenes erőknek nem sikerült a dolgozókat a hatalom ellen kivezélniük. Eredménytelen volt a szocializmusellenes erőknek a múlt év novemberében a szolidaritás bejegyzésének évfordulójára tervezett sztrájkpróbálkozása is. Most már jó helyzetben vagyunk. A vajdaság népe a munkával jutott el odaig, hogy a rendkívüli állapotot felgyűszítették.

— Mi a helyzet a lublini vajdaság gazdasági életében?

— A múlt év szeptemberétől mind a mi vajdaságunkban, mind egész Lengyelországban a termelés bizonyos mértékű hullámválással ugyan, de emelkedik. Sikerült megállítani a termelés visszaesését, lassan kifelé lábunk a gazdasági válságból. Az egy évig tartó rendkívüli állapot egyértelmű változásokat eredményezett. Az állampolgárok

bizonyos ártértekeket végeztek, s kritikusan vizsgálták a szolidaritás tevékenységét. Javult a vállalatok nyersanyag-ellátása és nincs munkanélküliség sem, amittől pedig tartottunk. Mindezek eredményeként a termelés növekedett és a piaci ellátás is javult. Összehasonlíthatatlanul jobb a helyzet, mint egy évvel ezelőtt volt. Az üzletekben már nem annyira üresek a polcok, kezd javulni a társadalmi közérzet, a lakosság hangulata.

— Mik a soron következő feladatok?

— A legfontosabb feladatunk most a munkások munkajogi kiépítése, hogy a vállalatok dolgozóit érdekeltekké és valóban gazdákká tegyük a természetben. A jogi szabályozásnak megfelelően mintegy nyolcvan üzemben alakultak meg ezek a munkásokormányzatok. A másik nagyon nehéz feladat a szakszervezetek újjászervezése. Jelenleg még csak a vállalatoknál alakítottuk szakszervezeti egységeket, így nincs sem megéynt, sem városi, sem országos szakszervezeti szerv. Körülbelül négyszáz olyan üzem van, ahol már elkezdődött ez a munka. De 95 üzemben intézményben még nem sikerült megtalálni azt a magot, amely képes lehet az új szakszervezet megalakítására. Főleg az értelmiség, a kulturális, művelődési területeken fordul ez elő, valamint az egyetemeken és főiskolákon. Könnyebb a helyzet a munkásság és parasztság körében.

— Mi jellemzi a pártszervezetek sorainak rendezését?

— A pártszervezetek már befejeződött beszámoló taggyűlései bizonyos értelemben a párt erejének felmérését jelentették. Az augusztusi események óta a párttagság több mint 25 százaléka került ki a pártból. Hetven-ezer helyett most ötvenezer párttagot számlálhatunk. Kiszűrtük a szocializmusellenes erőket, ilyeneknek nincs helye a pártban. Kiszűrtük a párttagságra alkalmatlankat is és kiléptek a passzívok, a karrieristák. Pártunk száma most kisebb, de a pártszervek harcosabbak, ezt a beszámoló taggyűlések is mutatták. Míg a múlt év szeptemberéig pártunk védekező állásponton volt és a jellemzője inkább a támadások kivédése volt, a múlt szeptembertől ellentámadásba lendültünk. Harcolunk, ötleteket vetünk fel a továbbfejlesztésre, elszigeteljük az ellenséget a munkásszállattól. Nem beszélünk a nemzet egységéről, ez soha nem létezett. Tudjuk, hogy vannak a szocializmusnak közöttünk ellenségei is, és vannak passzívok is. Ez a tudat lehetővé teszi a megfelelő harcot, pártunk ezekben tudatában cselekszik a munkásszállat, a dolgozók megnyeréséért, a szocialista társadalom hitelének vissza-szerzéséért, a párt vezető szerepének megteremtéséért.

— Köszönjük lengyelországi testvérmegyéink helyzetéről adott tájékoztatást és a kibontakozáshoz sok sikert kívánunk. Végeztül megkérjük első titkár elvtársat, mondja el benyomlásait a Hajdú-Bihar megyei tapasztalatokról.

— Nagy örömmel jöttem ide. Tíz évvel ezelőtt, már jártam itt egyetemi kapcsolataim révén, a lublini egyetem rektori funkciója után választották a vajdasági pártbizottság első titkárává. Nagyon sok fejlődést tapasztaltam a tíz évvel ezelőttihez képest. Egyben megragadom az alkalmat arra is, hogy szeretettel köszöntsem a megye valamennyi dolgozóját, valamennyi kommunisztáját és azokat a barátokat, akiket már korábban is ismertem.

— Köszönjük a beszélgetést.

G. L.

E. A.

Gumigyár a faluszélen

— Amíg a Beke Termelőszövetkezethez tartoztunk, a gazdaság nem nagyon tudott fizetni. Nyolc forint volt az órabérünk, amikor átvett bennünket a MOMÁL, rögtön emeltek hatvan fillérré. Egy fél év után pedig tízenegyet forintosították, de azóta is emelkedik a bér, ha nem is ilyen gyors ütemben. Kétezerkilencszáz—háromezer körül keresünk havonta.

— Azelőtt dolgozott valahol?

— Az erdőművelésben, Leninvárosban. Naponta jártunk át a mászások busszal, egészen hetvennyolc ószig. De akkor elkészült az erdőmű, a vállalat megáttelepült Paksrá. Sokan oda is elmentek, de én maradtam, csak itthon szerettem volna dolgozni. Pár hónapig otthon voltam, majd hetvenkilenc tavaszán jöttem a gumigyárba.

— Máshol nem próbálkoztok? A tsz-ben például.

— A szövetkezetben nem tudnak folyamatosan munkát adni az asszonyoknak. Meg aztán itt jó körülmények között, védett helyen dolgozunk.

3. — A műszaki színvonal kielégítő — mondja Lenti Zsigmond részlegvezető, a gumigyár irányítója. — A munkakörülmények is megfelelőek, csak éppen zuhanyozónk nincs. De

az új épületben, az Aradi utcán már az is lesz.

4. — A termékekről érdeklődöm arról, hogy mit jelent konkrétan a fogalom: műszaki gumigyár. Válaszként egy előregyártott levélfélt ad Lenti Zsigmond, amelyben szolgálataikat ajánlják az üzletfeleknek. A laikusnak nem sokat mondanak a szakkifejezések, de azt azért megállapítom: tömítőgumik, idomgumik, görgők szerepelnek legnagyobb számban a kínálati listán. Később a műhelyben kézbe vesz egy-egy terméket a részlegvezető, magyarázza rendeltetését, mondja a megrendelőt is.

— A legnagyobb vásárlónk a MEDICOR, a MEZŐGÉP és a BIOGAL. De szállítunk más cégeknek is, szinte bármit meg tudunk csinálni, amit kérnek.

Ismerkedem a technológiával. Gumidarabokkal töltik ki az üregek fémerszárm mindkét felét, majd háromszáz bar nyomással préselik össze a száználcvan fokra hevített gumit. A nagyobb darabok tíz—tizenöt percig is „sülnek” a prés alatt, a kisebbek hamarabb, két-három perc alatt elkészülnek.

— Ez mindig attól függ, hogy mit kell gyártani. Amikor hosszabb ideig van az anyag a prés alatt, akkor ke-

vesebb a munka, több a holtidő. De ha például gumidugók, apró alátétek készülnek, ugyancsak nagy a hajtás. Azt mondhatom: a technológia szájba meg a munkatempót.

Később azért hozzátesszi Lenti Zsigmond:

— Tudnánk még vállalni munkát, jelenleg a kapacitásunknak csak hetven százalékát használjuk ki.

4. Rácz Jánosné ugyan-csak azok közé tartozik, akik ott voltak a falu iparának születésénél.

— Azelőtt csak a tsz-ben dolgoztam, családtagként, a férjem után. Kiné laktunk a nagykaprosi tanya, a férjem juhász volt (most is az), állatokkal foglalkoztunk. Két gyermekünk van, amíg kicsik voltak, inkább a nevelésükkel voltam elfoglalva.

A két lány már férjhez ment, s a szabadabb élet megadta a lehetőséget arra, hogy rendszeres pénzereső foglalkozás után nézzem Rácz Jánosné.

— Szóval teszem neki is a munkatempót, de mintha összebeszéltek volna, ugyan-azt mondja, mint Lenti Zsigmond.

kérdem hát: érződik-e a kapcsolatokban ez a nagy távolság?

— Igazán nem panaszkodhatunk. Ha rendezvény, ünnepség van a szövetkezetben, busz jön értünk, azaz utazunk Debrecenbe, azzal hoznak vissza este. De a vezetők is gyakran megfordulnak nálunk, gondoskodnak rólunk, ha valami baj van.

5. Jó híre van a kis üzemnek Görbeházán, jönnek dolgozni még többen, de egyelőre nincs annyi munka, hogy másnak is jusson. Próbálkoznak azért, látszik ez a munkateremmel átalakított irodában. B. Berkes Ferencné és Szurkós Bálintné a BHG debreceni gyárával alakítandó együttműködés „elharcosait” forrasztják a telefonközpontokban használatos sávok huzalrengetegét.

— Egy hónapig jártunk négyen a debreceni gyárba, megismerkedni az alapvető tudnivalókkal. Azóta itthon gyártjuk a sávokat, hetenként szállítjuk a BHG-ból a szükséges anyagokat, akkor viszik el innen az elkészült termékeket.

— Még nem tisztázódott minden kérdés a sávgyártással kapcsolatban — veszi át a szót Lenti Zsigmond. — De ha a vezetők tétó alá hozzák a szerződést, talán bővíteni is tudnánk az üzemet. Akkor még több görbeházi asszonynak, lánynak adhatnánk munkát.

G. L.

1. — Gumigyár is van itt, harminc—negyven asszonynak ad munkát — mondja Gál Miklós görbeházi tanácselnök, amikor a faluban található munkahelyeket vesszük számba, különös tekintettel a nők foglalkoztatására. Jellemző gondja ez a községeknek: míg a tsz-ek télen és nyáron egyaránt adnak munkát a férfiaknak, addig a nők inkább csak a nyári hónapokban találnak elfoglaltságot. Ha rendszeres munkára vállalkoznak, legtöbbször az ingázók népes táborát gyarapítják — utaztatva naponta valamelyik elérhető távolságban levő ipari üzembe.

Görbeházán igyekeztek segíteni a bajon: 1979-ben a termelőszövetkezet létrehozott egy gumigyártó üzemet. A vállalkozás azonban nem bizonyult eléggé jövedelmezőnek, s mert a társadalmi gondok enyhítésén túl a gazdaságossági szempontok is fontosak, a közös gazdaság szívesen egyezett meg a debreceni Mótorszerelő, Műszerész és Általános Lakatosipari Szövetkezettel (közismertebb nevén MOMÁL-lal). A debreceniek, mivel már korábban is foglalkoztak gumiaruk gyártásával, átvették a tsz-üzemet, a benne dolgozó 16 asszonnyal együtt. Azóta bértől díjat fizetnek a helyiség használatáért, a létszámot pedig megduplázták: ma harminchárman járnak dolgozni két műszakban a faluigyi „gumigyárba”.

2. Polonkai Jánosné alapító tag, 1979-től kezeli a présgépeket.

Első a kereset

MEZŐGAZDASÁGI DOLGOZÓK ÉLET- ÉS MUNKAKÖRÜLMÉNYEIKRŐL

A közelmúltban fejeződött be Hajdúszoboszlón az az empirikus szociológiai vizsgálat, amelynek során 478 termelőszövetkezeti tag kérdőívek segítségével nyilatkoztak élet- és munkakörülményeiről.

A megkérdezett családok felében két gyermek van, mintegy egyharmadában egy gyermek, a családoknak csak 20 százalékában van három gyermek. A családok felét saját lakásban él, amelyet már kifizetett, 40 százalék saját lakással rendelkezik, de még törleszti, 10 százalék pedig bérlésben lakik. A lakások 71 százalékában van fürdőszoba, szinte teljes ellátottság van rádióból, televízióból, hűtőszekrényből, porszívóból, mosógépből, kerékpárból. A lemezjáratúval, varrógéppel és gépkocsival való ellátottság viszont még távol van a telítettség szintjéhez. Ugyanazt a képet mutatja az iparban dolgozó munkások körében 1981-ben szintén Hajdúszoboszlón végzett vizsgálat is.

A telítettség mutató tartós fogyasztási cikkek döntő többsége 8 évnél régebb. Egy korábbi vizsgálat azt igazolja, hogy ilyen esetekben a családok nem kis hányada kívánja kicserélni elöregedett személyi tulajdonát. Ez a cserkereskedelem magasabb igénnyel párosul, amire a kereskedelemmel fel kell készülni.

A kérdőíven igen fontos volt a következő, úgynevezett skála rendszerű kérdés: az alábbiakban felsorolt tényezőket szíveskedjen fontosság szerint rangsorolni és a megfelelő számot a fogalom elé írni. A termelőszövetkezeti dolgozók első helyen rangsorolják a megfelelő munkát, harmadiknak a megfelelő munkatársakat, negyedik tényezőnek említik a munkaszervezést, ötödiknek rangsorolják a megfelelő felettest, utolsók helyre teszik az előrejutási lehetőséget. Ugyanilyen rangsorot állítottak fel hajdúszoboszlói ipari munkások is 1981-ben.

Mindkét esetben meglepő, hogy az előrejutási lehetőség vágya minimális a dolgozók

körében. Ezt a helyzetet erősíti az is, hogy erős kiegyenlítődési tendencia érvényesült az elmúlt években a munkabérek területén, így az anyagi érdekelttség nem motiválja az előrejutási lehetőséget. Arra a kérdésre viszont, hogy milyen végzettséget szeretne biztosítani gyermekeiknek, a válaszoló termelőszövetkezeti dolgozók egyharmada szakközépiskolai, szintén ennyi szakmunkás végzettséget szeretne gyermeke számára. Gimnáziumi végzettséget 7, főiskolait 16, egyetem 12 százalék kíván biztosítani gyermekeiknek.

A fenti, skála rendszerű kérdés azért igen fontos, mert ez rávilágít a mezőgazdasági dolgozók munkahelyi igényeire, szükségleteire, a szükséglet pedig meghatározza érdekeiket. Az egyéni érdekek ismerete lehetővé teszi olyan érdekeltségi rendszer kidolgozását, amellyel az egyéni érdekek jól kapcsolhatóak a vállalati érdekekhez. A vélemények szerint a termelőszövetkezeti dolgozók anyagi szükségletei a legintenzívebbek, így munkaerő-tulajdonosi érdekek áll legközelebb a vállalati érdekekhez, de csak akkor, ha jövedelmük döntő részét a mezőgazdasági vállalatnál biztosítják. Ezért is indokolt a kérdés, hogy munkaidő után hol dolgozik. A vélemények adók mintegy fele a családi ház kertjében, egyegyede a háztáji földön, elenyésző része saját műhelyében és kisiparosnád tevékenykedik. Ezen válaszok szerint a jövedelem fontos kiegészítője lehet a kertből és háztájból származó bevétel.

Másik, munkahelyi igényt visszatükröző kérdés volt az alábbi: a munkakörülményeket befolyásoló tényezők közül munkahelyén melyiket érzi kedvezőtlennek? A válaszok értékelésénél figyelembe kell venni, hogy a véleményt adó munkások többsége — több mint "háromnegyede" — az állattenyésztésben és a javítóműhelyekben dolgozik, jelentéktelen a növénytermesztők és gépjárművezetők aránya. A termelőszövetkezeti dolgozók

első helyen a piszkos munkahelyet, a második helyen a rossz levegőt, harmadik helyen a szabad szombat hiányát említik. Negyedik tényezőnek rangsorolják a munkaidő hosszát, ötödiknek a szociális létesítmények hiányát, hatodik munkakörülményt befolyásoló körülményt tartják az ingázást, utolsónak említik a munkaidő-beosztást. Az utóbbi azt igazolja, hogy a szövetkezetek vezetői a munkaidő kialakításánál figyelembe veszik a dolgozók érdekeit is. Nemcsak munkaerőként, hanem teljes emberként számolnak velük. Sokat kell még tenni a lehetőségekhez képest a munkahelyek tisztasága érdekében.

Kap-e tájékoztatást a szövetkezet életéről? A vélemények nyilvánították 80 százaléka igennel válaszolt erre a kérdésre. Ez igazolja, hogy a demokrácia információs funkciója elég jól érvényesül, a vezetők eleget tesznek tájékoztatási kötelességüknek.

Kedvezőtlenebb képet mutat a következő válasz: beleszólhat-e a szövetkezet tevékenységébe? A véleményadók 54 százaléka a nem választ húzta alá.

Véleménye alapján a termelőszövetkezetben felmerült problémákat hol érdemes felvetni? A válaszolók 18 százaléka azt nyilatkozta, hogy sehol sem, 39 százaléka pedig úgy vélekedett, hogy munkahelyi tanácskozáson. Egyegyede azt válaszolta, hogy közvetlen vezetőknek négyeszmódot, egyötödük pedig a közgyűlést tartja a legmegfelelőbb helynek.

Tiszteiben vagyok azzal, hogy a dolgozók élet- és munkakörülményeit a kérdések teljesen nem ölelhetők fel. Nem lehet olyan kérdőívet szerkeszteni, amely az egész vizsgált jelenségre kiterjed. Az osztályoknak, régióknak vannak olyan belső titkai, amelyekre kérdésekkel, számokkal nem lehet feltárni. Ennek tudatában köszönöm a többszáz véleményt nyilvánító mezőgazdasági dolgozó farrázását.

Dr. Takács Imre

A húszfős szocialista brigádja által társadalmi munkában rendbe tartott Bessenyei-ház

Igazabb képeslap Bakonszegről

Ahogy Bakonszeg utcáit járom a tavaszi verőfényben, felidéződik bennem egy kép. Lapunkban olvastam nem is olyan régen egy helyi lakos füstölését arról, miként is mutatja be a Képzőművészeti Alap által megrendelt és készített képeslap *Bakonszveget*. Igen, nyelvi-irva, sajnálatosan tévesen

ban az lenne Bakonszeg? Az egyik kapu előtt álldogáló idős férfi mindjárt látja rajtunk, hogy idegenek vagyunk. Közvetlen hangon meg is kérdezi, ugyebár a nemrégiben kialakított mesterséges tórendszerhez tartunk? Jönnek ide mostanában nagyon sokan Berettyóújfaluból — újságolja, hiszen

godtan a nálunk adott kosztról — biztat, a Debrecentől naponként kijáró fiatal üzletvezető. Ami jár az ételbe, azt bele kell adni — ez az elvem. Megszerették a főztünket a tanácsi dolgozók, a termelőszövetkezetből is sokan itt esznek. Májusban készen lesz a kerthelyiség és arra számítnak, hogy a most még csak kialakulófélben lévő üdülőövezet miatt sokan megfordulnak nálunk. Ezért ajánlunk majd ételapunkon többféle egytálétel, is. Könyvnyű a dolgunk, mert alig fél kilométernyire van tőlünk az AFÉSZ húszeme. Ellátásunk zökkenőmentes, nyers- és alapanyag-problémáink mindaddig nem voltak. Vajon miért vállalja egy debreceni vendéglátó, szakember a vidéki szerződéses üzemeltetési formát? A választ hamar megtudom tőle: először is Debrecenben irrealis felárakon kelnek el a szerződéses üzletek, vendéglátós tervei egy konkurencia nélküli közegben jobban meg tudja valósítani. A várost szeretné egy kicsit „kihozni” falura.

A szerződéses üzemeltetésű AFÉSZ-étterem egyik alkalmazzottja — Szabó Angéla — ebédhez terít

Bessenyei György — a „bihari remete” — tartózkodási helyét sokan irodalomtörténeti okok miatt ismerik. Nem készült képeslap erről a bihari községről és lám — ha nagy sokára is — meg született a képes összeállítás. Látható ezen a rövidke falusi képes mutrán „egyén-övöda”, az azóta felújítás alatt álló tanácsháza és egy-két, nyugodtan állíthatjuk, semmitmondó pillanatkép. A Bessenyei-házról pedig semmi...

Arra a bizonyos képeslapra gondolva, hiányérzettel érkeztem a községbe. Való-

ha minden jól megy, ezen a nyáron már vízparadicsom lesz a falutól nem messze. A meder elkészült, tavasz végén, vagy a nyár elején tele is engedik vízzel. A bácsi azt is tudni véli, hogy csak vállalatoknak, intézményeknek oszlanak a mesterséges tó partján telkeket, egyéneket ne is próbálkozzanak erre-felédet szerezni.

Hát, ez már az új Bakonszeg. Nagy Imre tanácselnök ebben meg is erősít. Ismerik, hogyne ismernek azt a bizonyos képeslapot, fájlatják is, hogy a Képzőművészeti Alap faluban járt fotós munkatársa csak ennyire becsülte a falut. A helyi közigazgatási vezetők, dolgozók is várják az újat: a megszépített, átalakított, a régebbinél modernebb tanácsházát. Bakonszeg jelenét valamelyest kifejező újat tovább keresve, a tanácselnök javasolja, látogassunk el a berettyóújfalui AFÉSZ által üzemeltetett vendéglőbe. Itt is új szelek fújdognak...

Barabás Antal üzletvezető alig néhány hónapja vette át szerződésben a boltot, és első dolga az üzemi életkezdés megszervezése volt. Régebben is főztek itt a dolgozóknak, de a konyha kapacitása miatt jóval több előfizetőt is tudnak fogadni. Az elmúlt esztendő végén mindössze negyvenen étkeztek délelben, a legfrissebb kimutatások szerint jelenleg vagy 120-an.

— Érdeklődjön csak nyu-

hivatkozott az étterem vezetője, látogassunk el oda. Ez is hiányzik arról a bizonyos képeslapról, pedig egyértelműen az újabb, az igazabb Bakonszegről képviseli. 1974-ben hozták létre és — Almási István üzemvezető rövid tájékoztatójából megtudjuk — azért éppen itt, mert az alapadottságok megvoltak. Az AFÉSZ innen látja el Berettyóújfalut és vidékét hússal, hűléskészítményekkel. A kapcsolattartó eredményeképpen eljutnak még a termékek a komádi és zsákai AFÉSZ boltjaiba, de a Hajdú-Bihar megyei Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat debreceni üzletében is felfedezhető néhány itteni készítmény.

— Szóval, Önök az igazabb az új Bakonszegről kíváncsiak? — kérdezi maga is az üzemvezető. — Ne vegyék önkéntesnek a mi szocialista brigádjaink — a Május 1., Április 4. — tartják rendben a Bessenyei-házat társadalmi munkában. A falu szélén találhatók, falunkat nevezetessé tevő kis házikó is megérdemel egy fotót.

Határozat menet meg is állunk néhány percre a Bessenyei-háznál. A gondnok észreveszi jöttünket és hozza is a kulcsot. Minden rendben van a ház körül bent is, a vendégekönnyben számos bejegyzést olvashatunk arról, milyen szívesen nézték meg ezt az irodalomtörténeti emlékhelyet.

Kiss Dezső Péter

A bakonszegi húszfős brigád nemcsak a környék, hanem Debrecen ellátásába is besegít (Fotó: Kalmár István)

GRANDPIERRE LAJOS:

HA MEGVADUL AZ EGER II.

Realista fantasztikus regény

Amint halkan kinyitottam a szoba ajtaját, azonnal ugyanazt a finom illatot éreztem meg, amelyet a nyári konyhában. Miután kitértam az ajtót, Karcsi szőnyegen heverő lábára esett tekintetem, aztán, ahogy előbbre léptem, a derekára, szederjes arcára és véres halántékára. Karcsi két felborult szék és az asztal között hevert a padlón. Hozzáléptem. Följe hajoltam. Feje kissé oldalra fordult, a szeme megüvegesedett. Rátettem kezemet a homlokára, hideg volt, de nem visszariasztóan. Megfogtam a csuklóját, érverést nem éreztem. Ezután letérdeltem, és a mellére hajtottam a fejem. A szíve már nem dobogott. Végül a zsebtükörrel próbálkoztam. Az ajka elé tartottam. Nem homályosodott el.

4.

Meghalt. Segíteni már nem lehetett rajta.

A feje jobb oldalán sebet pillantottam meg, amely a szemöldöktől a halántékon át húzódtott, a haj között tűnt el. Mellén az ing fel volt téve, a torkán karmolások nyomai látszóttak, jobb kezén az ujjak bevérződték, bal keze a teste alatt feküdt. Meggyilkolták! — futott át rajtam a gondolat. Valóban, minden jel erre a feltevésre engedett következtetni: a véres seb a halántékon, a mellén feltepett ing, a torkán a fojtogatás világosan felismerhető nyomai, a szederjes arc... A halántékára mért ütés okozhatta halálát, de hogy biztosabban meghaljon, gyilkosa fojtogatta is. Megfulladt. Erre következtettem szederjes, duzzadt arcából.

Körülnéztem. A felborult székekről az asztalra vetült tekintetem. Az abrosz összegyűrődött. Egy karcsú, hétdecis borosüveg alatt egy összetört tányér cserepei heverték a tálcan vajjal, túróval megkent, kolbásszal, feldarabolt zöldpaprikával megrakott kenyérszeletek feküdtek békés csendéletben két fekete kávészésze és két borospohár szomszédságában.

Ki lehetett itt és mikor? Elgondolkoztam. Ha ma reggel érkezett az illető, korán jöhett, mert az ágy vetetlenül állt. Együtt ehettek-ihattak, együtt indulhattak el? ... De ez esetben más lehetett a tettes. Karcsi útközben is találkozhatott valakivel, aki aztán hazakísérte, majd hirtelen felindulásában megölté... Lehetőség... Míg a lehetőségeket latolgattam, a harmadik szék mellett két boros üve-

get vettem észre. Üresek voltak. Már pedig három üveg bort reggel és ketten aránylag rövid idő alatt nem ihattak meg... Tehát vagy este vagy éjjel fogyasztották el a bort. Az is lehet, hogy többen...

Mindenesetre a lehető leggyorsabban értesítenem kell a rendőrséget — határoztam el —, és míg meg nem érkezik, semmihez sem szabad nyúlnom. Sebtem elindultam, hogy értesítsem a rendőrséget, de mielőtt a kapuhoz értem volna, eszembe jutott, hogy Szántónak hamarosan meg kell érkeznie, és akkor valamelyikünk elmehet telefonálni, a másik pedig marad, hogy a helyszínt meg ne változtathassa senki. Nagynénem is bármely percben visszaérkezhetett. Így hát visszafordultam. Lassú lépésekkel visszaballagtam a szobába, amikor beléptem, ismét megéreztem az előbbi illatot.

Ekkor már higgadtan, sokkal figyelmesebben néztem körül. Az asztalon túl az egyik fetelel halványzöld női zsebkendőn akadt meg a szemem. Felémletem. A félreismerhetetlen orgonailat Gyöngyre emlékezett.

Itt járt! Murányi Gyöngyit családunk már Karcsihoz tartozónak tekintette. Szerették egymást. Mindig orgonailatú köntit használt. Már abban a percben, amikor megszagoltam a zsebkendőjét, arra következtettem, hogy vasárnap délután vagy este látogatta meg Karcsit, s akkor felejtette itt a zsebkendőjét.

(Folytatjuk)

EGY T

Baln

Úgy tűnik, mozgó, energiát felkeltő világélet a balmazújvárosi iskolában kerestélmet tanítunk, kapjuk, otthon délután temetünk hon keressük Istvánt Bajcsyca 2. szám alá

Épp, hogy dással és epp szült a szertan ideje van, de ja, egyébként laltságban él, beszorítjuk a test, bár még is ej kellene nem gálakalap (nem sokat ad hanem a hét szereplés népi ját kell megdrájj szinpadra vágjunk a do

Balmazújvárosban születtem. Itt sorsuak közt Szélfő utcából úti pályamunkáim nagygyerekek felszabadulás ötvenes évektől, nekem is nyitott a további úg gondolatok kezdem el

Hajdúszoboszlón ilyen egyszerű a múltban is férhetett bele. Így lettem pedagógus, majd a lában a jól aki érettségiztem Nogr. töltöttem. Ezt szolgálta köve kolcon teljesítmémet vissza ne, Mátravere tanítani. Onna társam, aki várott egy sz. nított, hívott mentem és k. módszertani is tam egy kísérzetője, nevelés dolgozója. 1966. vissza. Ba. Éreztem, hogy szülőfalum, s ez nekem, hóm. zom...

A történetben mondhatni, különböző. Eletek szülaban minden, mit is jel adott neki a s. István történet viszont az, ah. teléket vállalt. is kezdett ezér. zásért.

— Úgy tudom, hogy az idősebb Varga Antal on terén kívüli a netével még ne. zozott eddig se. falusi emberek

SZOVJ

Tallózás

Vlagyimir V. nem ismeretlen vasók és a sz. előtt sem. Akik. Taganka Színháza alkalmát Hamlet-alkítás egy életre meg. nevé, s megdől. lották a hírt. I. kij tragikus-fia. A Líteraturu nyije című mos folyóirat idei l. Vizsokij színe. Gyemidova raj. Taganka Színhá. Hamletjének szakmai adalek. apró vonással. Vizsokij hétkö. ri acat.

Talán nem e párhuzam, ha. jelenségnek. megtalálni a me. leléjét. Nem ke. rengenünk, hogy. Zoltánban talál. a színészre, aki. ja-élete oly köze. got mutat a Vi. szí sorsával. Né. mindkettőjük. t. hetetlen alakítás. hogy mindkettőj.

Első a kereset

MEZŐGAZDASÁGI DOLGOZÓK ÉLET- ÉS MUNKAKÖRÜLMÉNYEIKRŐL

A közelmúltban fejeződött be Hajdúszoboszlón az az empirikus szociológiai vizsgálat, amelynek során 478 termelőszövetkezeti tag kérdőívek segítségével nyilatkozott élet- és munkakörülményeiről.

A megkérdezett családok felében két gyermek van, mintegy egyharmadában egy gyermek, a családoknak csak 20 százalékában van három gyermek. A családok felét saját lakásban él, amelyet már kifizetett, 40 százalék saját lakással rendelkezik, de még törleszt, 10 százalék pedig bérlemben lakik. A lakások 71 százalékában van fürdőszoba, szinte teljes ellátottság van a dióból, televízióból, rádiószekrényből, porszívóból, mosógépből, kerékpárból. A lemezjáratúval, varrógéppel és gépkocsival való ellátottság viszont még távol van a telítettség szintjéhez. Ugyanezt a képet mutatja az iparban dolgozó munkások körében 1981-ben szintén Hajdúszoboszlón végzett vizsgálat is.

A telítettség mutató tartós fogyasztási cikkek döntő többsége 8 évnél öregebb. Egy korábbi vizsgálat azt igazolja, hogy ilyen esetekben a családok nem kis hányada kívánja kicserélni elöregedett személyi tulajdonát. Ez a cserekereskedelem magasabb igénytel párosul, amire a kereskedelemnek fel kell készülni.

A kérdőíven igen fontos volt a következő, úgynevezett skála rendszerű kérdés: az alábbiakban felsorolt tényezőket, szíveskedjen fontosság szerint rangsorolni és a megfelelő számot a fogalom elé írni. A termelőszövetkezeti dolgozók első helyen rangsorolják a megfelelő munkát, harmadikként a megfelelő munkatársakat, negyedik tényezőnek említik a munkaszervezést, ötödiknek rangsorolják a megfelelő felettest, utolsó helyre teszik az előrejutási lehetőséget. Ugyanígy rangsorolták fel hajdúszoboszlói ipari munkások is 1981-ben.

Mindkét esetben meglepő, hogy az előrejutási lehetőség vágya minimális a dolgozók

körében. Ezt a helyzetet erősíti az is, hogy erős ki egyenlítődési tendencia érvényesült az elmúlt években a munkabérek területén, így az anyagi érdekelttség nem motiválja az előrejutási lehetőséget. Arra a kérdésre viszont, hogy milyen végzettséget szeretne biztosítani gyermekeiknek, a válaszoló termelőszövetkezeti dolgozók egyharmada szakközépiskolai, szintén ennyi szakmunkás végzettséget szeretne gyermeke számára. Gimnáziumi végzettséget 7, főiskolait 16, egyetemi 12 százalék kíván biztosítani gyermekeiknek.

A fenti, skála rendszerű kérdés azért igen fontos, mert ez rávilágít a mezőgazdasági dolgozók munkahelyi igényeire, szükségleteire, a szükséglet pedig meghatározza érdekeiket. Az egyéni érdek ismerete lehetővé teszi olyan érdekeltségi rendszer kidolgozását, amellyel az egyéni érdek jól kapcsolható a vállalati érdekekhez. A vélemények szerint a termelőszövetkezeti dolgozók anyagi szükségletei a legintenzívebbek, így munkaerőtulajdonosi érdekük áll legközelebb a vállalati érdekekhez, de csak akkor, ha jövedelmük döntő részét a mezőgazdasági vállalatnál biztosítják. Ezért is indokolt a kérdés, hogy munkaidő után hol dolgozik. A vélemények adók mintegy fele a családi ház kertjében, egynegyede a háztáji földön, elenyésző része saját műhelyében és kisiparosnád tevékenykedik. Ezen válaszok szerint a jövedelem fontos kiegészítője lehet a kertből és háztájból származó bevétel.

Másik, munkahelyi igényt visszatükröző kérdés volt az alábbi: a munkakörülményeket befolyásoló tényezők közül munkahelyén melyiket érzi kedvezőtlennek? A válaszok értékelésénél figyelembe kell venni, hogy a vélemények adó munkások többsége — több mint háromnegyede — az állattenyésztésben és a javítóműhelyekben dolgozik, jelentéktelen a növénytermesztők és gépjárművezetők aránya. A termelőszövetkezeti dolgozók

első helyen a piszkos munkahelyet, a második helyen a rossz levegőt, harmadik helyen a szabad szombat hiányát említik. Negyedik tényezőnek rangsorolják a munkaidő hosszát, ötödiknek a szociális létesítmények hiányát, hatodik munkakörülményt befolyásoló körülménynek tartják az ingázást, utolsónak említik a munkaidő-beosztást. Az utóbbi azt igazolja, hogy a szövetkezetek vezetői a munkaidő kialakításánál figyelembe veszik a dolgozók érdekeit is. Nemcsak munkakerőként, hanem teljes emberként számolnak velük. Sokat kell még tenni a lehetőségekhez képest a munkahelyek tisztasága érdekében.

Kap-e tájékoztatást a szövetkezet életéről? A vélemények nyilvánították 80 százalékigennel választ erre a kérdésre. Ez igazolja, hogy a demokrácia információfunkciója elég jól érvényesül, a vezetők eleget tesznek tájékoztatási kötelezettségüknek.

Kedvezőtlenebb képet mutat a következő válasz: beleszólhat-e a szövetkezet tevékenységébe? A véleményadók 54 százaléka a nem választ húzta alá.

Véleménye alapján a termelőszövetkezetben felmerült problémákat hol érdemes felvetni? A válaszolók 18 százalékát az nyilatkozta, hogy sehol sem, 39 százalék pedig úgy vélekedett, hogy munkahelyi tanácskozáson. Egynegyedik azt válaszolta, hogy közvetlen vezetőnek négyeszműközt, egyötödük pedig a közgyűlést tartja a legmegfelelőbb helynek.

Tisztaban vagyok azzal, hogy a dolgozók élet- és munkakörülményeit a kérdések teljesen nem ölelhetik fel. Nem lehet olyan kérdőívet szerkeszteni, amely az egész vizsgált jelenségre kiterjed. Az osztályoknak, rétegeknek vannak olyan belső titkai, amelyeket kérdésekkel, számokkal nem lehet feltárni. Ennek tudatában köszönöm a többször véleményét nyilvánító mezőgazdasági dolgozó fáradozását.

Dr. Takács Imre

A húszfős szocialista brigádja által társadalmi munkában rendbe tartott Besse- nyei-ház

Igazabb képeslap Bakonszegről

Ahogy Bakonszeg utcáit járom a tavaszi verőfényben, felidéződik bennem egy kép. Lapunkban olvastam gyünk. Közvetlen hangon Jakos füstölését arról, miként is mutatja be a Képzőművészeti Alap által megrendelt és készített képeslap *Bakonszegről*. Igen, ny-nyel-írva, sajnálatosan tévesen.

ban az lenne Bakonszeg? Az egyik kapu előtt álldogáló idős férfi mindjárt látja rajtunk, hogy idegenek vagyunk. Közvetlen hangon meg is kérdezi, ugyebár a nemrégiben kialakított mesterséges tórendszerhez tartunk? Jönnek ide mostanában nagyon sokan Berettyó-újfaluból — újságolja, hiszen

godtán a nálunk adott kosztról — biztat, a Debrecenből naponként kijáró fiatal üzletvezető. Ami jár az ételbe, azt bele kell adni — ez az elvem. Megszerették a főztűnköt a tanácsi dolgozók, a termelőszövetkezetből is sokan itt esznek. Májusban készen lesz a kerthelyiség és arra számítottunk, hogy a most még csak kialakulófélben lévő üdülőövezet miatt sokan megfordulnak nálunk. Ezért ajánlunk majd ételapunkon többféle egytálételt is. Könyű a dolgunk, mert alig fél kilométernyire van tőlünk az AFÉSZ húszeme. Ellátásunk zökkenőmentes, nyers- és alapanyag-problémáink mindaddig nem voltak.

Vajon miért vállalja egy debreceni vendéglátó, szakember a vidéki szerződéses üzemeltetési formát? A választ hamar megtudom tőle: először is Debrecenben irreális felárakon kelnek el a szerződéses üzletek, vendéglátós terveit egy konkurrenciánálkülső közegben jobban meg tudja valósítani. A várost szeretné egy kicsit „kihozni” falura.

A községi húszemre hivatkozott az étterem vezetője, látogassunk el oda. Ez is hiányzik arról a bizonyos képeslapról, pedig egyértelműen az újabb, az igazabb Bakonszegről képviseli. 1974-ben hozták létre és — Almási István üzemvezető rövid tájékoztatójából megtudjuk — azért éppen itt, mert az alapadottságok megvoltak. Az AFÉSZ innen látja el Berettyóújfalut és vidékét hússal, hűsáztatással. A kapcsolattudás eredményeképpen eljutnak még a termékek a komádi és zsákai AFÉSZ boltjaiba, de a Hajdú-Bihar megyei Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat debreceni üzletében is felfedezhető néhány itteni készítmény.

Szóval, Önök az igazabb, az új Bakonszegről kíváncsiak? — kérdez maga is az üzemvezető. — Ne vegyék önkéntesnek, de a mi szocialista brigádunk — a Május 1., Április 4. — tartják rendben a Besse nyei-házat társadalmi munkában. A falu szélén található, falunkat nevezetessé tevő kis házik is megérdemel egy fotót.

Hazafelé menet meg is állunk néhány percre a Besse nyei-háznál. A gondnok észreveszi jöttünket és hozza is a kulcsot. Minden rendben van a ház körül és bent is, a vendéghelyben számos bejegyzést olvashatunk arról, milyen szívesen nézték meg ezt az irodalomtörténeti emlékhelyet.

Kiss Dezső Péter

A szerződéses üzemeltetésű AFÉSZ-étterem egyik alkalmazottja — Szabó Angéla — ebédhez terít

Bessenyei György — a „bihari remete” — tartózkodási helyét sokan irodalomtörténeti okok miatt ismerik. Nem készült képeslap arról a bihari községről és lám — ha nagy sokára is — megjelent az a képes összeállítás. Látható ezen a rövidke falusi képes mustrán „egy-óvoda”, az azóta felújított álló tanácsháza és egy-két, nyugodtan állíthatjuk, semmitmondó pillanatkép. A Bessenyei-házról pedig semmi...

Arra a bizonyos képeslapra gondolva, hiányérzettel érkeztem a községbe. Való-

ha minden jól megy, ezen a nyáron már vízparadicsom lesz a falutól nem messze. A meder elkészült, tavasz végén, vagy a nyár elején tele is engedik vízzel. A bácsi azt is tudni véli, hogy csak vállalatoknak, intézményeknek osztanak a mesterséges tó partján telkeket, egyének ne is próbálkozzanak erre-féle földet szerezni.

Hát, ez már az új Bakonszeg. Nagy Imre tanácselnök ebben meg is erősít. Ismerik, hogyne ismernek azt a bizonyos képeslapot, fájlatják is, hogy a Képzőművészeti Alap faluban járt fotós munkatársa csak annyire becsülte a falut. A helyi közigazgatási vezető, dolgozók is várják az újat: a megszüpített, átalakított, a régebbinél modernebb tanácsházat. Bakonszeg jelenét valamelyest kifejező újat tovább keresve, a tanácselnök javasolja, látogassunk el a berettyóújfalui AFÉSZ által üzemeltetett vendéglőbe. Itt is új szelek fújdogálnak...

Barabás Antal üzletvezető alig néhány hónapja vette át szerződésben a boltot, és első dolga az üzemi étkeztetés megszervezése volt. Régebben is főztek itt a dolgozók, de a konyha kapacitása miatt jóval több előfizetőt is tudnak fogadni. Az elmúlt esztendő végén mindössze negyven étkeztettek délből, a legfrissebb kimutatások szerint jelenleg vagy 120-an.

— Érdeklődjön csak nyu-

A bakonszegi húszem nemcsak a környék, hanem Debrecen ellátásába is beegít (Fotó: Kalmár István)

GRANDPIERRE LAJOS:

HA MEGVADUL AZ EGER II.

Realista fantasztikus regény

Amint halkan kinyitottam a szoba ajtaját, azonnal ugyanazt a finom illatot éreztem meg, amelyet a nyári konyhában. Miután kitértam az ajtó, Karsci szőnyegen heverő lábára esett tekintetem, aztán, ahogy előbbre léptem, a derekára, szederjes arcára és véres halántékára. Karsci két felborult szék és az asztal között hevert a padlón. Hozzáléptem. Föléje hajoltam. Feje kissé oldalra fordult, a szeme megüvegesedett. Rátettem kezemet a homlokára, hideg volt, de nem visszariasztott. Megfogtam a csuklóját, érverést nem éreztem. Ezután letérdeltem, és a mellére hajtottam a fejem. A szíve már nem dobogott. Végül a zsebtükrőmmel próbálkoztam. Az ajka elé tartottam. Nem homályosodott el.

4.

Meghalt. Segíteni már nem lehetett rajta.

A feje jobb oldalán sebet pillantottam meg, amely a szemöldöktől a halántékra át húzódott, a haj között tűnt el. Mellén az ing fel volt téve, a torkán karcolások nyomai látszóttak, jobb kezén az ujjak bevérződték, bal keze a teste alatt feküdt.

Meggyilkolták! — futott át rajtam a gondolat. Valóban, minden jel erre a feltevésre engedett következtetni: a véres seb a halántékra, a mellén feltépett ing, a torkán a fojtogatás világosan felismerhető nyomai, a szederjes arc... A halántékára mért ütés okozhatta halálát, de hogy biztonságban meghaljon, gyilkosa fojtogatta is. Megfulladt. Erre következtettem szederjes, duzzadt arcából.

Körülnéztem. A felborult székekről az asztalra vetült tekintetem. Az abrosz összegyűrődött. Egy karsci, hétdecis borosüveg alatt egy összetört tányér cserepei heverték, a tálcan vajjal, túróval megkent, kolbászal, feldarabolt zöldséppel megrakott kenyérszeletek feküdtek békés csendéletben két feketekávés csésze és két borospohár szomszédságában.

Ki lehetett itt és mikor? Elgondolkoztam. Ha ma reggel érkezett az illető, korán jöhetett, mert az ágy vetetlenül állt. Együtt ehettek-ihattak, együtt indulhattak el? ... De ez esetben más lehetett a tettes. Karsci útközben is találkozhatott valakivel, aki aztán hazakísérte, majd hirtelen felindulásában megölte... Lehetséges... Míg a lehetőségeket latolgattam, a harmadik szék mellett két boros üve-

get vettem észre. Üresek voltak. Már pedig három üveg bort reggel és ketten aránylag rövid idő alatt nem ihattak meg... Tehát vagy este vagy éjjel fogyasztották el a bort. Az is lehet, hogy többen...

Mindenesetre a lehető leggyorsabban értesítenem kell a rendőrséget — határoztam el —, és míg meg nem érkezik, semmi sejtés sem szabad nyúlnom. Sebtem elindultam, hogy értesísem a rendőrséget, de mielőtt a kapuhoz értem volna, eszembe jutott, hogy Szántónak hamarosan meg kell érkeznie, és akkor valamelyikünk elmeheit telefonálni, a másik pedig marad, hogy a helyszínt meg ne változtathassa senki. Nagynéném is bármely percben visszaérkezhetett. Így hát visszafordultam. Lassú lépésekkel visszaballagtam a szobába, amikor beléptem, ismét megéreztem az előbbi illatot.

Ekkor már higgadtan, sokkal figyelmesebben néztem körül. Az asztalon túl az egyik fotelen halványzöld női zsebkendő akadt meg a szemem. Felémeltam. A félreismerhetetlen orgonailat Gyöngyre emlékeztetett.

Itt járt! Murányi Gyöngyit családunk már Karscihoz tartozónak tekintette. Szerették egymást. Mindig orgonailatú köntőt használt. Már abban a percben, amikor megszagoltam a zsebkendőjét, arra következtettem, hogy vasárnap délután vagy este látogatta meg Karscit, s akkor felejtette itt a zsebkendőjét.

(Folytatjuk)

EGY T

Baln

Úgy tűnik, mozgó, energikus, a balmazújvárosi iskolában kerestélmet tanítunk, kapjuk, otthon délután temetünk, hon keressük Istvánt Bajcsyca 2. szám al

Epp, hogy dással és épp szült a szertartás ideje van, de ja, egyébként laltságban él, beszorítjuk a tészt, bár még is e j kelene nem gálakal (nem sokat adhanam a hét szereplés népját kell megp keli színpadra vágjunk a do

— Balmazújvárosban születtem, de mostanában a Sörgy utcában új pályamunkáim négy gyerekkel felszabadult ötvenes éveimnek, nekem is nyílt a további vel aránylag, úgy gondoltak, gezzem el Hajdúszoboszlón ilyen egyszerű a múltban is férhetett bele, így lettem pedagógus lánban ha jól aki érettségiztem évetem Nógrád tőlöttem. Ezt szolgálat követően teljesít ismét vissza N be, Mátraveregi tanítani. Onnan társam, aki várta egy sz nítot, hívott mentem és k módszertani t tam egy kísér zetője, nevelés dolgozója. 196 vizza. Ba

Ezertem, hogy szülőfalum, s ez az nekem, hozom... A történetben mondhatni, n különös. Eletem szában minden, mit is je adott neki a s István történet vizsont, az aho teléket vállalt, is kezdett ezér zását.

— Úgy tudom, hogy az idősebb Varga Antal terep kívü a netével meg ne kozozt eddig se falusi emberek

SZOVJ

Tallózás

Vlagyimir Vicsen nem ismeretlen a szovjet irodalom vasók és a szovjet irodalom elött sem. Akik Taganka Színház alkalmát Hamlet-alkatás egy életré megnevet, s megdől lották a hírt, a kij tragikus-fia

A Lityeratur nyije című mos folyóirat idei Vicsenki színésznő, Gyemidova raj Taganka Színház Hamletjének szakmai adalék apró vonással Vicsenki hétékő ri arcát. Talán nem e párhuzam, ha jelenségek megtalálni a me lelőjét. Nem ke regényünk, hogy Zoltánban talál a színészre, aki ja-élete oly köze got mutat a Vicsenki sorsával. Tű mindkettőjük ne hétéden alakítás hogy mindkettőj

Balmazújvárosról

Úgy tűnik, vibráló, örökmozgó, energikus ember lehetett világegyetében. Amikor a balmazújvárosi általános iskolában keressük, ahol történelmet tanít, azt a választ kapjuk, otthon találjuk, mert délután temetést vezet. Ott-hon keressük tehát? Burai István Bajcsy-Zsilinszky utca 2. szám alatti otthonában.

Epp, hogy végzett a mosdással és epp, hogy felkészült a szertartásra. Nem sok ideje van, de mint mondja, egyebeknél is örök elfoglaltságban él. Valahogy azért beszorítottuk ezt a beszélgetést, bár még kalappróbára is ejtettük mennie. No nem galákalapról van szó (nem sokat ad az ilyesmire), hanem a hétfői zenekari szereplés neviselését kalapra kell megpróbálnia, abban kell szinpadra lépnie. De ne vágnunk a dolgok közéjébe.

Balmazújvárosi vagyok. Itt születtem, a többi hasonló sorsúak környezetében, a Széktúti utcában. Apám vasúti pályamunkás volt, aki négy gyereket nevelt fel. A felzárkózás után aztán az ötvenes években mint másnak, nekem is lehetőségem nyílt a továbbtanulásra. Mivel aránylag jól tanultam, úgy gondolták a szülem, végezzem el a tanítóképzőt Hajdúszoboszlóban. Az ilyen egyszerűbb családokban a múltban is legfeljebb ez fergett bele a számításba. Így lettem pedagógus; a családban ha jól tudom az első, aki érettségizett. A gyakori évetem Nógrád megyében töltöttem. Ezt a sorkatonai szolgálat követte, amit Miskolcon teljesítettem. Azután ismét vissza Nógrád megyébe. Mátraverebély községbe tanítani. Onnan egy osztálytársam, aki Székesszentgyörgyön volt egy szakiskolában tanított, hívott hozzájuk. Ekkor mentem és közben a MUM módszertani intézetnek voltam egy kísérleti osztály vezetője, nevelési tervnek kidolgozója. 1964-ben jöttem vissza Balmazújvárosra. Éreztem, hogy nekem is van szülőfalum, s hogy mit jelent az nekem, hogy ide tartozom.

A történetben eddig azt mondhatni, nincsen semmi különös. Életének egy szakaszában mindenki érezni kezdi, mit is jelent, mit is adott neki a szülőföld. Burai István történetében érdekes viszont az, ahogy ezt a köteleket vállalta, ahogy tenni is kezdett ezért a hovatartozásért.

Úgy tudtam akkor, hogy az idősebb és fiatalabb Varga Antal és Veres Péterrel kívülről a község történetével még nemigen foglalkozott eddig senki. Az itt élő falusi emberek élték azt

a történetet, a régi dolgok a beszélgetésekben fel-felbukkantak, nekik természetes múltként. Nekem viszont a közeget jelentette, amelyből eredtem. Kezdték ezeket felidézni, összegyűjteni. Balmazújvárosra a fűvészeknek, vezetőknek, napközisoknak, foglalkozásoknak, van egy kis honismereti szakköre és kutatja a szülőföld történetét. Ha pedig úgy hozza a sors, utolsó útjára is elkíséri azokat az ismerősöket és ismeretleneket, akikkel a gyerekkortól együtt taposta Újváros porát vagy sáros útját.

— Az a helyzet, hogy ha szükség van rá, itt Újvárosban egy-kettőre megtalálnak az illetékesek. Mint ahogy a múlt héten is átszóltak: segítsek már, egy vetéjkedőre szervezett zenekarnak. A debreceni Kölcsey Művelődési Központban lesz szereplés. Hát fogtam a tubát és beültem a zenekarba. Afféle alkalmi társulat ez, nem állandó zenekar, mint voltak a régi, de mégiscsak örökösök, valahogyan azoknak... Így élek... Itt a sok irodalom a könyvespolcomon. Történelmtanári munkámra is lépést kell tartani. Rengeteg dolgot kellene még a helytörténetben is kiutatni. Csak tudnám, hogy mindezt mikor...? A család már csak hébe-hóba lát... Szerény közösségi tevékenységem és annak emberi megítélése alapján mindig úgy fogom föl, hogy az emberek ahányak, annyifélék. Nekem elég, ha céloom és szándékom tisztaságát a józannabb rász, érzi és becsüli. Örökös hit és kétség kell, hogy az ember életét végig kísérelje. Hit abban, amit csinálunk és kétség abban, hogy vajon a köz javára és jól csináljuk-e.

A tennivalók sűrűjében él Burai István is, mint sok hasonló korú ember. De hát mikor végezze mindezt, ha nem akkor, amikor még végezheti.

szó, nem nagyon lelkesedett a dologért. Nem is volt járatos az ilyesmi, hisz jöszörint addig még temetésen is alig volt. Hát ha a falu érdeke ezt kívánja, vállalta. Azóta egy évtizede végzi — úgy mondják — közmelegedésre.

— Az első alkalom egy egy napos fiúcska temetése volt. Egy sivar őszi napon. Töprengtem, mit mondjak. Végül abból indultam ki, mit éreznek a szülők. Azt hiszem, megható lett a szertartás. Azóta szokszáz embert temettem el... Eleinte furcsa volt, hogy tanár létemre... de aztán ez is megszokott lett.

Mindebből kisüt a kisembereknek, a földjeinek a szeretete. Ezer szállal kötődik a szülőfaluhoz Burai István ismét. A történelem-szakos diploma alapján az iskolában történelmet tanít a gyerekeknek, vezet a napközisokhoz, foglalkozásokat, van egy kis honismereti szakköre és kutatja a szülőföld történetét. Ha pedig úgy hozza a sors, utolsó útjára is elkíséri azokat az ismerősöket és ismeretleneket, akikkel a gyerekkortól együtt taposta Újváros porát vagy sáros útját.

— Az a helyzet, hogy ha szükség van rá, itt Újvárosban egy-kettőre megtalálnak az illetékesek. Mint ahogy a múlt héten is átszóltak: segítsek már, egy vetéjkedőre szervezett zenekarnak. A debreceni Kölcsey Művelődési Központban lesz szereplés. Hát fogtam a tubát és beültem a zenekarba. Afféle alkalmi társulat ez, nem állandó zenekar, mint voltak a régi, de mégiscsak örökösök, valahogyan azoknak... Így élek... Itt a sok irodalom a könyvespolcomon. Történelmtanári munkámra is lépést kell tartani. Rengeteg dolgot kellene még a helytörténetben is kiutatni. Csak tudnám, hogy mindezt mikor...? A család már csak hébe-hóba lát... Szerény közösségi tevékenységem és annak emberi megítélése alapján mindig úgy fogom föl, hogy az emberek ahányak, annyifélék. Nekem elég, ha céloom és szándékom tisztaságát a józannabb rász, érzi és becsüli. Örökös hit és kétség kell, hogy az ember életét végig kísérelje. Hit abban, amit csinálunk és kétség abban, hogy vajon a köz javára és jól csináljuk-e.

A tennivalók sűrűjében él Burai István is, mint sok hasonló korú ember. De hát mikor végezze mindezt, ha nem akkor, amikor még végezheti.

Hornyák András

Örkény és a valóság

Kinn már sötét van. Az utcákon alig látni munkából hazagyököröző embereket, az utolsó boltok is lassan bezárnak — visszavonhatatlanul itt az este.

Néhány tanteremben azonban még most tartanak a tanítási nap felé. Becsengetnek, s az alig több mint tucatnyi ember ismét beül a padba. A legidősebb negyven körül jár. Főzéshez, munkához szokott kezével sután lapozgatja a tankönyvet: irodalomóra van.

Az anyag: Örkény István Técsőiek című novellája. A tanárnő kifejezően, szépen, élményszerűen olvassa a művet. Hallgatósága mély csendbe burkolódik, többen „hasznosabb” tevékenységgel — rajz, keresztretjvény stb. — foglalják el magukat.

A végén mégis illik felneézni, kérdés következik: ki a főhőse az elbeszélésnek? Hosszú csend. Fáradtság, energiaválság az arcon, a tartásban. Végre valaki vállalkozik a név kimondására, a többiek fellelegznek.

A novella története durván ennyi: A técsőiek, az egy brigádhoz tartozók egyenlően osztották fel egymás közt a kerestet, s az egyetlen embert, aki követelte a teljesítmény alapján történő fizetést — megverték, meghuolták. Amikor azonban feladta „egyénieskedését”, visszafogadták. Természetes módon jött hát a következő kérdés: vajon helyese-e a técsőiek magatartása, helyese-e ha mindenki egyformán kap a pénzéből, ha „közös a kassza”?

Rövid hallgatás után tévoya, bizonytalan válasz: nem helyes így. Majd mintha lóporos hordót robbantottak volna fel a teremben, egymás szavába vágunk az imént még hallgatag diákok. Ki-ki saját munkahelyi tapasztalatai sorolja: eredményeket, de sok-sok sérelmet is. A legindulatosabb szájából azonban elhangzik a végsőnek tűnő követelés:

— Ma sincs meg ám, hogy mindenki az elvégzett munkája után kapja a fizetést. Jobb nem is szólni, úgyse tesznek semmit!

Am az előbb még bizonytalan fiatal-asszony hevesen közbevágt:

— Igazad van, de amilyen szépen elmondta ezt most, így még sohasem hallottam tőled. Egyetlenegyszer sem szóltál hozzá a gyűléseken. Miért hallgatsz hát?

Most már pironkodva jön a válasz:

— Jól van, na! Tudom én azt, hogy arra van a gyűlés, meg a szakszervezeti bizalmi is. De nem merem megmondani neki, meg a másik sem. Így hát marad minden, ahogy volt. En meg olyan ember vagyok, tíz-húsz forintért nem állok le vitatkozni. Ismerék helyeket, ahol egy-egy fizetésrendezés után hetekig nem szólnak egymáshoz.

Na, nekem ez nem hiányzik.

Folyt, folyt a vita, szinte mindenki hozzászólt már, s húzogatták ide-oda a novellából kitésző igazság képzeletbeli kötelét. Pontosabban már rég nem a műben zajló esetről beszéltek ilyen lelkes-hevesen, átéléssel, hanem a maguk mindennapjairól, gondjairól. S eljutottak odáig — ha csak elméletben is —, hogy érdemesebb szólni, ha probléma van. Szólni, mégpedig nemcsak egymás közt, elzárkózva, hanem nyíltan, mások előtt is vállalva és feltárva a hibát.

Ezek az emberek hetente három-négy délutánt iskolában, új környezetben töltenek. Változnak korábbi elképzeléseik. De vajon azokhoz, akik nem voltak jelen ezen az Örkényből és a mai valóságból gyűrt órák, hogyan jutnak el, hogyan jutnak el ezek a felismerések. S a most az igazságosság mellett kiállókól vajon hányan merik munkahelyükön is elmondani azt, amit az osztályban vállaltak?

Gulyás Erika

Nem unalom ellen

A múlt esztendőben végzett társadalmi munka felmérések derült ki, hogy fejlenként a legtöbbet a közösségekért önzetlenül végzett tevékenységek két bihari község lakossága vállalt: Körösszegapátie és Körösszakálé. Az mindenki számára nyilvánvaló, hogy az egy lakosra jutó forintátlagok nem takarnak teljes egyenlőséget a munkavégzésben, nyilván vannak, akik semmit sem csináltak, mások viszont anélkül lelkesebben reagáltak a hívó szavakra. Pénzes János és Gaál Sándor ez utóbbiak közé tartozik.

Jó társaság is összegyűlik

Más faluban esetleg feltűnne, milyen ragyogó tiszta és rendez Pénzes Jánosék házeleje és portája, Körösszegapátiban azonban egy cseppet sem kirívó. Oly mértékben jellemző az egész településre, hogy talán önmagaért ezért megérdemelné az első díjat a községek közötti versengésben. A tiszta udvaron álló rendez ház egyik szobájában sikerül rávenni a gazdát, hogy bár nagyon szűkszávan, de mondjon valamit saját tevékenységéről.

— Itt születtem, ebben a faluban, de több, mint harminc évem keresztül Újfaluba jártam dolgozni. A járási földhivatal vezetőjeként mentem nyugdíjba, azóta itt-hon vagyok, kezesben a feleségemmel. Nagy gyerekeink, hét unokánk másutt lakik.

Hogy mivel telnek a nyugdíjasnapok? Egy biztos, unatkozásra nem nagyon marad idő. Egyhódás kertjük van, szőlő, gyümölcs is bent-hon dolgozom. A házban a hízónak, baromfinak való jó része is megterem, persze nem munka nélkül. Pénzes János tagja a községi pártalapszervezet vezetőségének, s mivel ebben a szervezetben főként pedagógusok és tanácsi dolgozók vannak, nyugdíjasként is szinte mindennél tudomást szerez, ami a falu életében történik. Természetesen arról is, hogy mikor mire kellene társadalmi munkát szervezni. Erről különben minden lakos időben értesül.

Falugyűléseni szokták évente megmondani, mit tervez a község, ahhoz mennyi pénz van, mennyi társadalmi munka szükséges. Mikor az-

tán a konkrét munkára kerül sor, a tanácsotagok, tanácsidolgozók sorra járnak a házaikat, hívják az embereket. Amíg dolgoztam, nemigen tudtam részt venni a társadalmi munkákban, most viszont, hogy szóltak, természetesen mentem. Nem épül olyan sok létesítmény, hogy gyakran lenne alkalom, az időmbe belefér, meg jó baráti társaság is összegyűlik, van hangulat munka közben. Ott voltam, amikor a fogorvosi rendelő alapját ástuk, az ABC-áruház építésénél is részt vettem.

— Hogy mi kellene még? Járda ugyan van minden utcában, de nem mind a két oldalon, arra előbb-utóbb sort kell keríteni. Nagyon kellene a faluba egy gyógy-szertár is, mióta felemelték a buszjegy árát, elég költséges dolog Újfaluba menni orvoshoz.

Ehhez persze nem elég a társadalmi munka, de ha egyszer sor kerül rá, akkor is szívesen megyünk.

Komolyan vett megbízatás

Ha valaki afféle munkanap-fényképezést végezne, felférve, mivel telik a nap huszonnegy órája, joggal kérdezhetné: Gaál Sándor valóban nyugdíjas? A körösszakálé termelőszövetkezet állati tenyésztési agronómusa volt, nyugdíjaként pedig a háztájiában nevelt állatok forgalmazását, értékesítését intézi. Ez ugyan nem jelent mindig egész napos elfoglaltságot, néha jobban, máskor lazábban sűrűsödnek a feladatok, de átlagosan a napi hat óra csak kijön. Utána pedig ott van a saját háztáji (Az előzetkeztben évekként alakult egy háztáji zöldsejtermesztő brigád, amelynek tagjai a saját területükön paprikát, paradicsomot, káposztát termelnek, csupa munkaigényes növény.) Otthon jelenleg egy tehén, egy hízómarha és tíz sertés ellátása vár a gazdára és feleségére.

Mindezek mellett Gaál Sándor húsz éve képviseli körzetének lakóit a megyei tanácsban, tizenkét éve tagja a községi tanácsnak is. Nem éri be annyival, hogy részt vesz a tanácsüléseken, hanem macacsul utána is jár a választói panaszaiknak. Eppen a legutóbbi megyei tanácsülésen kapott pozitív választ

az interpellációjában felvetett probléma megoldására. De volt már úgy, hogy a helyi bolt vezetője panaszkodott, nem árulhat bizonyos, sokak által keresett kozmetikai cikkeket, azonnal szökt a megyei tanács kereskedelmi osztályán, s rekordidő alatt tisztázódott a félreértés.

Bár a neve alapján nem derül ki azonnal, Gaál Sándor román nemzetiségű és ilyen minőségben is aktív társadalmi munkás. Tagja a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetsége Elnökségének. Mostanában éppen saját családi példájára hivatkozva azon győzködi a szülőket, vétek nem tanítani meg a gyereket a román nyelvre, amikor adva van a lehetőség, csak annyi kell, hogy otthon is így beszéljenek vele.

Körösszakálban a múlt évben az egyik legnagyobb esemény a ravatalozó felépülése volt. Pénzben a minimumot fordították rá, munkából annál többet vállaltak az emberek.

Tanácsotagok, tanácsidolgozók, néprontaktivisták felosztottuk egymás között a falut, utcánként házról házra mentünk, előre felírtuk, ki, mikor, mennyi munkát tud vállalni. Három kömvés kisiparos is társadalmi munkában dolgozott, melléjük kellett minden napra nyolc-tíz segédmunkás, gondosan kellett végezni a szervezést, hogy emberhiány miatt se legyen fenakadás.

Ugyancsak tavaly csináltuk meg a mellékutak feljavítását. Minden utcát felszortunk szennyezett kavicssal. Persze munka közben tanul, aki nem igazi szakértő, az első utcában nem sikerült elég mélyre ásni az út tükreét, ott felmery a víz a járdára, a többi azonban már kifogástalan. Most már az a feladat, hogy karbantartsuk az utakat, arra mozgósítunk, hogy mindenki gondolja a saját portája előtti részt.

Vannak, akik úgy vélik, a nyugdíjasok azért vállalnak szívesen társadalmi munkát, mert különben nem tudják az idejüket mivel agyonütni. Ha így van, az se baj. A fenti esetek azonban nem ezt bizonyítják. Inkább azt, hogy aki szereti a lakóhelyét, szeret dolgozni, az tud szakítani időt társadalmi munkára is.

Nagy Zsuzsa

SZOVJET KULTURÁLIS KÖRKÉP

Tallózás a szovjet sajtóból

Vlagyimir Viszockij neve nem ismeretlen a magyar olvasók és a színházlátogatók előtt sem. Akik a moszkvai Taganka Színház vendégjátéka alkalmával láthatták Hamlet-alkalmát, bizonyára egy életre megjegyezték a nevet, s megdöbbenéssel hallották a hírt, hogy Viszockij tragikus-fiatalon elhunyt.

A Lityeraturnoje obozrenyje című moszkvai kritikai folyóirat ideál 1. számában Viszockij színésztársa, Alla Gyemidova rajzolja meg a Taganka Színház egykori Hamletjének portréját. A szakmai adalékokon túl sok apró vonással egészíti ki Viszockij hétköznapi, emberit arcát.

Talán nem erőszakolt a párhuzam, ha a Viszockij-jelenségnek megkíséreljük megtalálni a magyar megfelelőjét. Nem kell sokat töprengenünk, hogy Latinovits Zoltánban találjunk rá arra a színészre, akinek a pályája-élete oly közel hasonlóságot mutat a Viszockij színészi sorsával. Túl azon, hogy mindkettőjük nevéhez felejtethetlen alakítások fűződnek, hogy mindkettőjüket a szak-

ma fegyverek között tartották nyilván, hogy mindketten annyira vonzódtak a verseshez, még egy érdekes életrajzi momentum is összeköti őket: mind Viszockij, mind Latinovits az építészernöki pályát cserélte fel a színészi hivatással.

Felejthetetlen színpadi alakításai mellett — Hamlet, Tíz nap, amely megrengette a világot, Cseresnyés stb. — Viszockij mint énekest ismerte és szerette a közönség.

Életének utolsó éveiben egyre inkább eltávolodott a színháztól, inkább az irodalom, a film, a koncertek vonzódtak. Ahogy az önmegvalósításnak ezeket a formákat kiválasztotta, talán még ez is emlékeztet Latinovits pályafutásának utolsó szakaszára.

A színész két éve halott. A legendák tovább élnek.

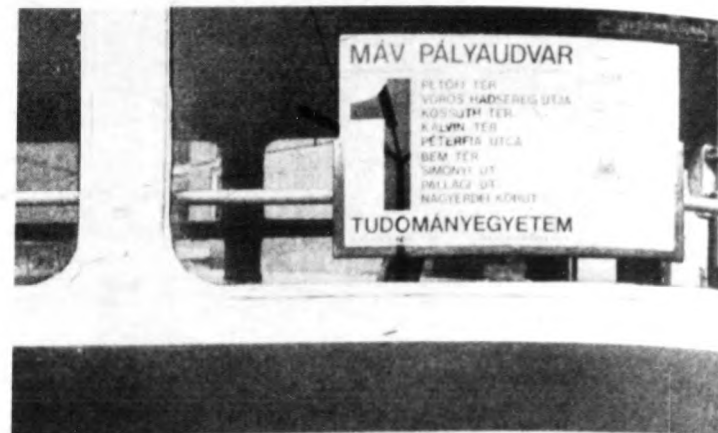
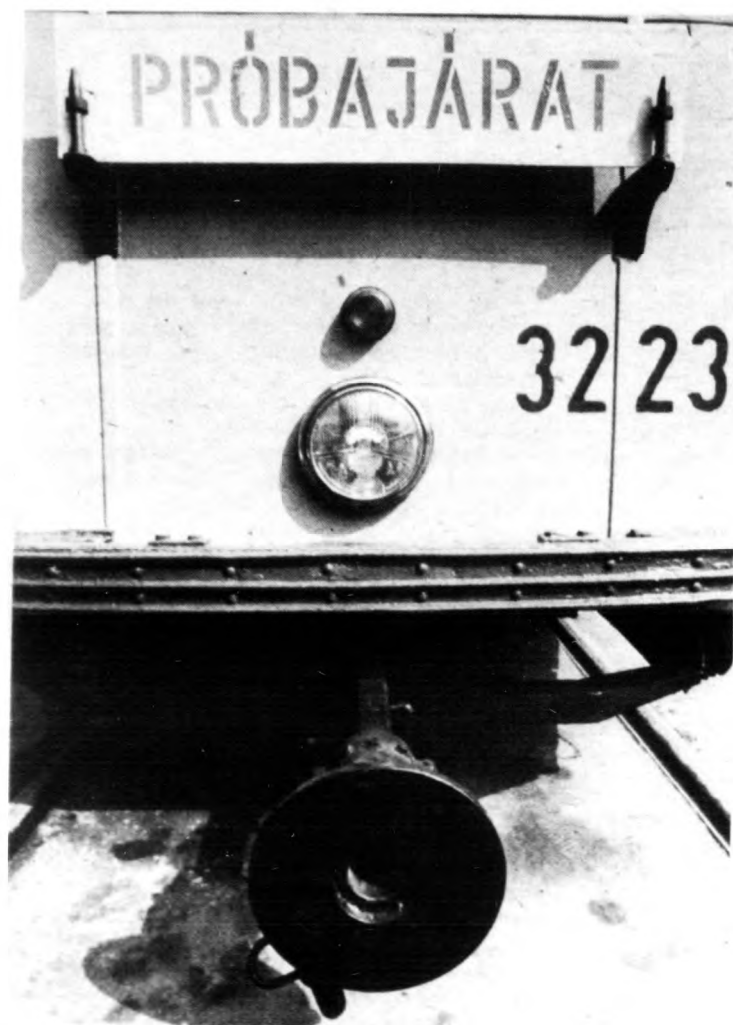
A Szovjetunió megalakulásának 60. évfordulója — a kerek évfordulók nyomatékait — a szovjet sajtó erejével — még in-

kább hangsúlyossá tette azt a tényt, hogy e sajátos államilakulatban nagyszámú nemzeti irodalom él együtt, amelyek kölcsönösen befolyásolják egymás fejlődését, alakulását. A soknemzetiségű szovjet irodalom specifikus vonásai, fejlődési tendenciái, műfaji, tartalmi sokszínűsége volt a témája az évforduló alkalmából Üzbegisztánban megrendezett irodalmi konferenciának. A konferencia anyagát a Voproszi Lityeraturyi ideál első számában tették közzé.

A. Muhtar taskenti író arról beszélt, hogy az ázsiai írók sajátos helyzetben vannak a hagyományokhoz való viszonyukat illetően. Muhtar szerint vannak olyan kulturális hagyományok, amelyeket mindenképpen meg kell őrizni és fejleszteni kell.

V. Vavere lett írónő arról beszélt, hogy egyes irodalmakban teret kell engedni a lokális érdeklődésnek. Nagyobb figyelmet kell szentelni a valók egy földrajzi egységben élő észt és litván íróknak.

B. Gy.

HA A BERREGŐ SZÓL ÉS A PÉRD
FELSZÁLLNI TUD

VILLAMOS

Csak ha azt nézzük, hogy hányan megénekeltek: Nagy Lajos, Heltai, Kosztolányi, Gelléri, Zek Zoltán... Vagy ha csupán azt, hogy milyen története van: évszámok, csörgőzörgő kocsik, vonalak, kültárosi megállók, belvárosi utasok... Ha csak visszaemlékezünk jellegzetes hangjaira, felirataira, átszálló-, szakasz- és vonaljegyeire, lépcsőhöz nőt kalauzaira, sípszóra, csilingelésre, váltoállásra és áramszedő-szikkázásra, akkor is tudjuk: a villamosnak külön élete, története van.

Nem vállalhatja magát igazán debreceninek az, aki ne zötykölődött volna annak idején mind a hét debreceni villamosvonalon. Ők sem tudhatják persze, milyen ősi találmány könnyítette hétköznapjaikat. 1863-ból való az első írásos emlék, amely a városközpontból a Nagyerdőre járó omnibuszról tudósít. 1881-ben már „lovontatású közúti vasút” építéséhez kértek engedélyt a városatyák. Az első vonalat 1884-ben építette ki a Nagyállomás és a Nagyerdő között a Debreceni Helyi Vasút Rt., amely jogelődje a jövőre 100 esztendősz Debreceni Közlekedési Vállalatnak.

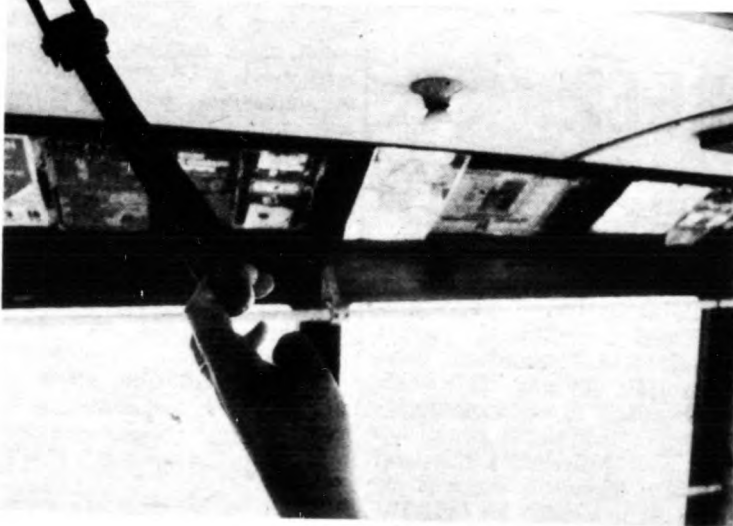
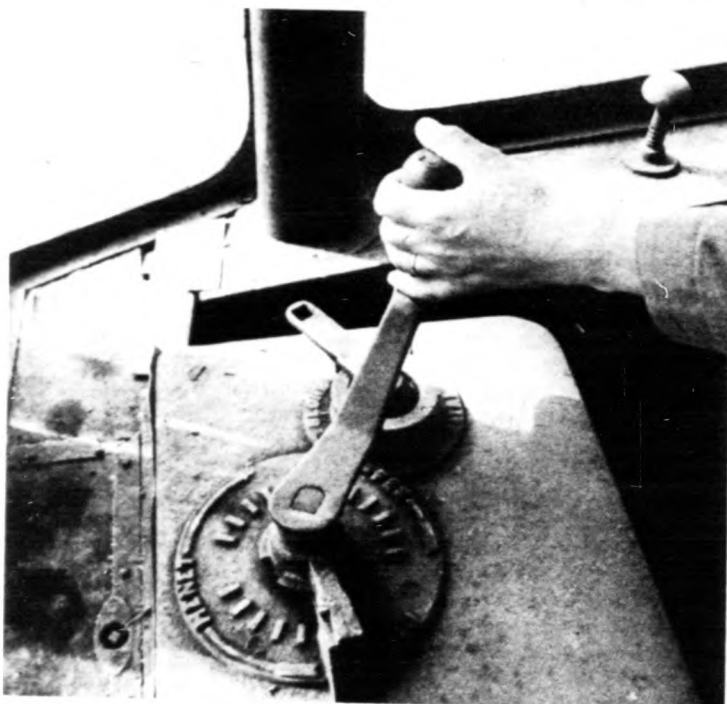
1889: A Hatvan utcáról a Vásártéren és a Böszörményi úton át a Nyulasig lovasút. 1896: sínpar vezet a Kossuth utca elejétől a Vágóhidig. 1911: Tulajdonképpen ebben az évben, március 15-én indul az első igazi villamos, azaz villamos vonlatú járat a Csapó utcáról, és ezt a vonalat 1934-ben a Közlekedési Hivatal hosszabbítja meg. Hetven éve mindössze hat „villamos” kocsija volt a városnak. 1926-ban nyitott és zárt pótkocsikat szereztek hozzájuk. 1927.: megépül a körpálya a Nagyerdőn. A második világháborúban a vonalak hatvan százaléka elpusztul, a Salétrom utcai forgalmi telep kilencven százaléka romokban hever.

De a villamos, mint a város címerében a fénix, újjáéled, feltámad hamvaiból: 1947-ben már ismét ott virítanak a sárga vaskerekűek minden valamirevaló városképen, postai képeplapon. S innen már ismerősebb a történet. A legrövidebb életű szárnyvonal, a 2-es a Hámán Kató útról a Böszörményi úton át a „Belső járat” elnevezésű végállomásig vitt. A 3-as a gyógyfürdőt Pallaggal kötötte össze 1970. március végéig. A 4-es a megyei tanács épületétől a vágóhidig járt, ezen a vonalon ismertem meg magam is a gyermekfejjel sokáig megfoghatatlan nagyvárosi csodát. S ott voltam az utolsó járaton is 1975. június 23-án... Mert közben a városi tanács — 1970-ben — határozatot hozott a megyeszékhely tömegközlekedésének fejlesztéséről. S miközben Nyugaton tért hódítottak a villamosok, és a szárnyait bontogató környezetvédő mozgalmak hívei leszavazták a sűrűn lakott negyedek levegőjét szennyező autóbuszokat, nálunk a benzinmotorosok nyertek — és a szárnyvonalaknak meg kellett szünniük. 1973 szeptemberében a szökökút szomszédságából a Nyulasra járó 5-ösnek. 1971 májusában a Csapó utcai 6-osnak, 1970 márciusában a gyógyfürdő és a TBC-klinika között járó 7-esnek...

De a debreceni villamos történetnek nincs — és egyhamar nem is lesz — vége. Mert maradt a fővonal, a nyolcezer-nyolcszáz méteres pálya, amely paradox módon még mindig viseli az 1-es sorszámot, holott mára csupán: A villamos. Huszonkilenc darab FVV 1100-as és 1200-as típusú csuklós kocsival, kalauzok helyett jegykezelő automatával, ellenőrök helyett — nos, ők túlélték minden átszervezést, megszüntetést és főltszámolást. Velük a debreceni trolibuszokon is találkozni fogunk. S még valamit fotóriporter kollégám képeihez. Ezeket a fotókon csak néhány utas látható. De a statisztika szinte hihetetlen forgalomról tudósít: évente 44 millió utasa van a debreceni villamosnak. Naponta tehát több mint 120 ezren utazunk rajta

Nagy Gábor fotói

(Juhani)

Tanu a ré STUDIA

Nemrégiben...
riának, a K...
Magyar Irod...
nyának XX...
hozadéka az...
bőségével or...
tanulmányok...
szerzésükben...
emlékü egye...
ám a kötet...
kegyelele ma...
dalmas köt...
időközben e...
másik szerke...
mi tanár is...
szintén nem...

Az első ir...
megragadó s...
rátot, Julow...
tum stigmái...
távozta után...
amennyit há...
gyott.” Oros...
kisebb tiszte...
dok, Gulyás...
vú, szerény...

A periodik...
mó részt a...
tanszék taná...
az 1848 elő...
lémakörét c...
nulmánya...
eszei tanu...
kötészetébe...
első európai...
költője az a...
nak, egyszer...
hatása tehát...
nem originá...
lette Janus-...
és barokk h...
XVII. század...
tézhez szolgá...
rizmusnak q...
jellemzését...
és erkölcsfil...
ségi és hitvi...
melyült vizs...
rajzol erről...
István dolgo...
a magyar

KIÁD Holl

Negyven...
közre a néző...
lóra emlékez...
hökentő s...
felét sem...
amennyi kike...
rajzról, a ce...
évtizedes p...
ben a világ...
nek talán...
sabb teljesí...
hatjuk. Csá...
buzgóság, r...
szó szerint v...
taná, nehogy...
olcsó látván...
sen alacsony...
meklést Iga...
engedne va...
déknek. Hat...
lenyűgözi a...
szemmértéke...
hozzá.

Példának h...
magam éln...
igyekeztem...
mai megszoká...
az ecsetjárt...
festék réteg...
gyelni, pillá...
talmába von...
vállomása és...
lomása önma...
az emberi ar...
nek, hogy így...
mint a nagy...
dig, arra kész...
lüllemelked...
va, a lényese...
szorítsák és f...
nyegteleneket...
ember benső...
kodott, egye...
tően, a körül...
ként az, ami...
pillanatnyi...
anyagon tehát...
érték más t...
Mondjuk, ink...
va, hogy a...
használható...
mit sem ér...
ber igazi ör...
gálja. Tegyük...
alakítást és a...
lozza végül...

Vállomás v...
Igen, de a...
helyzete le...
László ugyan...
te, elhagyta...
környezeti és...
csak és meg...
összpontosított...
jelleg vagy a...
ra elsősorban...
bert átható

Tanulmányok a régi magyar irodalomról

STUDIA LITTERARIA XX.

Nemrégiben jelent meg a Studia Litteraria-nak, a Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Irodalomtörténeti Intézete kiadványának XX. kötete, amelynek tudományos hozzájárulása az eddigi kötetek eredményeinek bőségével örvendeztet meg. Az itt sorakozó tanulmányokat meg olvashatta — hisz beszerzésükben része volt — a felejtethetetlen emlékü egyetemi tanár, Julow Viktor is, am a kötetet a munkatársak tiszteletteljes kegyeletemre már az ő emlékének ajánlja. Fajdalmas kötelességünk megjegyezni, hogy időközben eltávozott közülünk a kiadvány másik szerkesztője, Kovács Kálmán egyetemi tanár is, akinek elvélhetetlen érdemei szintén nemzedékek emlékezetébe vésődtek.

Az első írás Bán Imre nekrológja, amely megragadó stílusban idézi fel a fiatal barátot, Julow Viktort, aki „a ragyogó talentum stigmáit hordta magán”, s akinek — tavozta után — „csak annyi tőredéke van, amennyit halála előestéjén íróasztalán hagyott”. Orosz István „in memoriam”-ja nem kisebb tisztelettel hajt fejet a „Tóth Árpádok, Gulvas Pálok fajtájából való halk szávu, szerény filosz” emléke előtt.

A periodika e darabjának szerzői túlnyomórészt a régi magyar irodalomtörténeti tanszék tanárai, így a dolgozatok érthetően az 1848 előtti kutatásterület egy-egy problémakörét célozzák meg. János István tanulmánya (A Martialis-imitáció néhány eszmei tanulsága Janus Pannonius itáliai költeszetében) bizonyítja, hogy irodalmunk első európai rangú, latin nyelven alkotó költője az automatikus utánzás plágiumának, egyszerűen lopásnak nevez. Martialis hatása tehát nem fáradt másolásokra, hanem originális költemények megírására ihlette Janus-t. Bitskey István Manierizmus és barokk határán című tanulmányában a XVII. századi magyar próza stílustörténetéhez szolgáltat adalékokat. Őv a manierizmusnak csak néhány stílusjeggyel való jellemzésétől, s három műfaj (a politikai és erkölcsfilozófiai elmélekdedések, a kegyességi és hitvitázó írások, az írói levelek) elemlyült vizsgálása közben árnyalt képet rajzol erről a vitatott korstílusról. Lőkös István dolgozata (Matija Petar Katančić és a magyar felvilágosodás) a XVIII—XIX.

század fordulóján élt horvát költőnek-írónak életművébe enged betekintést. A tanulmány hézagpótló jelentőségű, hisz Katančić ezidáig kívül rekedt az újabb magyar kapcsolattörténet-kutatások programján, holott az életmű elemzése nem utolsó sorban a hungarológia tudományának számára is sok haszonnal szolgál.

Tóth Béla A debreceni kollégium tankönyvei a XVIII. században című írása hangsúlyozza, hogy a tankönyvek többsége „egyetemesen beletartozik a magyar irodalomba, mely a XVIII. század végéig nem ismerte a tudományos és szépirodai teljesítmény szétválasztását, sem a latin vagy magyar nyelv szerinti megkülönböztetést: minden mű ugyanannak a „respublica litteraria”-nak a része volt.” Szilágyi Ferenc (Csokonai, Háló Kovács József és Rousseau) azt bizonyítja meggyőzően, hogy a magyar felvilágosodás legnagyobb költője feltűnésekorán megismerkedett Rousseau elveivel, gondolataival; már akkor tisztában volt a francia plebejus bölcselő eszméinek lényegével, amikor még nem is olvasott tőle semmit. Ennek magyarázataként a műveltségéről híres Háló Kovács József közvetítő szerepét adja a szerző, Balogh Ernő Eötvös József A karthauzi című regényének értelmezéséhez járul hozzá tanulmányában („Ismerd tenmagadat!”). A művet az ifjúság regényének nevezi, miközben megállapítja: „A karthauzi a szenvedők iránti részvét szüntelen kiemelésevel a másokért való cselekvésre szólít, a küldetésudat erősíti. Aligha véletlen tehát, hogy e mű a fiatal Petőfi egyik legkedvesebb olvasmánya lett. Szurómi Lajos metrikai dolgozata (Petőfi verselése a János vitézig) a matematikai-statisztikai alapvetés miatt meglehetősen extrémnek tűnhet, s kétkedés illetheti az ilyen jellegű elemzések szükségességét, hasznát. A szerző a metrum-statisztikai vizsgálatokkal egy a Petőfi verselése című monográfia jövőbeni megszületését véli elősegíteni.

A dolgozatok homályt oszlató jelentősége, hozzásegítenek bennünket, hogy az elmúlt évszázadok magyar irodalmának egyre több rejtett zugában lássunk világosan. (Debrecen, 1982.) Erdel Sándor

Robert Rozsgyestvenszkij ars poeticája

„A FÖLDI ÉLET A TÉT”

A költő nagy hírnévként, Robert Rozsgyestvenszkij eddig negyven verseskötetet jelentetett meg, a Szovjetunióban kiadott könyveinek összpéldányszáma csaknem kétezer.

Utja egyenes volt az irodalomig, nehézségek nélküli. Az irodalmi főiskola huszonekét éves diákja már a Szovjetunió Írószövetségének tagja. Ma, negyvenkilenc évesen emberi és alkotói érettségének korszakát éli. Az igazta, ami az emberiség millióit.

— Kétszázöt lépés című versében, amelyért a Szovjetunió Állami Díját kapta, arról vall, hogy legnagyobb versét nem sikerült még megírnia. Ma mi igazta a legjobban?

— Elsősorban az emlékek. Gyermekkoromat a második világháború égette meg, bár én a golyók sivitásából, a bombák robbanásából semmit sem hallottam. Emlékszem, alig tudtam visszatartani könnyeimet frontra induló apám előtt. Az öreg postás bácsi csoszogó lépteit is hallom még; nem tudtuk, mit hoz, örömet vagy bánatot. Emlékszem arra, menyire vártuk a győzelmet, és arra a háttartalán boldogságra, amikor eljött — 1945. május 9-én.

— Melyik verseit tartja a legfontosabbnak?

— Nem tudom. Talán a Rekvium... Búske vagyok rá, hogy a Nagy Honvédő Háború hőseinek emelt sok emlékműre e versből idézett sorokat vésték.

Rozsgyestvenszkij Rekviumját szinte katonai eskünek

tartják. A neves szovjet zeneszerző, Dmitrij Kabalevszkij zenét írt a vers soraira. A művet számos európai országban kívül Japánban is előadták már.

— A Kétszázöt lépés, úgy érzem, az ars poeticája.

— Meglehet. Olyan gondolatokat fogalmaztam meg benne, amelyek mindig érdekelték. Mai életünk, a múltól és a jövőről, emlékezés és álom keveredik benne. Mindnyájunknak a korral szembeni felelősségéről szól, amelyben

élünk. Nehéz időben élünk, habár meggyőződésem, hogy könnyű kor a földön soha nem létezett, és nem is fog. Egyszer a Vörös téren figyeltem a Lenin-mauzóleum előtti díszőrsékváltást, és akkor találtam meg e vers gerincét, fő motívumát — azokat a lépéseket, amelyek egységes egészé fogják össze a verset, a múltat és a jelent.

— Megdöbbentő szám olvasható benne: a világon tizenöt tonna robbanóanyag jut egy emberre...

— Két évvel ezelőtt egy UNESCO-közlönyben fedeztem fel ezt a borzasztó statisztikai adatot. Ma ez a szám bizonyára magasabb, addig fog növekedni, amíg az ész nem diadalmaskodik, amíg meg nem értik, hogy maguk a földi élet a tét. Gyakran hallom Nyugaton, hogy egy költőnek, úgy mond, nem illik politikával foglalkoznia. Úgy gondolom viszont, hogy a költészet nem tűri a közömbösséget, ma egy költő sem nélkülözheti közéleti temperamentumát.

— Ön vezeti a Szovjet Televízióban a Dokumentális képernyő című műsort, amely a legnépszerűbb adások közé tartozik. Mikkor foglalkozik benne?

— Ez a műsor társalgás az emberekkel az őket érdeklő eseményekről. Egyáltalán nem törekszem különleges témák kiválasztására. A tévé-

Robert Rozsgyestvenszkij

szekesztőkkel együtt kiválógatjuk az emberközi kérdéseket. Emberi sorsokat mutatunk be. Számomra mindig vonzó a kezdet: az élet első pillanata, a munkába állás, az első szerelem. Vagy például a bizalom... a tradíciók átadása, a ma és a holnap. És az örök téma, amelyről már beszéltem: az emlék, az emlékezés.

Rozsgyestvenszkij egyik legkedveltebb műfaja a dal: népszerű szerzők zenésítétek meg őket. Most jelent meg a Beszélgetés a dalról című könyve, amelyben szükségesnek látta elméletileg is értelmezni ezt a műfajt.

— Mivel magyarázható a tartó érdeklődése a dal iránt?

— Az igazi dal hozzátartozik az életünkhöz. A dal születésétől haláláig végigkíséri az embert. A dalba belejár az egész emberi élet, a nehéz, az örömteli, a keserű, a boldog. Számomra ezért annyira komoly dolog a dal.

— Milyennek ítéli saját eddigi életművét?

— Tudja, nekem csak a megírás pillanatában tetszenek az írásokim. Azután mind kevesbé. Gondolkodom, hogyan lehetett volna másképpen, jobban, pontosabban, kifejezőbben megcsinálni. Sokat dolgozom: verseket és dalokat írok. Nem találok ki semmi különlegeset. Egyszerűen csak élek.

Valentyina Zsegisz

KIÁLLÍTÁSI NAPLÓ

Holló László vallomása

Negyven óráckép fogta közre a nézőt, a Holló Lászlóra emlékező tárlaton. Meghökentő sorozat. Bár megfelelt sem tette ki annak, amennyi kikerült az ecset, a rajztól, a ceruza alól, a hat évizedes pályán. Az egészben a világ képzőművészetének talán egyik legsajátosabb teljesítményét csodálhatjuk. Csak aztán a vakbuzgóság, mely ez esetben szó szerint vakzságát bizonyítja, nehogy a kétféle borjúolcsó látványosságához sieszen alacsonyítani ezt a remekműt. Igaz, nem nagyon engedne a kiforgató szándékának. Hatása előbb-utóbb lenyűgözi azt is, aki rossz szemmel néz a művekre, közeli közeledik hozzá.

Peldának hadd adjam ki a magam élményét. Hiába igyekeztem, pusztán szakmai megfigyelésből, a stílusra, az ecsetjáratásra, az olajfesték rétegzésére is figyelni, pillanatok alatt határoltam a művet. A művész, aki a talmába vont Holló László vallomása és látomása. Vallomása önmagáról, látomása az emberi arcról. Hál' istennek, hogy így történt. Mert, mint a nagy művészet mindig, arra készítette, hogy fölélemelkedve és fölszabadítva, a lényeges dolgok háttérbe szorítsák és feledtessék a lényegteleneket. Itt és most az ember benső állapota uralmalkodott, egyedül és üdvözlőtően, a körülményeken. Miként az, ami örök, azon, ami pillanatnyi. A szellem az anyagon tehát? Ó nem, az érték más téren érvényesült. Mondjuk, inkább arra utalva, hogy a tapintható és használható dolgok ismerete mit sem ér, ha nem az ember igazi önismeretét szolgálja. Tegyük hozzá: az önalakítást és az alkotást célozva végül.

Vallomás volna már ez? Igen, de a meghatározó helyzete legalább. Holló László ugyanis kirekesztette, elhagyta az esetleges környezeti és testi elemeket, csak és egyedül az arca összpontosított. Abban sem a jelleg vagy a jellem vonásai elsősorban, hanem az embert átható állapot, mely

teljes és általános. Ő, az ember és a művész, nyilvánvalóan így érzekelte, tapasztalta, tudta. És ez már pontosabban fogalmazott vallomás. Mélysege, komolysága, eredetisége pedig abban állt, hogy egyazon arcbán, emberben az állapotok ezer fajtáját tárta föl, olykor a végtelket is bejárva. Előítéletek, álszeméremnek, illedelmes alkalmazkodásnak nyomát sem találni ebben az emberi és művészi magatartásban. Ellenkezőleg. Szenvedélyes és kielégíthetetlen kíváncsiság, rezületlen őszinteség, szinte gátlástalan nyíltság, következetesen egyenes kifejezés munkált ott végig. Ne feledjük ám, hogy ez az ember és ez a művész saját maga volt a kísérletező személy, a kísérleti alany, a kísérletet rögzítő megfigyelő. Joga mindenre innen eredt.

Szerény és gyöngye hatású szerepecske juthat ezen a helyen a szónak, mégis élnünk kell vele. Ime, adalékként, néhány halovány villanás a festmények dús sugárzásából. Gyermekesen finom, ábrándozó arc, köré fonódó kecses virágokkal áttetsző, könnyű fehér és zöldes derengésben: a szelíd ártatlanság maga. Szertelen indulatoktól, merész büszkeségtől, érzékiségtől fűtött világító homlok, bíborvörös, duzzadt szája, kemény áll: komor feketékkel, húsos kékkel és olajzöldekkel. Bőnyagon tehát? Ó nem, az érték más téren érvényesült. Mondjuk, inkább arra utalva, hogy a tapintható és használható dolgok ismerete mit sem ér, ha nem az ember igazi önismeretét szolgálja. Tegyük hozzá: az önalakítást és az alkotást célozva végül.

az aki a megvalósíthatatlan igazság, hirdetőjének méltóságát és szomorúságát hordozza.

Tévedés volna egyenes vonalú haladást és összegezést keresgelni az állapotok eme ábrázolásában. A darabok egyenrangúsága és önállósága éppen azt a fölismerést sugallhatta, hogy az ember a benső és a külső világ átélésének számtalan változatát testesíti meg. Ebben van kárhozata és dicsősége. Holló László vallomása ezzel a tétellel érte el lírai, drámai, gondolkodói csúcst.

Kizárólag festői szempontból, az állapotok változatai az emberi arc változataiként jelentkeztek. Így képviselve Holló László látomásos művészetét. Olyan művészet volt és maradt ez, amely erőszak nélkül változtatott a látványon: nem a szemlélet, a stílus, a módszer, a technika

valamelyik elméletének szabályaihoz igazította a valóságot, hanem a valóság lehető legteljesebb megfogalmazásához kutatott föl és teremtetett új és új eszközöket. Rangján alul lett volna, hogy mint a kirakós játékokban, eleve kész mesterségbeli mintákhoz folyamodjon. Tápláló forrásaiból azonban tudatosan, biztonsággal merített.

Ha éppen kedve tartja, bárki meggyőződhet ennek a művészetnek széles talapzatáról is. Kivált a színek mögé szorított, alázatra fogott formaépítésben: ahol szükségessé vált, azonnal fölbukkant a művészet igen sok hagyománya és mai leleménye, a gótkitűző, a reneszánsztól, a barokktól, a romantikától a naturalizmusig, az impresszionizmusig, a konstruktivizmusig, az expresszionizmusig és tovább. Modernné és egyetemessé, persze, nem ez avatta. Hogy azzá magasodott, emberi mondandójának és kifejező nyelvének eredetiségéből és gazdagságából következett. (TIT Csokonai klub.)

Székelyhídi Ágoston

Holló László kiállításáról: Ónarckép

PÜSPÖKLADÁNYBAN ELKEZDTÉK

Baráti kör a nagyközségben

Több kezdeményezés ösztönzésékként kezdtek meg szervezni a püspökladányi művelődési központ mellett — de nemcsak az intézmény illetékességi körében — működő baráti kört. Hasonló egyesület működik már például Siómaroson, de a városnyi lélekszámú nagyközség közül az országban az alsók között a Sárrét fővárosában tettek lépéseket a település fejlődését szolgáló, segíteni akaró emberek szervezett közösségbe tömörítésére.

A püspökladányi baráti kör napokban megtartott alakulólülésén körvonalazódtak az új társaság céljai is. Az egyesület azért hivatott életre, hogy teret, cselekvési formákat és lehetőséget adjon mindazoknak a kezdeményezéseknek, amelyek Ladányi közművelődési és közéletét gazdagítják. Városzépítési akciók, szervezett társadalmi munkák, emlékhelyek gondozása, a helytörténeti, néprajzi hagyományok ápolása, kulturális akciók, közművelődési rendezvények és egyéb tevékenységek szervezése, támogatása, helyi kiadványok megjelentetése, a Ladányi Híradó címmel időszaki kiadvány megjelenésének tájékoztató lap „főlélesztése” — egyebek között ezek szerepelnek a baráti kör végzetési céljai között.

Az egyesület szervezői április elejéig a nagyközség művelődési központ valamennyi látogatójához kérdőívet juttattak el, hogy felmérjék, ki mit vár s mit ajánl föl a baráti kör tagjaként lakóhelyéért. Az egyesületi tagságért fizetendő tagdíj fele társadalmi munkával is megváltható. A tagok közé beléphet bárki, aki a nagyközség lakója és nem szemléli közömbösen szűkebb hazája mindennapjait. Számukra a művelődési központ kedvezményes egész sorát dolgozza ki, állandó klubhelyiséget kapnak, ahol az ÁFÉSZ büfét is fog üzemeltetni. A köri tagok szabadon megvalósíthatják elhelyezkedésüket a művelődési otthonok szervezeteinek demokratikusabb tételére indított „Legyen népművelő, legyen házigazda!” elnevezésű akcióban is.

A püspökladányi baráti kör elnöke Szabó Sámuel, két alelnöke dr. Tóth Béla és Szabó Károly, titkára dr. Molnár László, szervező titkára pedig dr. Sári Mihály lett. A vezetőség a kérdőívek adatainak feldolgozása után hozzálát a tagság gyarapításához — több száz püspökladányit várnak az egyesületbe —, hogy ősszel már teljes jendülettel tevékenykedhessen az új társaság.

Kölcsey Ferenc testamentoma

A PARAINESIS PÁRJA

Örömteli szenzációt jelentett tizenegy éve a Hajdú-bihari Napló március 7-i száma. A kulturális oldal vezető helyén olvashattuk: „Megtalálták Kölcsey Ferenc ismeretlen végrendeletét.” A közleményt a fontos okmány megtalálójá, Masits László muzeológus jegyezte.

Masits László újságbeli bejelentése megvilágította a becses értékű, 138 éven át lappangó végrendelet történetét, sorsát. A családi hagyomány szerint a végrendelet egy iratköteggel Kölcsey sógornője, Kölcsey Adámné halálakor koporsójába helyezték, ahonnan azt a múlt század közepén exhumálás alkalmával emelték ki.

Nemzeti imádságunk, a Himnusz költőjének saját kezével írott végrendelete a Kölcsey családdal nágon rokon Miskolczi család levéltárába került, s az utóbbi évtizedekben dr. Miskolczi Jó-

zsef tizenegy esztendő telt el, a könyvtárak nehezen várják a terv valóra válását. A nemes szándék most valósult meg: az Európa Könyvkiadó és a Helikon Kiadó pompás kivitelezésű kiadványban közkinccsé tette az irodalomtörténeti szempontból kiemelkedő dokumentumot, amely értékes betekintést enged Kölcsey Ferenc vagyoni és birtokviszonyaiba, sőt egész léthelyzetébe.

A kiadványt — mely a Petőfi Irodalmi Múzeum Kézirattár elnevezésű sorozatának tagja — két kitérő irodalomtörténeti, a nemrég elhunyt Julow Viktor és az egykori nánási tanár, a neves Kölcsey-szakértő, Molnár József mutatja be. Közli a kiadvány a végrendelet szövegét, majd Julow Viktor Előjáró beszéd című tanulmányát. Ebből többek között megtudjuk, hogy az okmány teljes egészében maradt ránk.

ja, halálának körülményeit „hajmeresztő intrikák” kísérték, vagyis lappangva mindig élt az a feltételezés, hogy nem természetes halállal halt meg...

Molnár József tanulmánya a végrendelet születésének körülményeiről számol be. Kölcsey 1834 tavaszán betegesen érkezett haza Pozsonyból Szatmárcsékére, hogy ügyesbajos dolgait elintézzze, azaz megvédje özvegy sógornőjét az elsőfokú unokatestvérek és a „közömbös atyafiak” perlekedéseitől, támadásaitól. Ilyen körülmények között vette számba vagyonát, különböző elszámolásokat készített, majd Pozsonyba visszatérve, 1834. május 25-én megírta testamentomát, melyet a tanúk június 8-án hitelesítettek. Végrendelete kiskorú unokaöccse, a mindössze tízéves Kálmán iránti szeretet és felelősség ékes foglalatja. Birtoka összesen 252 hold szántó és gyümölcsös, valamint 150 boglyát termő kaszáló — állapítja meg Molnár József.

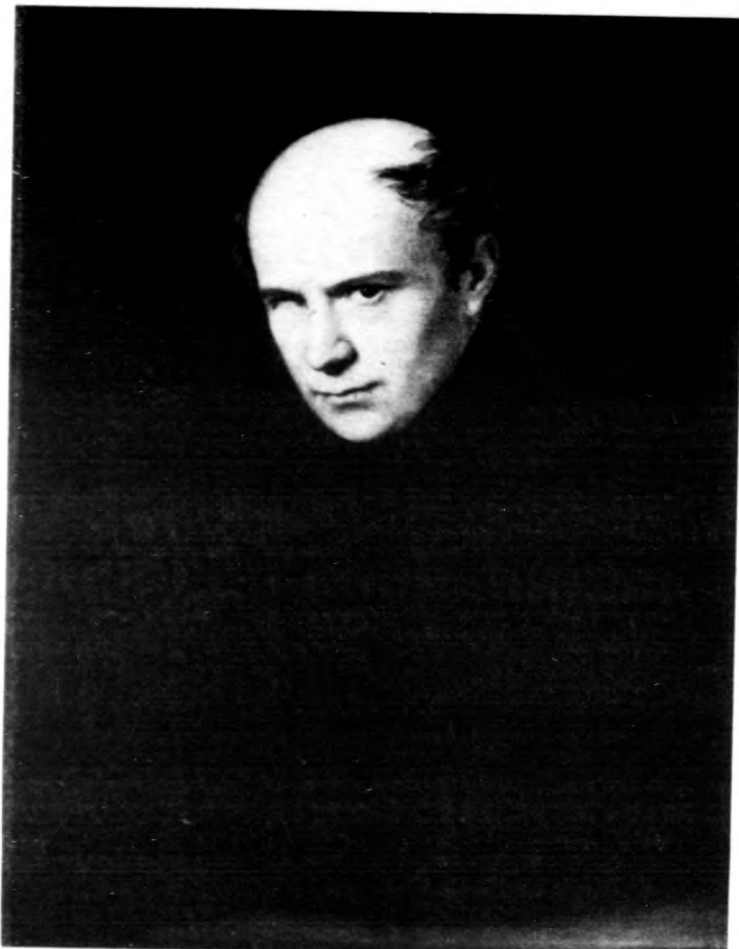
Mestermunka a végrendelet szövegéhez csatolt magyarázata, mely a Kölcsey család példája révén érzékletesen mutatja be a XIX. századi magyar társadalmi és vagyoni állapotokat. Szavakat, félmondatokat kerekít ki, bizonyítván, hogy Kölcsey Pestre vándorolt, de nem hagyta sorsára öccse özvegyét és árváját. Voltaképpen feláldozta magát értük. Erdékes folytatása az ügynek, hogy végül Obernyik Károly, Kölcsey egykori titkára örökölte meg a vagyont, de mielőtt beleülhetett volna, a pestis áldozata lett. Ez újabb, évtizedekig tartó perlavínt indított el...

A filológia iránt nem különösebben érdeklődő olvasó a forrásjegyzéket talán nem becsüli sokra, pedig fontos az is: itt jegyzem meg, hogy az Obernyik Károlyra vonatkozó tanulmányok sorában Molnár József nem említi Ferenczy József 1879-ben készített életrajzát, pedig az az alapja a többinek is. Sokan bizonyára érdeklődéssel böngészik majd a Kölcsey és Miskolczi család ősfáját (ez is Molnár József munkája). Végezetül megtalálható a kötetben annak a jegyzőkönyvnek a szövege, amely annak idején hitelesítette a végrendeletet. A kiadványhoz tartozik a végrendelet hasonmásai is.

A kiadványt szakmai szempontból Bán Imre gondozta, a kötetet Király László szerkesztette. A képeket Masits László válogatta, a reprodukciókat Hapák József nagy műgonddal készítette. A hasonmás kéziratot Gyarmathy László fényképezte. A tipográfia Nagy András munkája. Bár a kolofon nem említi nevét szerint Domokos Jánost, az Európa Könyvkiadó igazgatóját, mi annál szívesebben tesszük, mert tudomásunk szerint döntő érdemei vannak a kiadvány megjelentetésében.

Rendkívül szép, könyvművészetileg is jelentős erejű a kiadvány, amely szóval és képpel egészen érzékletes módon ismerteti meg az olvasót Kölcsey léthelyzetével, emberi, művészi jellemével.

Bakó Endre

Anton Einsle olajfestménye (1835)

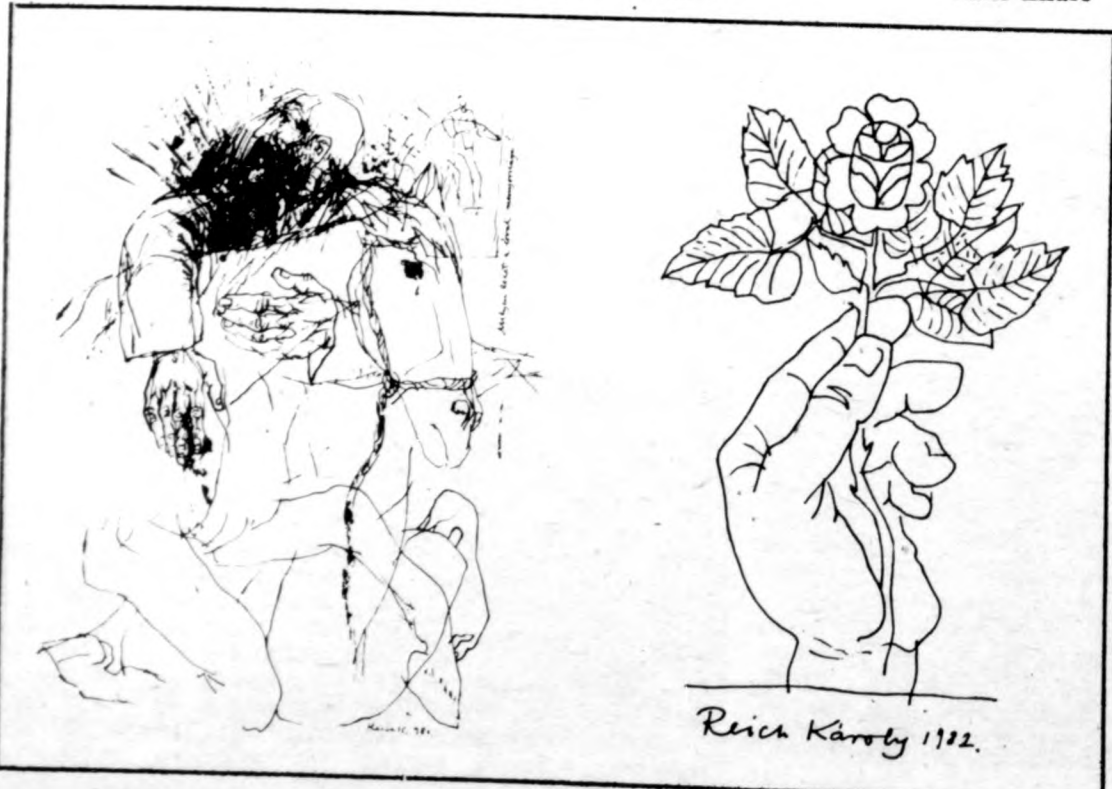
zsef őrizte hűségesen. A 147 sornyi végrendeletet dr. Miskolczi József özvegye (aki nem volt más, mint Z. Horváth Piroska, az irodalom-szerető könyvtáros, a józú mesélő, a Bessenyei-ház gondnoka) mutatta meg először szakembernek Bakonyszegen. A kéziratot Debrecenben 1972. január 8-án Barta János akadémikus elnökletével felkért bizottság vizsgálta meg, s megállapította, hogy a végrendelet eredeti, a szakirodalomban ismeretlen. Miskolczi Józsefné a nagy értékű kéziratot közgyűjteménybe szánta, így a megyei műemléki albizottság javaslatára az akkor létező Hortobágyi Intéző Bizottság, titkáranak, dr. Angyal Lászlónak kezdeményezésére megvásárolta, és a debreceni Irodalmi Múzeumnak ajándékozta, s azóta is ott látható.

Illetve már nemcsak ott! Már Masits László idézett hírt ad róla, hogy a testamentum kiadványban is fellelhető győttörve. Ismerem meg fog jelenni. Bizony az-

„A pecsétek töretlenek, élénkpirosak, mintha tegnap cseppentették volna őket...” A tanúk sorában szerepel Deák Ferenc is. Kölcsey szatmárcsékai birtokáról végre beszél, a „poetai” helyéről, ahol később Petőfi Sándor A Tisza című versének élményét szerezte.

A nagy költő kitérő jogi ismeretekkel felvértezve intézkedett birtoka sorsáról, nehogy később Kálmán unokaöccsének kellemetlenségei támadjanak. Van egy mondatja a végrendeletnek, amely feltételesen intézkedett arra az esetre, ha Kálmán hamarabb meghalna, mint édesanyja. „Ez a jogászai hipotézis azonban tragikus-fenséges módon teljesedett be” — írja Julow Viktor, hiszen Kölcsey Kálmán 1849-ben, a szabadságharc utolsó óráján halt hősi halált.

Kölcsey 1834-ben, négy évvel halála előtt írta „végintézetét”, betegségtől, halálfélelmetől gyötörve. Ismeretes, ahogy Julow Viktor ír-

Reich Károly 1922.

REICH KÁROLY GRAFIKAI

ÉRTSÜNK SZÓT!

Tengeri vagy kukorica?

Nemrégiben a rádió egyik riporterere valamelyik mezőgazdasági műsorban egy hajdúböszörményi tsz-taggal beszélgetett a háztáji sertés-hizlalásról. Természetesen szóba került a tengeri vagy más szóval a kukorica is. A megkérdezett tsz-tag, aki egyébként sok jószágot tart, először a kukorica szót használta, majd azonnal hozzátette: „vagyis tengeri”, és a későbbiekben inkább ez utóbbi formával élt.

Felmerülhet bennünk a kérdés: vajon melyik változat a helyes, a tengeri vagy a kukorica: illetőleg hogy vajon a riporterany miért nevezte ezt a fontos terményt először kukoricának, aztán miért beszélt inkább tengeriről.

Először is tudnunk kell, hogy a szavak eredetét vizsgáló történeti-etimológiai szótár szerint a kukorica név úgynevezett vándorszó, meg-

található az ausztriai német-riporter, a bolgárban, a szerbhorvátban stb., nyelvünkbe valószínűleg ez utóbbiból került át a XVII. század második felében.

A tengeri változat magyar fejlemény, a tengeri búza jelzős szerkezetből rövidült le, illetőleg önállósult, szintén a XVII. század vége felé. Az utóbbi elnevezés arra utal, hogy a tengerentúlról került Európába, illetőleg hozzánk. Valóban Kolumbusz Kristóf és emberei hozták át Közép-Európába, s nálunk főként a XVI–XVII. században a török hódoltság alatt terjedt el (innen az erdélyi török búza elnevezés). Egyébként az említett szótár azt is megjegyzi a tengeri névváltozatról: „Az északkeleti nyelvjárás területnek a Tiszától keletre eső részein élő szó”.

Másodszer azt is tudnunk kell, hogy az egységes ma-

gyar irodalmi nyelv e termény nevéként mind a kukorica, mind a tengeri változatot befogadta, amit az is jelez, hogy értelmező szótárunkban egyik szó mellett sincs ott, hogy „népi” vagy „táji” használatú. De azért valahogy hivatalosabb mégis a kukorica változata lett. Ezt többek között azt mutatja, hogy például az Új magyar lexikon a kukorica név után írja le a tudnivalókat, a tengeri szóalknál csupán visszautal a kukoricára.

De ahogy említettem, a Tiszától keletre levő vidékeken a tengeri forma a természetes (Arany János is mindig így élt vele).

Helyes tehát mind a kukorica, mind a tengeri szóalak. És az is érthető, hogy Majdúböszörményben természetesebb, előbb a tengeri változat.

Dr. Szathmári István

BORIS VIAN:

A GONDOLKODÓ

I. Tudod? — kérdezte a plébános? — Igen, plébános úr — mondta Víz-Elek. — A Teremtés egy ballépése volt. — A plébános megérezte a Szentlélek szárnyshugát, és begombolta gallérját, nehogy huzatot kapjon. Hazaküldte a kölyköket és leült meditálni. Három hónappal később, még mindig meditálva, elhagyta a falut és remetiségbe vonult. — Amit itt mondott, az nagyon megszövegezett — ismételtette.

II. Víz-Elek bölcselkedői hírneve ettől a naptól kezdve figyelemre méltóan megszűnt. Víz-Elek Felső-Rondában, Lesték minden szavát: be kell vallani, hogy a Lélek nemigen nyilatkozott meg többé. Azonban egy nap fizikaórán a tanár megkérdezte tőle egy, az elektromos árammal foglalkozó leckével kapcsolatban: — Mit jelent tehát az áramméről mutatójának kitérése? — Hogy van áram... — válaszolta Víz-Elek.

De ez még semmi nem volt. Folytatta: — Hogy van áram, vagy hogy az áramméről elromlott... biztosan talál majd benne egy egeret.

Ezért ösztöndíjjal jutalmazták az akkor tizennégy éves kis Víz-Eleket, aki úgy fejezte be tanulmányait, hogy semmi újat nem gondolt, de tudták róla, hogy mi mindenre képes.

Stúdiumainak befejezése előtt ragyogó győzelmet aratott filozófiájában. — Felolvasom most önöknek Epiktetosz egy gondolatát — mondta a tanár.

Színház

A r

Egy kedvös ötvenéves operettet Attila Színház rint zenés Magam operettnek szerkezetében megm csupán alk dukálódott. csak egy egy dobos a színpadon hitt bárhan Enekkar és pedig csup ügyes fiatal Erika és Fő ködik közre feladatokat. Békeffi

Töröcsik Mar

Es olvasta:

„Ha előbbre ségben, ne utó sőségeket illet nek tartanak. — Es fordít Víz-Elek. A tanár meg — Kedves már nem tudó Mivel Víz-Ele ajtót félig nyit gos hangon utá — Víz-Elek, nak nyitva va — Egy ajtó nyitva vagy c lenne, ha sürg zárját. Víz-Elek eg szállt a párizs a fővárost, aho

III.

Víz-Elek Pár hogy a metrő szagára emléke megtartotta m számára érdek kísérte munkát Sokáig töpre határozta vol amelynek szent Felső-Rondában ja volt a falusi lya vonzotta leg Azonban ezt zsenijével siker gondolta magát kölcsöket. Márp minden derék e tetlenek, tehát nem. Azonban e talán nincs erk képpen a zene miféle veszélyt. Láthatjuk, ho lesztették Víz-Ele

A régi nyár – télen

Egy kedves semmiséget, ismétlem, könnyű semmiség, ötvenöt évvel ezelőtti de izléses és kedves, elegáns operettet vett elő a József Attila Színház, a színlap szerint zenés játékká alakítva. Magam inkább redukált operettnek nevezném, hiszen szerkezetében, felépítésében megmaradt operettnek, csupán alkatelemeiben redukálódott. Zenekar helyett csak egy zongorista meg egy dobos játszik, végig fent, a színpadon ülve, és ott meghitt bárhangulatot teremtve. Enekkar és tánckar helyett pedig csupán két csinos és ügyes fiatal hölgy (Szórádi Erika és Fördös Magda) működik közre, bizonyos stáztisztviselői és segédzsinészi előadások is ellátva. Békéfi István librettója, amelyet Makay Sándor, Szerencsi Éva és Borbás Gabi mutat be, olyan öniróniával átszőtt rezonáns tartással, amilyent Kaló Flóriántól látnunk, olyan eredeti humorú kabinetalakításokkal, amilyenekre Bakó Márta, s Málnai Zsuzsa nyújt példát, és amilyent a még főiskolás, de olyan színészi kiugrással, máris sokoldalúan tehetséges Rátóti Zoltán könyvvelhet el magának.

Töröcsik Mari, a Régi nyár főszereplője (MTI-fotó – KS)

Ezt a fajta könnyű szórakozást nagyon sokan szeretik. A régi nyár tehát hosszú és nagy közönségsikerre számíthat. Márcsak azért is, mert Iglódi István rendezésében igen izléses, gördülő-könyveden kellemes előadás elevenedik meg. Olyan könnyed és temperamentumos komédiázással.

A főszereplő, a primadonna, a sztár: Töröcsik Mari. Miatta érdemes volt elővenni a régi nyár című habkönnyű játékot. Legnagyobb élő színésznőnk egyike ebben a zenés játékban is méltó önmagához, ahogy játszik, ahogy énekel, ahogy táncol – megint csak pillanatok alatt belopja magát a közönség szívébe. Valami szomorúságot a derűs percek közepette is érez az ember. A régi nyár ösbemutatója idején, a két világháború közötti korszakban a Töröcsik-képességű és -rangú nagy színészek, miután különböző prózai szerepekkel végigjátszották a szezon, nyáron néhány hétre elmentek a Budai Színházba, vagy Erdélyi Miska Erzsébetvárosi Színházába. Régi nyárt vagy más operettet játszani. Hogy lazítsanak egy kicsit. Meg azért is, hogy rangot adjanak személyiségükkel, szereplésükkel a pesti nyárnak. És végül – minek tagadnánk? – azért is, hogy e rangért cserébe javítsanak anyagi helyzetükön. De hát akkoriban – utána mentek el a nagy színészek operettet játszani nyáron és nem helyette. Töröcsiknek viszont másfél év óta ez az első premierje. A színházi bemutatója, a téli színpad munkája. Az egész évadra szólóan. Olyan gazdagok vagyunk, hogy legnagyobb színészeink képességeivel ilyen tékozlóan bánhatunk?

Barabás Tamás

Es olvasta:
„Ha előbbre akarsz haladni a bölcsességben, ne utasítsd el, hogy – ami a külsőségeket illeti –, ostobának és esztelennek tartsanak.”
– Es fordítva – szólalt meg csendesen Víz-Elek.
A tanár meghajolt előtte.
– Kedves gyermekem – mondta –, már nem tudok mit tanítani önnek.
Mivel Víz-Elek felállt és kiment, s az ajtó felig nyitva hagyta, a tanár barátságos hangon utána szólt:
– Víz-Elek... emlékezzék... egy ajtónak nyitva vagy csukva kell lennie...
– Egy ajtónak – mondta Víz-Elek –, nyitva vagy csukva vagy szétszedve kell lennie, ha sürgősen meg akarjuk javítani a zárját.
Víz-Elek egyre távolodott, majd felszállt a párizsi vonatra, hogy meghódítsa a fővárost, ahogy mondani szokás.

nyira, hogy az már zavarbaejtőnek mondható. De jelen esetben nem mindennapi emberről volt szó, és szervezete elég erős volt ahhoz, hogy elviseljen egy kivételes agyat.
A zene hagyott szabad időt Víz-Eleknek, aki elhatározta, hogy megpróbálkozik az írással.
Néhány sikertelen próbálkozás – amely persze még távolról sem merítette ki zsenijét – a következő epigramma megírására inspirálta:
– Egy szerző sikere – vallotta barátainak – attól a kisebb-nagyobb képességtől függ, hogy mennyire tudja a papíron egy ostobával azonosítani magát.
Szerelmi életében Víz-Elek ugyanilyen nagyszerűnek bizonyult.
– Azt mondani: már nem szeretsz – bizonygatta féltékeny barátjának, Mari-Nudlinak –, olyan, mintha azt mondanád: nem hiszem már, hogy szeretsz, ezt pedig te honnan tudhatod?
Erre Mari-Nudlinak távra maradt a szája.

De egy Víz-Elek nagyságrendű pasas nem elégedett meg azzal a középszerű élettel, amelyet Mari-Nudli és a trombitája között élt.
– Veszélyesen élni... – mondogatta lenyűgözten tekintetén.
Es egy nap Mari-Nudli holtan találta ágyában. Kis idő óta bűnös kapcsolat szövődött közte és egy züllött erkölcsű, eltévedett fiatalember között, aki börtönből szökött, ahol a tizenkét személy meggyilkolásáért járó három hónapos büntetését töltötte.
Pedig Víz-Elek egyáltalán nem volt romlott. Megtalálta szomorú végének magyarázatát kiadatlan gondolatainak gyűjteményében, amely egyébként csak egyetlen-egyét tartalmazott, az első oldalon. „Mi lehetne veszélyesebb annál, mint hogy hagyjuk, hogy megöljenek minket?” – írta Víz-Elek.
Es milyen igaza van.

Fordította: Nobel Noémi

BODA ISTVÁN VERSEI:

Trombita

Fakóbban száll az ég, a tájról ömlenek régi reggelek. Dől a levél, csak dől az ágról, a fű is egyre deresebb.

Semmi se köt már ide s mégis minden fáj ahogy felszakad: a prés, a gally, az ág, az ég is, egy dália, egy sár darab.

Mintha belőlem hullna, esne, mintha búcsúzna, mintha már nem volna többé naplemente, mintha égne egy rózsaszál.

Mintha nem lenne semmi más csak ez volna, ez a színpad itt. A csönd, akár az arany árcsap, a tornác üvege vakít.

S nem is mi már, hanem az árnyuk az lebeg ott és az lobog. Uristen, itt múlt el az álunk, itten voltunk mi boldogok.

Menni kéne már, de a lábam csak tétováz, csak ideköt. Térdig a végső napsugárban tócsákat fodroz föl a kőd.

Az ól üres, a ház meg hámlik, a falban roppant sebhelyek. Az avar lassan sárrá málik, mint a letépett rendjelek.

Fereg a falevél a tájra, valami végső csend ragyog. S mert nincs más, hát a trombitára várnak itt is az angyalok.

Szigorú búcsú

Kötjük a szánkat keserűbe, fájdalom kormoz. Mint katonák, ha díszmenetre, úgy feszülünk hozzá a korhoz, s várjuk a karcsú hadnagy-angyal miféle ultimátumot hoz.

Tudtuk, mert készültünk is rá már, akár az őszre. De ki hitte, hogy ilyen gyorsan ki kell jönnünk a temetőbe, hogy a halál, amit az isten elvétett, végképp betetőzze.

Szszből az ábránd. Olyan éles, szinte bevérez. Ki tudja, aki nincs már köztünk életünkben milyen űrt érez. Csönd van, a lélek hozzákészül az emlék hiányérzetéhez.

Látjuk... dehogy is. Csak ő látja az angyal hangot. Fekete gyászban muzsikálnak vöröslő tulipán-harangok. Egy Bach-dallam. A tiéd. Azt is, látod, azt is már el kell hagynod.

Lefelé. Vagyis mindig följebb, aki csak ártott az is eljön, az is lám itt van, az is hoz egy-két száz viragot. A sárnál összerendeződnek az ellenségek, a barátok.

A korosztály, a nemzedéknyi tanulságtétel, hogyan szabta-sebezte egymást kíméletlen Wilkinson éllel. Takarjuk, hát be a szívünket ezzel a halotti beszéddel.

Feleim! Csak a gyász marad meg, ez még veretlen. A remény, az világit bennünk, legyen is bármilyen kegyetlen: mentsvárunk, csak a másik lélek, s akkor is, ha bevehetetlen.

Makarenko, az író

A szovjet irodalom második nagy fejlődési korszakának, a harmincas éveknek egyik központi témájává válik a felnövekvő, az új társadalom keretei között élő ifjúság emberi-politikai formálása. Nyikolaj Osztrovszkij, az acél megdedik c. életrajzi fogantatású regény szerzője mellett a legnagyobb hatású „nevelési” regény írójaként A. Sz. Makarenkót tartja számon a szovjet irodalomtörténet.

Hosszú évek próbálkozásai, kudarcai, újabb kísérletek előzik meg életét főművének, a Pedagógiai hősköteménynek 1936-os megjelenését. Első ifjúkori versei, elbeszélései, humoros írásai az 1910-es évek elejéről nem maradtak fenn. 1914-ben jelent meg Egy ostoba nap c. elbeszélése, amelyet M. Gorkij szigorú kritikája gyengének talált. Ezután 11 esztendeig Makarenkót az 1920-as évek első felének kérelmetlen és nagyszerű, elmentmondásokkal terhes forradalmi valósága rendkívül nehéz gyakorlati feladatok megoldása elé állítja. 1920-ban megbízzák fiatalokruvű bűnözők javító-nevelő telepének a megszervezésével Póltavában. Ez a megbízatás végérvényesen meghatározza Makarenkó, a pedagógus és író további sorsát.

A Gorkijról elnevezett telepen (1920–1928 között), majd később az ugyancsak az ő gondjaira bízott Dzerzsinszkij-kommunában (1927–1935-ig) élte meg azokat az élményeket, amelyek fő művének indítékává és alapjává váltak.

Makarenko nevével Rousseau és Goethe nevével együtt szokás emlegetni, amikor a „nevelési” regény nagy világirodalmi képviselőit keresik. Am kétségtelen, hogy a nagy orosz írók közül kortársai, az 1930-as évek irodalmi életének szervezője és irányítója, M. Gorkij állt a legközelebb hozzá. Gorkij nagyra becsüli Makarenko pedagógusi tevékenységét, amelyet a lelkes tanítónak a hozzá írott leveleiből ismer meg. Levelezés, amely kerek tíz esztendőig, 1925–1935-ig tartott, kettőjük kapcsolatának egyre melegebbé, barátságosabbá válását is tükrözi. Gorkij nagy

örömmel fedezi föl, hogy Anton Szemjonovics csak nagyszerű tanító, kiváló ember, hanem friss, eleven stílusú, az élet lényegi dolgait megragadni és ábrázolni képes író is. „Levele bámulatba ejtett tartalmával és hangnemevel egyaránt.” – írja Gorkij 1925 augusztusában. Intenciói és biztatása nyomán Makarenko 1925-ben kezdi írni a Pedagógiai hősköteményt. 1928-ban be is fejezi az első részét, de Gorkijnak csak 1933-ban mutatja meg, aki erre a kötetet írja válaszevelel: „A „Hőskötemény” igen jól sikerült. Úgy vélem, a kéziraton csak kis változtatások szükségesek. Feltétlenül ki kell adni.” 1933 és 1935 között Makarenko befejezi a regényt, amely egy éven belül teljes terjedelmében meg is jelenik.

A mai napig örömmel és élvezettel veszi kezébe Makarenko könyvét az irodalomban és pedagógus egyaránt. Öszintesége, tisztasága, embersége, friss humora, a varázslatos érdeklődés nem évült el napjainkig sem. A könyv szívszorogatóan izgalmas részei közé tartoznak azok az epizódok, amelyek a javító-nevelő telep meheretlenül nehéz körülményeit, a pedagógus munkájának váratlan fordulatait ábrázolják. Ime a híres „makarenkói pofon” története:

„Egy téli reggelen felszóltam Zadorovot, hogy vágjon fát a konyhára. Megint csak a szokott gunyoros, nyegle feleletet kaptam:

– Eriggy magad, elegen vagytok itt! Először vetemedett arra, hogy tegezzem!

Ekkor az előző hónapokban felgyülemlett kétségbeesett harag és sértettség indulatában úgy nyakon vágtam Zadorovot, hogy megsédült és a kályhának esett. Még egyszer rásóztam, aztán galléron ragadtam, felemeltem és háromszor nyakon vágtam. Láttam, hogy szörnyen megijedt. Sápadtan remegő kézzel igazította helyre sapkáját, levette, majd megint feltette. Talán még tovább is csépelem, de kettőjük kapcsolatának egyre melegebbé, barátságosabbá válását is tükrözi. Gorkij nagy

Gorkij élete, munkássága nemcsak Makarenko írói pályáját, de könyve hőseinek az életét is át-meg átfonja. Ezek a sokat látott, sokat szenvedett gyerekek elemi erővel reagálnak a nagy író műveire: „A „Gyermekek”-rom” és folytatása, az „Inas-évek” mindenkit magával ragadott. Lélegzet-visszafojtva hallgatták, és szenvedélyesen kunyeráltak, hogy „legalább éjfélig” ne hagyjuk abba az olvasást. Először nem hittek nekem, amikor elmeséltem Makszim Gorkij élettörténetét, és hirtelen felvillant bennük a kérdés:

– Egyszóval kiderül, hogy Gorkij is magunkféle! Nahát, ez aztán nagyszerű!

Ez a dolog hevesen izgatja és megörvendeztette őket. Gorkij élete mintegy életünk egy része lett.”

A mai olvasó joggal hihetné, hogy Makarenko műve egyértelmű, lelkes fogadtatásra talált az irodalomban, a szellemi és erkölcsi körében egyaránt. Am az 1930-as évek egyre ellentmondásosabbá, időnként már sematikus el-képzeléseket és követelményeket is megfogalmazó irodalomkritikusai, köztük M. Bocsacser és F. Levin, támadják a Pedagógiai hőskötemény művészi és pedagógiai tartalmát egyaránt. Megjelenése évében, 1936-ban igen éles vita kerekedik a regény körül, amelyben pro és kontra csapnak össze a vélemények.

1939-ben bekövetkezett haláláig Makarenko még két regényt (Flagi na basnyah, 1938; magyar fordításban Igor és társai, 1937–38-ban a Csejty; magyarul Becsület című) és számos cikket, irodalomkritikát is írt. Utóbbi két regényének művészi színvonala és sikere nem éri el a Pedagógiai hősköteményét. Ilyen módon a világirodalom története egyik könyvön íróként tartja számon Anton Szemjonovics Makarenkót. Am az, aki az emberbe vetett bizalmát, egy ember jobbithatóságában való hitét akarja erősíteni, joggal veszi kezébe a Hősköteményt mind a mai napig és a jövőben is.

Joóné Matyi Anna

ÖREGEK

„Oly árvák ők mind, az öregek.
Az ablakból néha elnézem őket”

(Weöres Sándor)

Sokan vannak. Magyarországon több mint kétfélmillió. Mennek az utcán bottal, rettegve, hogy fellökik őket a szembejövők, vagy lepkednek déleget, hátrattartva kezükkel, tipegnek apró léptekkel, galambhoz hasonlóan, riadtan, mintha menekülnének, futnak fűrgén, fáradhatatlanul, csoszognak elnehezdedt lábakkal.

Egyikük életvidám, derűs, a bajokat könnyen felejtő, mások örökké siránkozó, búskomor, éveket és gondokat nehezen viselő. Vannak közöttük jók, kedvesek, szelídek, vénségükben is szépek, vannak rosszak, gonoszak, rútak. De valamiben egyformák: előbb-utóbb mind támaszra, segítségre szorulnak. Ha van család, akkor a gyerekek, az unoka, a rokon; ha nincs, a társadalom gondoskodására. Legnagyobb esélyük a boldog öregkorra azoknak van, akik családban élnek. Akikre még számitanak az otthonokban: egy finom sütemény elkészítésében vagy egy deszka megvalósulásában. Azok a boldogabbak, akik érzik, hogy még mindig szükség van rájuk. Akik négykézlábra ereszkednek, ha az unoka lovagolni akar a hátukon, s legfeljebb titokban sziszegnek, ha a fájós derékuk meg-megroppan.

De jut már meleg étel, segítők és jó szó az „igazi árváknak” is. A gondoskodásnak olyan hálózata alakult ki Debrecenben, amely igyekszik felkutatni minden segítségre szoruló.

Hetvenhárom orvosi körzet van a városban, az ott dolgozó orvosok és körzeti apólonők hozzák a hírt az idős emberekről — mondja Tarr Sándorné, a városi Vöröskereszt titkára. — Háromszáz-két alapszervezetben 1196 vöröskeresztes tag végez társadalmi munkát. Ha olyan orvost találunk, aki segítség-re szorul, de kívül van még a rendszeres törődés hálózatán, akkor szólnak a tanács egészségügyi osztálynak, ahol intézkednek a gondozásba vételről.

1. Cserta Kálmáné kilencvenkét esztendő. Szép arcú, patyolatú öregasszony. Szellemi frissége, életkedve ámulatba ejtő, de megfáradt teste nehezen engedelmessé akarátanak. Huszonnégy évvel ezelőtt maradt özvegyen, s bár gyermekei, unokái vannak, a napi teendőiben mégsem tudnak segíteni neki. Ahhoz túlságosan messze laknak. — Nyolc éve jár hozzáam Kuritár Etelka. Benne igazi segítőtársra lettem. Még a hajam is megmossa, becsavarja — mutat szép ősz fejére Cserta néni.

Etelka, aki egészségügyi dolgozó volt, most rokkantnyugdíjas, társadalmi aktivistaként vállalta el az idős asszony gondozását. Egy percre kiszalad a szobából, kezében köténnyel tér vissza.

— Cserta néni varrta nekem. Még a tőbe is szümevő nélkül fűz be. Kitűnően főz, új recepteket próbál ki, oldalas leveleket ír Pestre a lányának és az unokáinak.

2. Cseke Ferenc ügyel Debrecenben arra, hogy rendben menjenek a dolgok a házi szociális gondozásban, hogy jól működjenek a napközis, és irányítása alá tartozik a két szociális otthon is. A hivatásos titulusa: Debrecen város Egyesített Szociális Intézményének igazgatója.

— Az utóbbi években háromlépcsős ellátást vezetünk be, amelyben egyre nagyobb szerepet kap a házi gondozás. Az Egészségügyi Minisztérium új koncepciója is ebbe az irányba mutat. Ma Magyarországon több mint száz ezer ember él szociális otthonokban. Debrecenben hatszáznyolcvannégy. Az intézeti elhelyezés megmarad továbbra is, de ez csak a gondoskodás utolsó fázisa lesz. Az öregek napközi otthoni hálózatát és a házi

szociális gondozást kívánjuk fejleszteni és még jobban kiterjeszteni a jövőben. Az emberek bármilyen öregek és tehetetlenek, nem szívesen válnak meg otthonuktól. Ha otthoni gondozást tudunk biztosítani számukra, inkább azt választják, mintsem az intézeti elhelyezést. Az országnak nincs is elegendő pénze, hogy idős emberek sokaságát elhelyezhessük el szociális otthonokban.

— Az öregek napközi otthona és a házi gondozás azoknak a segítséget nyújt, akiknek van családjuk, de a hozzátartozók dolgoznak, napközben nem tudják ellátni az öregeket. Ez amolyan családtmentesítő szolgálat is — kapcsolódik a beszélgetésbe Borza Béláné, aki öszszefogja és irányítja az otthoni és a napközis gondozást.

3. Egy földszintes kis debreceni házban évek óta nagy a szomorúság. Idős szülők élnek itt együtt beteg nagylányukkal. Nyolc évvel ezelőtt bement meg Kati lába, azóta nem tud egyedül helyet változtatni. Reggeltől estig az ágy szélén ül, s a mozgáshiány miatt olyannyira elnehezült, hogy idős szülei ketten sem bírják megmozdítani. Ide dupla segítség kell. Két gondozó, Pocsai Sándorné és Plásztán Péterné fürdeti, teszi rendbe naponta Kati, de bizony ők is alig bírják. A beteg lány keserűen nevet:

— Vékonyak ezek hozzáam.

A papa szeméből könny csordul, amint a lányára néz. Kati valamikor közgazdasági érttségit szerzett, most meg pelenkázni kell. S ha a bátyja vidéken van — munkája gyakran elszólítja — egyedül nem tud lefeküdni, oldalra hajtja a fejét egy vankosra. Az ebédet egy társadalmi aktivista hordja a családnak, de ők még több támogatást kérnének. Ide intézeti segítség kellene, ám az idős szülők nem akarnak megválni beteg lányuktól.

4. Debrecenben huszonkét hivatásos gondozó száznyolcvanöt embert lát el naponta. Hetvenketten tiszteletdíjas aktivistaként vesznek részt a házi gondozásban. Száz embernek segítenek bevásárolni, ebédet hordani, más otthoni teendőket ellátni. A város hét öregek napközijében huszonhárom dolgoznak 235 emberre. Ezerkétszáznyolcvanhárom idős korú patronálnak iskolák, vöröskeresztes aktivisták, szocialista brigádok. Az ő segítségük általában alkalmankénti, de az öregek szívesen veszik, s különösen sokat jelent számukra az emberi kapcsolat lehetősége. Kiemelkedő munkát végez e téren dr. Patkó Józsefné irányításával a Kereskedelmi és Vendéglátó-ipari Szakközépiskola.

— Egyedülálló vállalkozást kezdett Debrecenben a Járműjavító — dicséri a vagongyáriakat Borza Béláné. — Harminczemélyes napközi otthonot hozott létre az öregeknek. Mivel a gyárban van üzemi konyha, nem jelent problémát a nyugdíjasok ellátása. A fiatalok a KISZ-klubot ajánlották fel e nemes célra, mivel ők ugyanis csak öt óra után használnak. A napköziben a gyár nyugdíjasai, de a környékbeli öregek is boldogan töltik napjaikat. A Járműjavító kezdeményezése példaként állhatna más gyárak, vállalatok előtt is, hogy figyeljenek saját öregeikre.

5. Ignáth néni az Erzsébet utcai lakásban csupa panasz. Fázósan kuporog a gázkonvektor mellett és Borzánét, a főnövért kéri: — Segítsen rajtunk, kedves! Hideg van a fürdőszobában. Már többször kihívtuk a szerelőt, de nem csinált meg.

A hivatásos gondozó, Plásztán Péterné megígéri,

6. Néhány év alatt alapsan megváltoztak az idős korúak gondozásának lehetőségei. Mikrobuszal szállítják fürdeni azokat, akiknek nincs fürdőszobájuk. A házi gondozók öszszeszedik a szennyes ruhákat, amelyeket a központi nagymosodában ingyen mosnak ki. Meleg ételt visznek azoknak, akik nem tudnak elmenni a napközi otthonba, szórakoztató műsorokra, rendezvényekre hívják az idősöket a szociális otthonba. A gondozásért fizetni csak annak kell, akinek szociális helyzete, valamint „tartásra kötelező” hozzátartozójának anyagi körülményei azt megengedik. A gondozottak 30 százaléka egyáltalán nem tud fizetni az ellátásért.

Az ország költségvetéséből jelentős összeg jut az idősök támogatására. Debrecenben 1983-ban emelték a társadalmi aktivisták díjazására fordítható pénzeszeget, négyszázötvenezer forintot kilncszázézerre. Rövidesen átadják a nyugdíjasok házáját, amelyben egy harminczemélyes öregek napközi otthona is működik majd.

7. A Vörösmarty utcai öregek napközi otthonában ebéd utáni pihenőjüket töltik a törzstagok, a társalgóban üldögélnék, beszélgetnek.

— Engem a bajok hoztak ide — meséli F. néni. — A magas házban laktam, az állomás mellett. A lakást elhagytam a lányomnak és az unokáimnak, én alberletben élek a Kerektelepen, ezer forintot fizetek érte havonta. Itt nagyon jól érzem magam. A közelben dolgoztam, a Virág étteremben. A portás mondta nekem: „Oda menj, F. néni, ott emberek között lesz, és enni is kap.”

Mások egészítik ki a történetet. Mondják, hogy a lánya színté kitette a lakásból az öregasszonyt. Fél hazamenni, az őszel az is előfordult, hogy a napközi dolgozói vitték magukhoz aludni. Alberletet is ők kerestek neki.

Kovács Antal és felesége a közeli Szív utcából jár ide. — Marika, a napközi vezetője a mi második anyánk — dicséri az öregek Prém Józsefnét. Pedig lányuk lehetne a fiatalasszony. — Neki mindenre van gondolja. Azzal is törődik, hogy eszünk-e rendesen, hogy nem vagyunk-e betegek. Alapítványt szervez, előadókat hív, kirándulni visz bennünket, hogy kellemesen teljenek a napjaink. Voltunk Aggteleken, Sóstón, a Vekéri-főnál. Legutóbb Olaszországról vitettek diafilmeket. Megünnepeljük egymás névnapját, születésnapját, vannak könyveink, újságjaink. Nagyon fontos az nekünk, öregeknek, hogy itt nem vagyunk egyedül.

Fazekas Valéria

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

a Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetemére

Az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottságának Oktatási Igazgatósága az 1983/84-es tanévre felvételi pályázatot hirdet a Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetemének alábbi tagozataira:

HÁROMÉVES ÁLTALANOS TAGOZAT

A hároméves általános tagozat elméleti képzést, világnézeti nevelést, a gyakorlati munkához hatékony felkészítést nyújt, és középfokú politikai végzettséget biztosít. A hallgatók a filozófiát, a politikai gazdaságtant és a munkásmozgalmat történetét tanulják. Felvényt vizsgáznak.

A tagozatra való jelentkezés feltétele: középiskolai vagy marxizmus-leninizmus esti középiskolai végzettség.

A tagozatnak Debrecenben, Hajdúnánáson, Hajdúböszörményben, Hajdúszoboszlón, Berettyóújfaluban, Derecskén, Vámpércsén, Balmazújvárosban, Egyeken és Téglás-HIM-ben indul első évfolyama.

HÁROMÉVES SZAKOSÍTOTT TAGOZAT

1. Filozófia
Indul: Debrecenben, Berettyóújfaluban, Püspökladányban.

2. Politikai gazdaságtan
Indul: Debrecenben, Hajdúnánáson, Balmazújvárosban, Nyírábrányban.

3. Magyar munkásmozgalm története
Indul: Debrecenben, Nyírácsádon.

4. Nemzetközi munkásmozgalm története
Indul: Debrecenben.

A Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem szakosított tagozatain a marxizmus-leninizmus három alkotórészének egyikét tanulják a hallgatók.

Azok jelentkezhetnek, akik egyetemi, főiskolai végzettséggel rendelkeznek, vagy a Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetemének általános tagozatát, illetve az 1 éves pártiskolát elvégezték.

A szakosított tagozatokon a tanulmányi idő három év. A hallgatók az első két évben a fő tárgyat, a harmadik évben a szakághoz kapcsolódó témakörök egyikét tanulmányozzák.

A szakosított tagozat három évének sikeres befejezésekor a hallgatók felsőfokú politikai végzettséggel igazoló bizonyítványt kapnak. (10/1979. III. (2.) Mt. rendelet).

SPECIALIS TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAMOK

Pedagógia, módszertan
1. A pártoktatás pedagógiája (1 éves) Debrecenben.

2. Vezetési ismeretek (1 éves) Debrecenben, Hajdúszoboszlón.

3. Pártirányítás és időszzerű pártpolitikai kérdések (1 éves) Debrecenben, Hajdúböszörményben, Berettyóújfaluban.

4. Pártépítés és vezetéselmélet (2 éves) Püspökladányban.

5. A szocialista állam fejlődése és működése (1 éves) Debrecenben.

6. Nőpolitikai tanfolyam (1 éves) Debrecenben.

7. Információs felelősök tanfolyama (1 éves) Debrecenben, Hajdúnánáson.

8. Ifjúságpolitikai tanfolyam (1 éves) Debrecenben, Hajdúböszörményben, Hajdúnánáson.

9. Személyzeti vezetők tanfolyama (1 éves) Hajdúszoboszlón.

10. Szakszervezet-politikai ismeretek (1 éves) Debrecenben.

11. Munkáspolitikai Akadémia (1 éves) Debrecenben: MGM, könnyűipari üzemek, Téglás: HIM.

12. Politikai szociológia (1 éves) Debrecenben.

13. Az ideológiai harc időszzerű kérdései (1 éves) Debrecenben.

14. Művelődéspolitikai (1 éves) Debrecenben, Létavértesen.

15. Esztétika (1 éves) Debrecenben.

16. Etika (1 éves) Debrecenben.

17. Valláskritika (1 éves) Debrecenben.

18. Valláskritika (2 éves) Debrecenben.

19. Művészetpolitika (1 éves) Debrecenben.

20. A természettudományok filozófiai problémái (1 éves) Debrecenben.

21. Közoktatás-politika (1 éves) Debrecenben.

Politikai gazdaságtan
22. Gazdaságpolitika (1 éves) Debrecenben.

23. Világ gazdasági fejlődésének kérdései (1 éves) Debrecenben.

24. Gazdasági hatékonyság (1 éves) Debrecenben.

25. Életszínvonal és szociálpolitika (1 éves) Debrecenben.

Munkásmozgalom-történet
26. A szocialista társadalom gazdasága. A párt gazdaságpolitikájának néhány kérdése. A szocialista társadalom ideológiai és kulturális élete (1 éves) Debrecenben.

27. A nemzetközi politika időszzerű kérdései (1 éves) Debrecenben.

28. A szocializmus fejlődésének időszzerű kérdései, különös tekintettel a magyar népi demokratikus fejlődés folyamatára 1944-45-től napjainkig (1 éves) Debrecenben.

29. A párt szövetségi politikája (1 éves) Debrecenben.

A speciális továbbképző tanfolyamok feladata, hogy a káderfejlesztés érdekében, valamint a már funkcióban levő elvtársak részére — akik filozófia, politikai gazdaságtan és munkásmozgalom (tudományos szocializmus) című tárgyakból közép- és felsőszintű képzettséggel rendelkeznek — magas szintű továbbképzést biztosítsanak a szaktudományokhoz kapcsolódó tárgykörökben és időszzerű kérdésekben.

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

A tanév minden tagozaton szeptember 1-től június 30-ig tart. A hároméves általános tagozaton, a szakosított tagozaton és a speciális továbbképző tanfolyamon hetenként egyszer — meghatározott napon és időpontban — háromórás kötelező előadás, illetve osztályfoglalkozás van. A tandíj egy iskolai évre általános tagozaton 170 Ft, a szakosított tagozaton és a speciális továbbképző tanfolyamon 250 Ft, melyet a tanév kezdetéig be kell fizetni.

Valamennyi tagozatra párttagok és pártönkívültek is jelentkezhetnek. A jelentkezési lapot a munkahely szerint illetékes járási, városi pártbizottságnak kell beküldeni (debreceni lakosoknak az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottság Oktatási Igazgatósága, 4027 Debrecen, Böszörményi út 25-27.).

Kérjük, hogy a jelentkezési lapon a munkahely- és a lakáscím előtt a postai irányítószámot tüntessék fel. A jelentkezési laphoz mellékelni kell 2 db megcímzett válaszborítékot, bélyeggel.

Jelentkezési határidő: 1983. április 15.

A jelentkezéshez szükséges kérdőíveket, valamint a szakosított tagozat felvételi kérdéseit a járási, városi pártbizottságok, illetve az Oktatási Igazgatóságon kell beszerezni.

A jelentkezők a meghirdetett szakokon felvételi vizsgán vesznek részt.

A felvételi vizsgákra általános és szakosított tagozaton 1983. május 2-13.

speciális tanfolyamon 1983. május 6.—június 1. között kerül sor.

A felvételi vizsga követelményei:

— Általános tagozaton a két éves ML középiskola tananyaga és a legfontosabb aktuális párttárgyak.

— Szakosított tagozaton és a speciális továbbképző tanfolyamon az MLEE hároméves általános tagozatának a választott szakra vonatkozó tananyag ismerete és a legfontosabb aktuális párttárgyak.

Felvételei nyelhet, aki a felvételi vizsgán megfelel és egyidejűleg más egyetemre, tanfolyamra nem jelentkezett.

A munkügyi miniszter 6/1981. (XII. 29.) ÁBMH sz. rendelete és a 60 001/1982. (ÁBMH/MÜK 1982/3. kiegészítő rendelkezése alapján a hároméves általános tagozaton 15 nap, a szakosított tagozaton és a speciális továbbképző tanfolyamokon tanuló hallgatókat 10 nap tanulmányi szabadság illeti meg.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Hajdú-Bihar megyei Bizottságának Oktatási Igazgatósága

A Mikroelektronikai Vállalat szovjet megrendelésre három mérőautomatát készít. A készülékek másodpercenként (izmíllió mérést képesek elvégezni digitális áramkörökön (MTI-fotó: Balaton József)

Hal

Fiatalkor
— En...
— Alain...
— De...
— Na...

A vállalkozás
— Hm...
— Tök...
— Bizonyítvány

Az orvosi
kórházban...
— Meg...
de minde...
erős szerv...
— Kész...
kor kiállít...

Toto bo...
— Vég...
ajtóban...
— Mit...
— Azt...
ötvenéves...
írásom!

A turisztika
bábjában...
— Mifé...
poloskák?...
— Isten...
Tavaly ny...
leteket vé...
— Vagy...
— Nem...

Két apo...
— Mi ez...
nak, akik...
— Nem...
— Nem...

Mi van...
mogorván...
— Fel...
— Az O...
— On a...

Sofőr...
— Sir...
azt fogja...
listája köz...

A skót b...
— Mac...
— Szer...
mint egy...

A skót b...
— Képz...
Ausztráli...
— És m...
— Azt n...
nem fogom...

A skót b...
— Adj...
tette az é...
— Nem...
— Hogy mire...
— Úgyhogy é...

Bonifác Sz...
ról lett híres...
szép napon...
mühelyét, s a...
get lottósz...
nyugodtan ült...
fa eszpressz...
nál. Bölcsen...
kus mélysegg...
törzsközönsegg...
tevédi idegen...
se szót, csak...
könyved leg...
lezte, hogy...
vendég vagy...
Néhány perces...
gélés után ko...
aktatásukból...
halom lottósz...
után újabb...
tásból tengett...
megkérdezte:

— Nem para...
— Minek?...
nyertem semm...
szed öregem...
mondtam neki...
egy nyomorult...
volt soha.

— Mert nem...
— nézet? bölcs...
a szemembe...
— Mit kell ez...
háborogtam...
— Minden...
mondja — szög...
gadtan. — Pedi...
van az, barátom...

— Hát hogy...
deztém némi...
tán tudod.

— Hiába...
mondta. — Öre...
merem, hogy en...
kor elragadott...
dély. A szenved...
tem, elvertem az...
zemet, elvesztett...

Hallottuk valahol

Fiatal pár krimet néz.
 — En már tudom, hogy ki a gyilkos — súgja a lány.
 — Alain Delon.
 — De drágám, hiszen ő nem is játszik a filmekben!
 — Na látod, milyen jó alibit talált ki!

A vállalat igazgatója így szól az új alkalmazottnak:
 — Hm. A munkakönyvedből kiderül, hogy csak az elmúlt évben tizennégy munkahelye volt.
 — Tökéletesen igaza van, monsieur, de ez csak azt bizonyítja, hogy milyen nagy irántam a kereslet!

Az orvos így szól a beteghez, mielőtt elbocsátaná a kórházból:
 — Meglehetősen súlyos volt az ön esete, Stufeld úr, de minden a lehető legszerencsésebben alakult. Főleg erős szervezetének köszönheti, hogy lábra állt.
 — Köszönöm, doktor. Ne feledkezzen meg erről, amikor kiállítja a számlát!

Toto boldogan állít haza.
 — Végre megdicsért a tanító úr — újságolja már az ajtóban.
 — Mit mondott?
 — Azt, hogy olyan dolgozatot írtam, mint egy orvos otteneves szolgálata után — pontosan ugyanolyan az írásm!

A turista gyanakodva néz körül a panzió kiadó szobájában.
 — Miféle foltok azok ott a tapétán? Csak nincsenek poloskák?
 — Isten ments! — szörnyülködik a háziasszony. — Tavaly nyáron egy vegyészprofesszor lakott itt és kísérleteket végzett...
 — Vagy úgy, a foltok a vegyszerek nyomai?
 — Nem — a professzoréi!

Két apólonó beszélget a szülőgöthönban.
 — Mi ez a nagy sírás-rivás? Talán a hármassikrek sírnak, akik ma éjjel születtek?
 — Nem, az apjuk a folyosón.
 — Mi van veletek? Miért nem játszatok, csak ültök mogorván?
 — Felnőttet játsznak.
 — Az Ön betegségének oka az alkohol!
 — Ön az első orvos, aki nem rám keni a hibát!

Sofőr, maga részeg!
 — Sir, megkérdezhet bárkit Glasgow-ban, mindenki azt fogja mondani: Macpherson a város összes alkoholista közül a legjobb sofőr!

A skót új kalapban megy haza, mely olyan nagy, hogy a fél arcát eltakarja. A felesége megkérdezi:
 — Mac, miért vettél ilyen hatalmas kalapot?
 — Szerencsém volt. Ez a kalap ugyanannyiba került, mint egy másik, amelyik két számmal kisebb volt!

A skót boldogan újságolja ismerőseinek:
 — Képzelték, tegnap levelet kaptam a bátyámtól Ausztráliából. Ez az első levele húsz év óta!
 — És mit ír?
 — Azt nem tudom. A levélben nem volt bélyeg. Csak nem fogom kifizetni a portót?

A skótot kimentik a tengerből. Amikor magához tér, felesége így szól hozzá:
 — Adjunk egy font sterlinget a fiúnak, aki megmentette az életedet.
 — Nem rossz gondolat, drágám, de vedd figyelembe, hogy mire kihúzott a partra, már csak félholt voltam, úgyhogy elég lesz neki egy fél font sterling is.

V. PANKOV:

A népszerű adás

— Beszéljen! — mondta Szaggyikov docens Krjacskinnak, az egyetemistának.
 — De csak a mikrofonban...!
 — Jó... De mit mondjak?
 — Azt, amit a tételéről tud.
 Krjacskin elvörösödött. Szégyellte magát a nagy tömeg előtt.
 — No! — sürgette a docens.
 Krjacskin buta arcot vágott, majd makacsul kinyögte:
 — Tanár úr, én készültem...
 A terem megélenkült. A közönség azt kapta, amit várt.
 — Senki sem kételkedik abban, hogy ön készült.
 Krjacskin végignézett a termen: a nézők szája mosolyra húzódott.
 — Tessék még valamit kérdezni, tanár úr...!
 — Kérlelte Krjacskin a docent.
 — Tehát a tételére nem tud válaszolni?
 — Dehogynem!... Tudok én. Csak azt nem tudom, mit mondjak. De én készültem...
 A terem most már fergeteges kacaj futott át.
 — Nos, ha egyszer készült, meséljen valamit a tételéről!
 — Meséljek, meséljek... De mit meséljek?! — Krjacskin gyászosan legyintett egyet, és nagy hahota közepette kiment a színpalak mögé.

Igy kezdődött a Szaggyikov docens által javasolt új utóvizsga-időszak. Mint ismeretes, vizsgáznai nem könnyű dolog, utóvizsgáznai pedig a legnehezebb. Sokkal ünnepelesebb és realisabb az utóvizsga, mondjuk az egyetem dísztermében, s mi több, szórakoztatóbb is. Később a kultúrházak is bekapcsolták a programba.
 A bejáratnál csábító hirdetés: „Most vagy soha! Stessen, hallgassa meg a saját fülvél is a szeniális válaszokat! Kultúrházaink színpadán megismerheti a fél év legnagyobb lógóit, meghallgathatja váratlan, logikátlan nyögéseiket, gyönyörködhet a puskázás művészetének fortélyaiában. A belépés ingyenes!”
 Az ötlet bevált, a nézőtér mindig zsúfoltság megtelt. Nem is csoda, hiszen újra felfedezték Newton törvényeit, mégpedig úgy, hogy azok nem hasonlítotak többé a fizikához. Együttérzően szurkoltak az utóvizsgásoknak, hogy kísérletezés közben még véletlenül se állítsanak elő szénsav helyett harci gázt...
 A harmadik utóvizsgát már a televízió is közvetíti. Még pár perc, aztán megyek én is. Hogy mi lesz az előadás-sommal? Igaz, most az lenne, de gyakorlatból tudom, hogy ilyenkor a hallgatóim is ott ülnek a készülékek előtt. Tapasztalatokat gyűjtenek a következő utóvizsga-időszakra.

Oroszból fordította: Salga Attila

KATONA BÁLINT: TÖRTÉNETEK

BÖKHÍREK

DÉLIGYÜMÖLCS-behozatalunk — úgy látszik — növekedésben: — mind több üzletben mutatnak fűjét.
 KÜZDÜNK az érelmeszesedés, az infarktusveszély ellen: tért hódít a „francia konyha” — az egy főre jutó francia konyak fogyasztása emelkedik.
 CSÖKKEN a gépkocsi-balesetek, -gázolások száma: státszimbólum lesz a hatókrós székér.
 GOMBAMÖDRA szaporodnak a nyilvános W. C.-k, ha nem építünk sürgősen, városszerte illemhelyeket.
 AZ ÁLLAT- ÉS KERTBARÁTOK példájára emberbarátokat szervezünk — ha lesz elég jelentkező.
 BEVEZETJÜK a szabad pénteket. A lemaradást majd ellátalják a szocialista brigádok.
 AZ IDŐS, MAGANYOS emberekkel többet törődünk: két-annyi verset tanítunk be a kisdobosoknak öregek napjára.

A SZENVEDÉLY

Bonifác Szervác, aki arról lett híres férfiú, hogy egy szép napon eladta asztalosmühelyét, s az egész összeget lottószelvényre költötte, nyugodtan ült a Három nimfa eszpresszó egyik asztalánál. Bolcsen, szinte filozofikus melységgel bámulta a torzszönségeket vagy a betevő idegeneket. Hozzá se szólt, csak kezének egy könnyed legyintésével jelezte, hogy mindig kedves vendég vagyok asztalánál. Néhány perces szótlan üldögélés után kopottas, barna aktatáskájából elővett egy halom lottószelvényt — miután újabban a lottóárusításból tengette életét — s megkérdezte:
 — Nem parancsolsz?
 — Minek? Még sohasem nyertem semmit. Akár hiszed öregem, akár nem — mondtam neki —, nekem még egy nyomorult kettesem se volt soha.
 — Mert nem értesz hozzá — nézett bölcs nyugalommal a szemembe.
 — Mit kell ezen érteni? — háborogtam. — Csak a szerencse segíthet, semmi más.
 — Minden amatőr ezt mondja — szögezte le higgadtan. — Pedig nem úgy van az, barátom.
 — Hát hogy van? — kérdeztem némi éllel. — Te aztán tudod.
 — Hiába célozgatssz — mondta. — Öregem, én elismerem, hogy engem valamikor elragadtott a szenvedély. A szenvedély rabja lettem, elvertem az összes pénzemet, elvesztettem a műhe-

lyemet, feláldoztam családi életemet.
 — Családi életedet? — csodálkoztam, hiszen mindig egyedül éltem.
 — Na és, az ember egymagában nem élhet békés családi életet? — kérdezte sértődötten. De aztán jehiggadvá folytatta:
 — De nem is ez a lényeg, öregem. Szóval, akkoriban, mikor még én is a szenvedély rabja voltam, akkor én is azt hittem, hogy csak a szerencsén múlik a dolog. Össze-vissza írtam én is hetet-havát a szelvényekre, s így utólag nem is csodálom, hogy elúszott az összes pénz-em. De most, öregem, már tudom, hogy a szerencsét igenis irányítani kell.
 — Na ne mondd!
 — De igen. Hiába is viccelsz, amit én mondok, az történelmi tény. Sőt, tudományosan is alátámasztott történelmi tény. A lényeg a szisztéma.
 — Milyen szisztéma?
 — Nagyon egyszerű az egész. De ne mondd el senkinek, mert nem akarom, hogy rajtad kívül valaki is meggazdagodjon.
 — Milyen önzetlen vagy — nevettem —, hiszen ha tudod a szisztémát, akkor miért nem te játszod meg? Miért nekem mondd el?
 — Én, pajtás, már régen nem játszom. Engem már nem izgat a pénz. Illetve mindig kitöltöm a szelvényt,

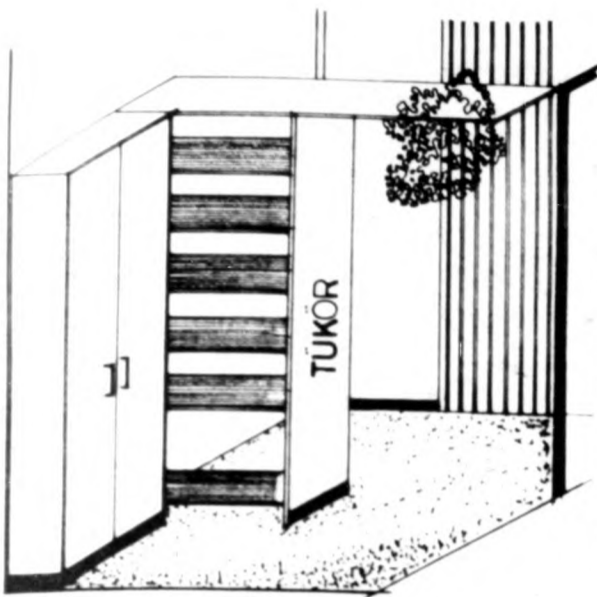
Aforizmák

A korbács politikája különösen öt alkalmas, ahol megcsömöröttek a mézeskalácstól.
 (Talleyrandnak tulajdonított mondás)
 A kutya számára a haladás olykor nem egyéb, mint rozsdamentes acélból készült lánc.
 (Kutyahumor)
 Az illető kiváló képességeket áruolt el a szükségletek kielégítése terén.
 (Egy Arizona államban talált, sziklára írt jellemrajzból)
 Tanulni soha nincs késő — évek múltával azonban a tanulás gyümölcseit túl kemény diónak bizonyulnak.
 (Antipedagógiai gondolat)
 Mi emberek háborúk nélkül bizonyára jobban ösztöfeleznénk egymással, ha a gorillák közelebbi rokonai volnánk, nem a csimpánzoké.
 (Bernhard Grzimek)
 Az elveket olyan magasra kell akasztani, hogy szükség esetén át lehessen bújni alattuk.
 (Franz Josef Strauss)
 A beszéd azért adatott az embernek, hogy ellent mondhasson.
 (Karel Capek)
 Egyetlen politikus sem képzelhető el, aki ne emlékezne jól mindarra, amit el kellene felejtene.
 (Alberto Sordi)
 A közönségség a jó z-lés salátájának a sava-bon-sa.
 (Phil Connolly)

Kaposi Leventé

OTTHON - CSALÁD - OTTHON

Előszoba-előtér kialakítása

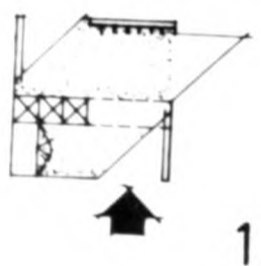
Az előszoba fogalma az évek folyamán megváltozott. Régen nem volt más funkciója, csak az, hogy a bejövő letegye kalapját, kabátját, esernyőjét. Csak egy előszobafalat — esetleg egy tükröt helyeztek el benne. A helykihasználás nem volt megfelelő; a belmagasság kihasználatlanul, üresen tátongott. Ma az építkezéseknél úgynevezett előteret terveznek (1. ábra), ahová beépített szekrényt, sok polcot, különböző tárolókat lehet elhelyezni. Így a helyiséget nemcsak a bejövő vendég használja, hanem a család főlegesen holmiját is ott tárolhatjuk. A vendég csak a kabát-lerakót és a nagy tükör-felületet használja.

Az előtér továbbfejlesztése az étkezővel való házasítása (2. ábra). Általában úgy történik, hogy

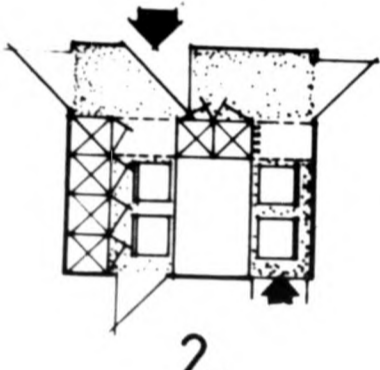
szekrényfal helyettesíti a tömör falat, s úgy forgatjuk a szekrényt, hogy a vendégeknek rakodó felületet biztosítsunk. Mögötte a család étkezőhelyét biztosíthatjuk, ahol nemcsak az étkezés bonyolódik, hanem itt ül össze a család is. A szülők és a gyerekek itt beszélgethetnek, pihenthetnek. Ilyen jellegű az ábrán bemutatott alaprajz is, amely beépített szekrény felhasználásával, asztallal hozzátoldásával oldható meg.

Az asztallal felüli oldalra tárolópolcokat szerelhetünk, ahová poharakat, tányérokat, szálvétát stb. rakhatunk. A kialakítást házilag is elkészíthetjük, panellap felhasználásával. A felületeket mázolja vagy tapétával borítjuk be.

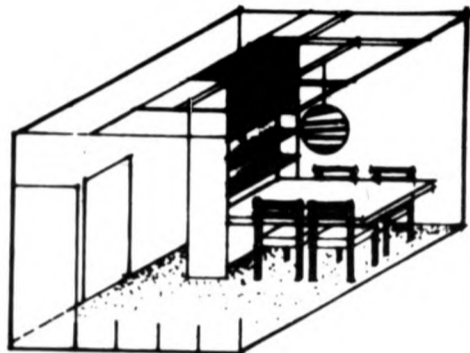
Hornicsék Erika
belsőépítész

1.

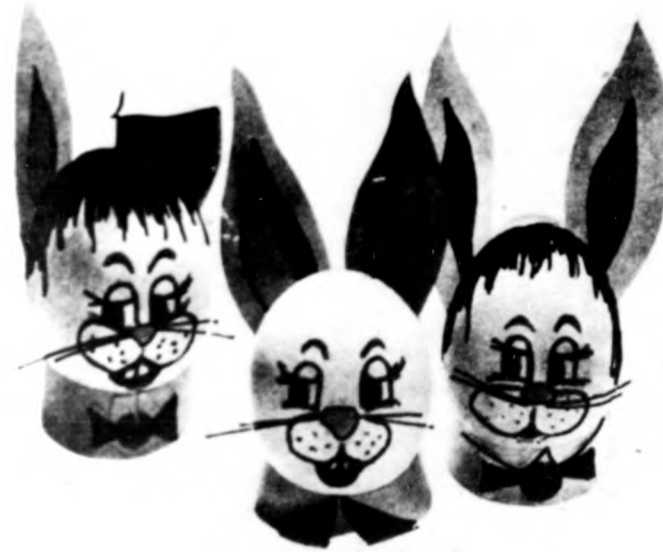
2.

Húsvéti tojásdíszítő

FÜLESPAJTÁS

A hagyományos főtt tojásra tussal, filctollal arcformát festünk. A nyuszi-bajuszit használaton kívüli, ruhakéféből származó szőrszálból vagy keményebb fonalszálból ragasztjuk az arközépre. Az ábra átmásolásával, kartonpapírból füles tojástartó nyakpántot készítenek. A félig bevágott vágás felületén a két végződést összeillesztjük. A nyakpánt, a fülek felületére színes papírból temperafestékekkel nyakkendőt, fülbetétet ragasztunk, festünk.

Vendégváró ételek

MELEG SZENDVICS

2 fő részére: 4 zsemlet fél-bevágunk úgy, hogy egyik szélén né vágjuk át teljesen. 8 dkg vajot, 8 evőkanál reszelt sajttal és 4 evőkanál tejszínnel elkeverünk, és a zsemleket megkenjük vele. Egy-egy szelet főtt sonkát is teszünk a zsemlek közé és előmelegített sütőben vagy grill sütőben negyed óráig sütjük.

HAWAII FASÍRT

Hozzávalók 2 személynek: negyed kg darált húz, 1 evőkanál zsemlemorzsza, 1 tojás, fél hagyma, só, bors, 2 szelet ananász, 2 szelet eidámi sajt, 1 kávéskanál mustár.

A húst a zsemlemorzsával, tojással, mustárral, apróra vágott hagymával, sóval, borssal összekeverjük. Két nagy pogácsát formázunk belőle. Forró olajban 6 perccig sütjük, majd tetejére egy-egy ananász- és sajtszeletet teszünk. Lefedjük és lassú tűznel további 5 perccig sütjük.

HÜSSALÁTA

Hozzávalók 2 személynek: 15 dkg sült hús (sertés), 5 dkg főtt kolbász, 2 dl cékla-saláta, 2 db uborka, 1 fej hagyma, 2 keménytojás, 4 evőkanál tejföl, só, bors, petrezselyem.

A húst, a kolbászt felszeleteljük, a céklát az uborkát és a hagymát feldaraboljuk. A tejfelhez keverjük a cékla levét (körülbelül 3 evőkanállal), sózzuk és borsozzuk.

A feldarabolt hozzávalókat tálra tesszük, a fűszeres tejjel leöntjük. Tetejére rátegyük a kockára vágott keménytojás darabokat, és petrezselymet szórunk rá.

SÜLT PONTY

A pontyot megtisztítjuk, bőrét lehúzzuk és szeletekre vágjuk. Szálkáját eltávolítjuk. Lisztel elkevert tojásba mártjuk a szeleteket. Majd reszelt mandulába forgatjuk. Forró olajban aranybarnára sütjük.

Gyerekek könyvespolca

Egyszer volt Budán kutyavásár

„Egyszer esett az a csuda a Földön, az is Magyarországon, mégpedig Mátyás király idejében. Hogy kutyavásárt tartottak szép Budavárbán. Ez is csak Mátyás esztől telhetett, aki nemcsak hogy a legbölcsebb uralkodója meg a legtudósabb hadvezére, hanem ezenfelül még a legelső tréfa-mestere is volt a maga idejének.”

De nem csupán a tréfa kedvéért tartotta meg azt a híres kutyavásárt, s nem csupán mókás kedvéből vásároltatta meg környezetét uraival az Alföld piszkos, kocsis kutyáit, hanem azért, hogy segítsen vele egy szegény szántóvető emberen. S azért is, hogy megleckéztesse a nagygazdát, aki kinevette, amikor az áruház király országjárása során találkozott vele, s több emberséget kért tőle.

De megleckéztette máskor is azokat, akik keményszüvek és igazságtalanok voltak. Megbűntette a pöffesz-

kedő gazdagokat, túljárt a kolozsvári bíró eszén, de a szegényeket mindig segítette, megjutalmazta. Mátyásról, a legendás királyról sok szép történet maradt fenn. Nemcsak cselekedetei, igazságos ítéletei sok írók, költők készítették írásra. Móra Ferenc, Benedek Elek, Szép Ernő, Illyés Gyula, Kolozsvári Grandpierre Emil és Lengyel Dénes a legendákból meséket, történeteket kerekített. Ezeket gyűjtötte most egybe a Móra Ferenc Könyvkiadó és jelentette meg, Mátyás király és a szeszestendős ember címmel.

Megtudhatjátok a könyvből, hogy miért ültetett fát a szeszestendős öregapó, hogy milyen házat építettek a mezővárosok gazdag parasztpolgárai, mint a faluszélen lakó szegények.

Bárth János és Khell Csörsz könyve szemléletesen mutatja be a magyar települések építészetét. A könyvet lapozgatva mintha Szentendren, Szombathelyen, Pusztaszerezen, Zalaegerszegen, Szennán a szabadtéri néprajzi múzeumokban járnánk. Megismerkedhetünk az alföldi, a palóc, az erdélyi háztípusokkal, a Duna-Tisza köze, a Tiszántúl, a szlavóniai magyar falvak, a Dunántúl, a Balaton-felvidék, az Ország, Moldva és más magyar települések építészetével, fennmaradt szép emlékeivel.

A könyv arról is említést tesz, hogyan és mikor szünt meg a magyar tájak építészetének sajátos, egyéni arca, hogyan hozott létre a divat egyforma, de legalábbis hasonló falvakat.

Fazekas Valéria

Építészetünk múltjáról

A Kolibri könyvek sorozatában jelentette meg a Móra Kiadó a Magyar népi építészet című könyvet. A szép kivitelű munkát azok az iskolások forgathatják örömmel, akiket érdekel, hogyan éltek, milyen körülmények között laktak elődeink.

„Amikor magyar népi építésztől hallunk és szönlünk, legtöbbször a régi földművelő emberek hajlékaira, a magyar parasztság lakóházaira gondolunk. Népi építészetnek tekintjük még a falusi és mezővárosi kézművesek házeit, a szegényebb nemesek régi kis kúriáit, a kezdetleges pástorépítményeket, a parasztság gazdasági rendeltetésű épületeit és a vallásos célt szolgáló építmények egy részét is.”

A honfoglalás előtti időkben a vándorló magyarok nemeszárkában, jurtákban laktak, de téli szállásaikon építettek már faépületeket, földbe süllyesztett hajlékokat. A honfoglalás utáni századokban a magyar ház fejlődését sok európai hatás érte és befolyásolta.

De meghatározta a földrajzi adottság, a gazdasági

és társadalmi helyzet is. Más képet mutattak a hegyvidéki házak és az Alföld vert falú építményei. Milyen házat építettek a mezővárosok gazdag parasztpolgárai, mint a faluszélen lakó szegények.

Bárth János és Khell Csörsz könyve szemléletesen mutatja be a magyar települések építészetét. A könyvet lapozgatva mintha Szentendren, Szombathelyen, Pusztaszerezen, Zalaegerszegen, Szennán a szabadtéri néprajzi múzeumokban járnánk. Megismerkedhetünk az alföldi, a palóc, az erdélyi háztípusokkal, a Duna-Tisza köze, a Tiszántúl, a szlavóniai magyar falvak, a Dunántúl, a Balaton-felvidék, az Ország, Moldva és más magyar települések építészetével, fennmaradt szép emlékeivel.

A könyv arról is említést tesz, hogyan és mikor szünt meg a magyar tájak építészetének sajátos, egyéni arca, hogyan hozott létre a divat egyforma, de legalábbis hasonló falvakat.

Csak azt tudom, hogy Immel és Ámmal írtam a verseimet.

És Pusztáló, a mindig csokolózó barnamedve is már csak Immel-Ámmal oszto-gatta a pusztját, s ha Álom-örzö mesébe fogott, már Immel-Ámmal tette ő is!

DEÁK MÓR:

IM ÉS AM

Egy napon aztán Jázmin-ka félrehúzta a babákat, és különös bejelentést tett: — Im és Am, Esso-Besso és Briti Petri — közölte titokzatosan. — Kihallgattam a beszélgetésüket.

— Hát ezért meséltem én immel-ámmal! — kiáltott Álomörzö.

— Az ám! A verseim! — tette hozzá a matrőzbaba. — És az én alighogy pusztizaim! — replikázott Pusztáló.

— Tartsunk haditanácsot — javasolta Jázmin-ka, aki nagyon szeretett haditanácsot tartani. — Én vagyok az elnök!

— Akkor áll a hadiláb! — mordult rá Pusztáló. — Az elnök természetesen én vagyok.

— Maradjatok már! — csillapította őket Pusztáló. — Inkább hallgassuk Álomörzöt!

És a jótündér fontolgatott, latolgatott, mérlecskélte, figyelembe vett, míg végül azt mondta:

— Tudom már! Hiszen Zsuzsó kistestvérenek most jön a foga! Mindent meg-rág! Mindent a szájába panaszkodott Pusztáló. — vesz!

A babák értetlenkedve néztek össze. Csak Piszka csapott a homlokára:

— Igen! Ez jó lesz! — mondta rejtélyesen —, rági-rági — és ránevetett Álomörzóra.

Aznap este, amikor a babák elindultak a kisagy felé, hogy szórakoztassák Zsuzsó kistestvérét, Imet és Ámot is magukkal vitték. Piszka ve seket olvasott, Csicsika altatódalát dúdolt, Álomörzö pedig mesélt.

— Egyszer volt, hol nem volt — kezdte a jótündér —, volt egyszer két boszorka, Esso-Besso és Briti Petri. S hogy ezek a boszorkák rosszat tehessenek a babákkal, maguk is a babapolcra költöztek...

Hej, futott volna már Esso-Besso! Menekült volna Briti Petri! De Pusztáló és Piszka vasmarokkal tartotta őket!

— És volt egy kisagy egy kisgyerekekkel — fejezte be Álomörzö —, akinek éppen jött a foga. Így hát a babapolc lakói elhozták neki a két gumibabát, Imet és Ámot, hogy legyen mit rágnia, ha viszkét az inye...

— Rági-rági! — kiáltozták a babák. — Rági-rági!

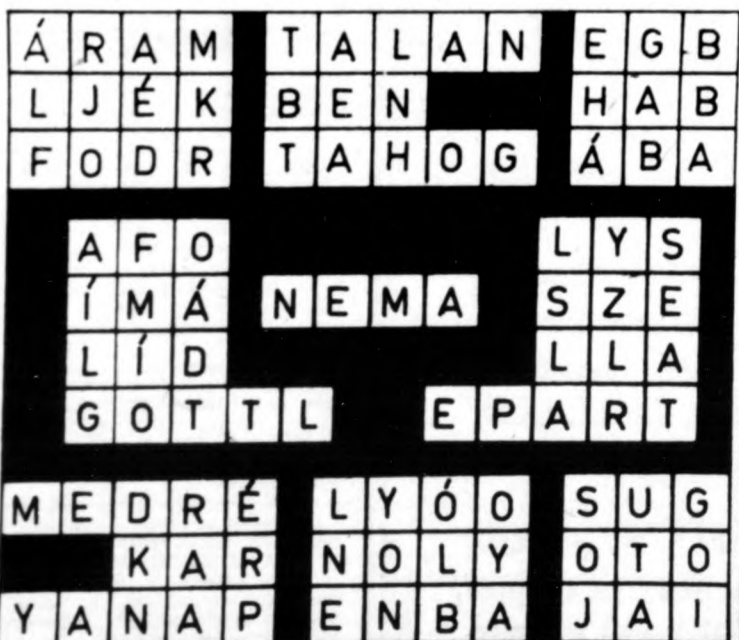
Zsuzsó kistestvérenek pedig nem kellett kétszer mondani! Jó erősen megszorította a póruljárt boszorkákat, s nem immel-ámmal kezdte rágni őket!

— Rági-rági! — lelken-deztek a babák. — Rági-rági.

És Zsuzsó kistestvére hosszú idő óta először nem sírt aznap éjjel — Esso-Bessót és Briti Petrit meg talán még ma is a markában tartja, ha azóta ki nem nőtt az összes tejfoga.

Vers a négyzetben

Ha a fenti idomokat helyesen négyzetté illesztjük, Petőfi Sándor egyik verséből kaptok idézetet. Hogy szól ez az idézet?

Megfejtés:

Megbőtolójék habjai fodrába! sügára Nem akarta, hogy a nap medvében, Ballagott le partalan szeliden A folyó oly simán, oly

LAKÁS

Eladó öszez felújított, 55 négyzetméteres, OTP-örökös... 270 000 Ft OTP-vel...

3 szobás, étkezős OTP-lakás eladó. Erdéklődni 25-864 vagy szombat, vasárnap: Gyergyó u. 11. IV. 25.

Nagyerdő levő 43 négyzetméteres szövetkezeti lakás és 76 négyzetméteres OTP-s, garázsos társasházi lakás eladó...

Eladó kőszobás, összkomfortos OTP-s szövetkezeti lakás kp. + OTP-átvállalással. Kishegyesi út 61. b. ép. III. lépcsőházi, 1. b. Erdéklődni 17 óra után.

Nagyerdő kőszobás, III. emeleti társasház eladó. Erdéklődni du. 5 óráig a 15-115-ös telefonon.

Elcserelem másfél szobás szövetkezeti lakásom magas OTP-vel rendelkező 1 + 2 fős szobás vagy 2 + 2 fős szobás szövetkezetre. Vénkert, Újkerthelyen. „Fontos” jellegére a kiadóba.

Eladó beköltözhető 2 szobás szövetkezeti lakás kp. + OTP-vel sürgősen. Debrecen, Hajdú János u. 10. III. 29. Erdéklődni 18 óra után.

Egy + 2 fős lakás és minigarázs keresek családi háza cserélek. „Hajdú” jellegére a kiadóba.

Eladó vagy elcserelehető kisebb szövetkezeti vagy OTP-lakásra 3 szobás, összkomfortos családi háza cserélek. Erdéklődni: Kardos u. 14/A. sz. 1.

APRÓHIRDETESEK

2 szobás OTP-lakás eladó a Bika-udvarban Erdéklődni a 23-498-as telefonon.

Debreceni tanács, VI. emeleti, távfűtéses, hívóvonalas, 26 négyzetméteres garzonos cserélvagy egy szobás, összkomfortos budapesti hasonlóra forrasra. (Megegyezéssel) Irbolya u. 23. VI. 85.

Debrecen központjában két helyiségből álló, teljesen alpinpécizett, tartószára szoruló lakás eladó. A nagy pince és zárt udvar rak-tározási lehetőséget biztosít. Tetőtér-beépítés lehetősége, így vállalat telep, iroda, raktár kialakítható. Másfél szobás lakást beszámítok. „Piac mellett” jellegére a kiadóba.

Nagyerdő legnagyobb részén 3 szobás, garázsos társasházi lakás OTP-hitelrel eladó. „Megegyezéssel 1983” jellegére a kiadóba.

Zöldövezetben, harmadik emeleti (lift nincs) 37 négyzetméteres, nagy szobás, konvektoros, erkélyes, csendes helyen lévő lakásom elcserelem belvárosi kicsit nagyobbra. „Zöldövezetben” jellegére a kiadóba.

Hatvan zöldövezetben komfortos, gázfűtéses, 1. emeleti, 2 szobás, loggás, tanácslakásom debreceni hasonlóra cserélem vagy távfűtésre. Erdéklődni: Dr. Kovács Gábor, Debrecen, Karácsony György u. 5. I. 8. szombat és vasárnap délután.

Nagy alapterületű egy szobás, összkomfortos társasházi lakás azonnal beköltözhető eladó. Erdéklődni szombat, vasárnap: Nagyerdő u. 2. sz. 3.

Vécseken, metrőhöz 15 percen belül, 64 négyzetméteres, parkettás, OTP-örökös 500 ezer Ft kp. + kevés OTP-vel eladó. Vázlatokat „Jellegére” Erdéklődni: Kardos u. 14/A. sz. 1.

Eladó vagy elcserelehető kisebb szövetkezeti vagy OTP-lakásra 3 szobás, összkomfortos családi háza cserélek. Erdéklődni: Kardos u. 14/A. sz. 1.

Eleserlem Bethlen u. 2 szobás, 34 négyzetméteres, tanácslakásomat, 2 + 2-es vagy 3,5 tanácsira Vénkert és Bethlen u. környékén. Telefon: 17-547.

Debrecenben, a Nagyerdő legnagyobb részén 2 szobás, étkező, garázsos, új, gázfűtéses, azonnal beköltözhető lakás eladó kp. + OTP. „Nem panel társasház 107 271” jellegére a Hirdetőbe.

Debrecenben, a Nagyerdő legnagyobb részén kétalkalmos háza ingatlan földszinti háromszobás lakása eladó. Erdéklődni az esti órákban a 25-757-es telefonon.

Kőszobás, hitelmentes szövetkezeti lakás eladó. Hajdúszoboszló, Vörös Hadsereg útja 29/A. IV. 3.

Elvadás egy elcserelem Pósföldy úton lévő 2 szobás, étkezős, garázsos OTP-s társasházom Nagyerdő környéki 3 szobás társasházra, II. emeleti. Erdéklődni 17 óra után, 17-161 telefonon.

Kőszobás családi ház eladó. „Közel Debrecenhez” jellegére a kiadóba.

3 szobás, összkomfortos családi háza eladó. Debrecen, Bégány u. 33.

Monostorföldön 3 hold díofás mezeóra is eladó. „Díofás” jellegére a kiadóba.

Építkezésre két telek eladó. Alsó-lőzsa, Füstök u. 8. sz. Erdéklődni: Felső-lőzsa, Elek u. 54. Kereskedés.

Eladó 400 négyzetes szőlőskert a Bocskai IV. dűlő. Gyöngyvirág utca végén jobbra. Arany.

Kőszobás családi ház eladó. „Közel Debrecenhez” jellegére a kiadóba.

3 szobás, összkomfortos családi háza eladó. Debrecen, Bégány u. 33.

Monostorföldön 3 hold díofás mezeóra is eladó. „Díofás” jellegére a kiadóba.

Építkezésre két telek eladó. Alsó-lőzsa, Füstök u. 8. sz. Erdéklődni: Felső-lőzsa, Elek u. 54. Kereskedés.

Kőszobás családi ház eladó. „Közel Debrecenhez” jellegére a kiadóba.

3 szobás, összkomfortos családi háza eladó. Debrecen, Bégány u. 33.

Monostorföldön 3 hold díofás mezeóra is eladó. „Díofás” jellegére a kiadóba.

Építkezésre két telek eladó. Alsó-lőzsa, Füstök u. 8. sz. Erdéklődni: Felső-lőzsa, Elek u. 54. Kereskedés.

Eladó Bodán, a Lorántffy szőlőskertben 300 négyzetes szőlő. Víz, villany a telek előtt van. Debrecen, Károlyi M. u. I. VI. 52.

Eladó betegség miatt 600 négyzetes földes gyümölcsös, benzínmotoros szivattyú, rotációs kapargép, 120 literes boroshordó. Varga József, Debrecen, Szabadság útja 56. sz. 4.

Szoba-konyhás, fűrdőszobás ház eladó. Erdéklődni 17 és 19 óra között. Kovácsék.

Eladó 215 négyzetes kert családi ház a Rigó u. 73. sz. alatt eladó. Ugyanott konyha-, szoba-, fürdő, háztartási gépek és bor eladó.

157 négyzetes telek beköltözhető két lakással eladó. Erdéklődni szombaton és vasárnap Páztól u. 9/A. alatt.

Eladó 400 négyzetes szőlőskert a Bocskai IV. dűlő. Gyöngyvirág utca végén jobbra. Arany.

Kőszobás családi ház eladó. „Közel Debrecenhez” jellegére a kiadóba.

3 szobás, összkomfortos családi háza eladó. Debrecen, Bégány u. 33.

Monostorföldön 3 hold díofás mezeóra is eladó. „Díofás” jellegére a kiadóba.

Eladó 215 négyzetes kert családi ház a Rigó u. 73. sz. alatt eladó. Ugyanott konyha-, szoba-, fürdő, háztartási gépek és bor eladó.

157 négyzetes telek beköltözhető két lakással eladó. Erdéklődni szombaton és vasárnap Páztól u. 9/A. alatt.

Eladó 400 négyzetes szőlőskert a Bocskai IV. dűlő. Gyöngyvirág utca végén jobbra. Arany.

Kőszobás családi ház eladó. „Közel Debrecenhez” jellegére a kiadóba.

3 szobás, összkomfortos családi háza eladó. Debrecen, Bégány u. 33.

Monostorföldön 3 hold díofás mezeóra is eladó. „Díofás” jellegére a kiadóba.

Építkezésre két telek eladó. Alsó-lőzsa, Füstök u. 8. sz. Erdéklődni: Felső-lőzsa, Elek u. 54. Kereskedés.

Kőszobás családi ház eladó. „Közel Debrecenhez” jellegére a kiadóba.

3 szobás, összkomfortos családi háza eladó. Debrecen, Bégány u. 33.

BÜTORKIÁLLÍTÁS ÉS VÁSÁR Balmazújvároson, a párházban 1983. március 24-31. között NAGY VÁLASZTEKBAK: lakoszobák, szekrények, kárpitozott garnitúrák, gyermekbútorok, konyhabútorok, darabárúk. A házhoz szállítás bonyolítását vállaljuk! AFESZ, BALMAZÚJVÁROS, BÜTORÜZLET

Szék- és Kárpitosipari Vállalat 1. számú telepe felvesz vízvezeték-szerelő, kazánfűtő, férfi betanított és segéd munkásokat. Jelentkezés: Debrecen, Balmazújvárosi út 8. sz.

CSŐSZERELŐ IPARI VÁLLALAT felvett hirdetés ács-állványozó, szigetelő, bádógos festő-mázoló szakmákban. JELENTKEZÉS: Csőszerező Ipari Vállalat, Debrecen, Bégány u. 1. Stébel Imre építészvezetőnél.

Műszaki osztályvezető munkakörre falpai vagy gépészmérnöki végzettséggel rendelkező munkavállalót alkalmaz DEBRECENI BÜTORGYÁR. JELENTKEZÉS a személyzeti vezetőnél, Debrecen, Kishegyesi út 13. sz. alatt egy részletes önéletrajzzal

A Balmazújvárosi AFESZ Róna Ipari-ciklik Áruház műszaki osztályára azonnali belépésű szakkezelő férfi eladót felvesszünk. Fizetés megegyezik szerinti. Jelentkezés a személyzeti osztályonál, Balmazújváros, Vercs Péter u. 3.

A Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság területi szakmérnök vezetői en-gedélyvel rendelkező nébihétszázötvenöt éves férfi eladót felvesszünk. Erdéklődni a gépészet-i vezetőnél. Cím: Berettyóújfalú, Berettyófalva 1.

Debreceni Állattenyésztő Vállalat te-hetőgép szakmunkás végzettségű te-ményállat-gondozó és éjjelőrrel azonna-li belépésű alkalmaz. Jelentkezés: Debrecen-Pallag.

Festő, ács-állványozó, vasbontó-szerelő, fűrészgépező, kömüves, víz-fűtés-szerelő, hegesztő, csőhőszigetelő, csőhidogó szakmunkásokat, valamint betonozókat, kőműveseket, segédmunká-sokat felvesz a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat. Munkásszállás, ér-kezés, utazási kedvezmény biztosítva. Ötnapos munkahét. Jelentkezni a mun-kaadó-gazdálkodón: Debrecen, Kál-mány tér 11. sz.

Asztalosüzemünk és szolgáltató szakcsoportunk asztalosokat, faipari gépmunkásokat keres felvételre Debrecenből és Hajdúszoboszlóról a munkásszállítást, továbbá a főttekést, valamint tagjaink részére a háztáji földet biztosítjuk. JELENTKEZÉS személyesen 7-16 óra között, az ebcsi Vörös Csillag Mgtsz központi majorjában, vagy 17-20 óra között, a 20-380-as telefonon.

EXPRESSZ 2 szoba + étkezős, 61 négyzetméteres OTP-s örökösök kp. + OTP-átvállalással azonnal beköltözhető, sürgősen eladó. Erdéklődni: Debrecen, Lehet u. 24. XII. 95.

Egy + 2-es OTP-lakás kp. + OTP-vel eladó. Háman Kató út 67/A. IX. 37.

2 szobás, hallos, OTP-társasházi 100 ezer Ft hitellel, új végi beköltözéssel elfogadható áron eladó. Debrecen, Trombitás u. 13. sz. 1.

Eladó Cecilia utcán háromszobás, összkomfortos, keres családhi ház beköltözhetően vagy két kisebb elcserelethető. Erdéklődni Vasáros u. 1. sz. 34.

Dolgozókat alkalmaznak

A' Hajdú-Bihar megyei Tüzelőpáncsárnokszolgálat felvétele keres a fő-fel dolgozó pénzügyi eladói munkakörbe. Feltetelek: közgazdasági szakkö-zép, KALASZ-végzettség és legalább 5 éves gyakorlat. Erkösi bihozonyítvány szükséges, fizetés megegyezik szerinti. Jelentkezés: Debrecen, Csapó u. 43. sz., személyzet feladónál.

elb Gyárból a fogyasztóhoz! MODERN SZEKRÉNYSOROK ÉS KÁRPITOS GARNITURÁK RUSZTIKUS HALÓ- ÉS LAKOSZOBÁK KIEGÉSZÍTŐ KISBÜTOROK lakosság felé történő értékesítése HATÁRIDOS ELŐJEGYZÉSSEL IS! Furnér- és szövetválasztási lehetőség. DÍJMENTES HÁZHOZ SZÁLLÍTÁS! FIZETÉS OTP-HITELLEL IS! DEBRECENI BÜTORGYÁR Debrecen, Kishegyesi út 13. sz. telephén hétfőtől-péntekig 7.30 órától 14 óráig

GYÁSZHÍREK Fájó szívvel tudatjuk, hogy HEGEDÜS PÉTER 88 éves korában váratlanul elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1983. március 27-én, vasárnap fél 1 órakor lesz a konyári ravatalozó temetőben egyházi szertartással. Lakás: Konyár, Szer-tartás u. 18. A gyászoló család.

Páros Portis

A nyolc-jelölt — jászviki, S. Torre, Kor-tisch — kö-zös új es-parov Bel-jel (6:3) m-között van-sorra kerül-sen déli é-ly—Hübne-a Portis-tosból ki-versenyző, a sakkvilág-lásának utj-Mindhá-rzés izgal-miger. Láts-zete látszik-nek. Az NS-váló versen-felével, Sz-miszlov é-letét. So-szétlő ág-ban ennek ellen-biztosra. A-nagyon fin-kozt játsz-rutinnal n-sem szabad-Hübner lab-sakkozó, k-megviseli, k-fel már pá-két sakk-várhatóan-hoz, a mér-ben kérés-felé billen.

Rákosi 22. SZ.

Nemcsak e-rehették az-rügő-mérkő-zés az időp-nyári idősz-lyen álló-két helyen-Kinizst fo-szombat délu-Bár helyezé-hazi csapat-heiztetben, r-te szét még a-kezdett jó so-szemben a de-tes nemcsak-gbenli mérk-tette, hanem-fordulóban a-hazi környez-pott.

Szedd a

Március 27-én, 30 perckor a Pall-nika parkolójáb-nek azok a fiat-laknak venni a-futópróba első-igazolványok a-válthatók. A pró-pontjai: április 8., 21.

Csokonai Kup-tájfutó verseny

A DUSE tájfu-lyon március 26-tyan negyedik-rendezi meg or-szályi versenyt-szakosztály 250-küldte el neve-zőközösi futók-tizenkettőkor áll-hogy összemér-j a jellegzetesen-dős, ligetes, m-tornákkal szab-d-csikai erődspsz-A rendezők az-doltak, akik m-ismerkedni ezze-sporttággal, ugy-togóriában bárki-hat, aki kedvet-Találkozás" a Dio-levő bánti általa-ban fél 11-kor.

Páros mérkőzések futószalagon

Portisch és Ribli esélyes a továbbjutásra

A nyolc sakkvilágbajnokjelölt — Kaszparov, Beljavszkij, Szmiszlov, Hübner, Torre, Korcsnoj, Ribli, Portisch — közül a szovjet sakkozás új csillaga, Gari Kaszparov Beljavszkij legyőzése (6:3) már a legjobb négy között van. A közeljövőben sorra kerülő páros mérkőzésekben dől el, hogy a Szmiszlov-Hübner, a Torre-Ribli és a Portisch-Korcsnoj hatosból ki lesz az a három versenyző, aki tovább halad a sakkvilág trónusá ostromlásának útján.

Mindhárom páros mérkőzés izgalmas játszmákat ígér. Látszólag Hübner helyzete látszik a legelőnyösebbnek. Az NSZK bajnoka kiváló versenyző, pályája fel-felével, míg ellenfele, Szmiszlov már betöltötte 62. életévét. Sokak szerint „leszálló agban” van. Hübner ennek ellenére nem mehet biztosra. Az exvilágbajnok nagyon finom pozíciós sakktal játszik, rendkívül nagy rutinnal rendelkezik. Azt sem szabad elfelejteni, hogy Hübner labilis idegrendszerű sakkozó, a vereség nagyon megviseli, két ízben is adott fel már páros mérkőzést. A két sakkozó összecsapása várhatóan sok döntetlent hoz, a mérleg nyelve azonban ketszétlenül Hübner fele billen.

Ribli Zoltán egyértelműen esélyes Torre ellen. Érdekes, hogy mindkettő az ifjúsági világbajnokságon tüntek fel. Ribli akkor második volt, Torre pedig a középmezőnyben végzett. A magyar sakkozó evől évre egyenesen fejlődött pályája visszaesése nélkül ivelt feléle. Mélyen szántó pozíciós terveket sző, gyorsan átlatja a legbonyolultabb helyzeteket is és taktikai készsége is el-

Portisch Lajos

sakkvilágot. Ezek közé tartozik a legutóbbi zónaközi versenyen elért szép sikere, amelynek eredménye, hogy világbajnokjelölt lett. Stílusát ellenétés Ribliével, a pozíciójátékban kevésbé járatos, akkor éri jól magát a tábla mellett, ha bonyolult az állás. Inkább taktikus, képes meglepő fordulókat is előidézni. Két ellenétés stílusú sakkozóról lévén szó, döntő lehet, melyik tudja stílusát rákényszeríteni a másikra.

Portisch Lajos hatodik alkalommal kísérli meg nagy álma valóra váltását, hogy páros mérkőzést vívjon a világbajnoki címért. A legutóbbi ciklus során legyőzte az exvilágbajnok Szmiszkij, a legjobb négy közé jutott. Albano Termében azonban

alulmaradt az esélytelenebbnek tartott Hübnerrel szemben. Nagymesterünk az elmúlt két évben talán nem nyújtott olyan egyenletes, magas színvonalú teljesítményt, mint korábban. Nem szabad elfelejtenünk viszont azt, hogy Portisch evől évre, hónapról hónapra, napról napra tökéletesíti tudását, s egy-egy versenyt „feláldoz” a jövő érdekében. Biztosan kezeli az éles állásokat, mint korábban. Teherbíró képessége változatlan, a pozíciójátékban pedig szinte utólrhetetlen. Az ellenfél, Viktor Korcsnoj már két ízben játszott mérkőzést a világbajnoki címért Karpovval. Az első alkalommal minimális, másodszor nagyarányú vereséget szenvedett. Korcsnojt az ellentétadás nagymestereként tartják számon, szívóssága rendkívüli. Az ilyen stílus azonban nagyon fogyasztja a sakkozó energiáit. Ugy tük, Korcsnoj már nem a régi, egyre nehezebben boldogul régi ellenfeleivel, az időzavarral. Ezek alapján több esélyt kell adnunk Portischnak, mint neki. Evől azonban nem szabad elfelejtkezünk, ez pedig a rutin. Ha kipiheni magát és gondosan felkészül, felülmúlhatja az elmúlt évben nyújtott teljesítményét.

A három páros mérkőzés közül minden bizonnyal a Bad Kissingenben ma kezdődő Portisch-Korcsnoj összecsapást kísérli majd a legnagyobb szakmai érdeklődés. Egyrészt, mivel ezen a találkozón látszanak legkiegyensúlyozottabbnak az erőviszonyok, másrészt pedig azért, mert Portisch számára alighanem az utolsó lehetőség, hogy megostromolja Karpov trónját.

Filep Tibor

„Lazítani, próbálj meg lazítani...”

Autogén tréning: testi és lelki ellazulás

Az űrhajósok is végzik

Utazom a pesti villamoson és megakad a szemem egy kiragasztott cédulán, amolyan maszek hirdetésén. „Autogén tréning tanfolyam...”, kellett magát a kurta szöveg, s az alján feltűnően virít a borsos ár is. De hát miről is van szó, gondolkodom el, miközben a Nyugati pályaudvarhoz ér a csőrömpölő járgány? A vonaton, ahogy csendesedik fejemben a világvárosi zúgás, újra előtör a kíváncsiság. Autogén tréning... relaxáció... hát persze, valamikor tanultuk is a főiskolán, az élsportolók is hasznosítják felkészülésük során. Sőt az is eszembe vág, hogy az űrhajósok kiképzésében, és a világűrben is... Egyszer Nyikolajev szovjet űrhajós beszélt a tv-ben hasznosságáról a súlytalanság állapotában. Ha hazamegyek, utánajárok, tökélem el magamban, és ez annyira felizgat, hogy szokásom ellenére nem tudok elaludni a vonat zakatolásától. Idegesen nézek ki az ablakon.

A fogalmak jelentése és eredete

A latin eredetű relaxáció szó ellazulást, feloldódást, elernyedést, kikapcsolódást, pihenést és megkönnyebbülést jelent. Relaxációs módszer minden olyan eljárás, amely hozzásegít az izomtónus és a pszichés feszültségi állapot csökkentéséhez. Több ilyen eljárás létezik, és ezek közül az egyik az autogén tréning. (Későbbiekben: AT.) Egy német pszichológus, Schulz 1920-tól kezdte alkalmazni új módszerét, majd 1932-ben kiadott könyvében rendszerezte elméleti és gyakorlati kutatásait. Azóta módszere világszerte elterjedt. A köztudatban ma is megtalálhatók azok a homályos, misztikus elképzelések az AT-vel kapcsolatban, ami annak eredetéből fakad. Schulz ugyanis az elmekörtán és lélektan már ismert gyógyító módszereiből, valamint a jóga gyakorlatanyagából fejlesztette ki elsősorban gyógyító elméletét.

MI az autogén tréning?

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Ideg-és Elme-klinikáján beszélgetek a kérésről Szunyoghy Tamás pszichológussal.

— Azzal kezdeném, hogy a ma emberét a technikai civilizációkban az ingerek tömege éri naponta. Környezeti ártalmaktól, szociális gondoktól szenvedünk. Nagyon sok az olyan beteg, aki zorongással, kiegyensúlyozatlansággal, magányosságérzssel keres fel és vár gyógyulást. Hosszas kivizsgálások, gyógyszeres kezelések után sokan itt keresnek gyógyulást, a pszichológusnál. Az emberek harmóniát, külső és belső nyugalmat szeretnének, és erre, vagyis az önszabályozás képességére régóta törekednek.

— Jelent-e segítséget ebben a törekvésben az AT?

— Igen. Bizonyos gondolatok és azokhoz társuló képzetek önálló belső ismétléssel, rendszeres gyakorlással, kedvezően hangolhatjuk át pszichés és vegetatív feszültség állapotunkat. Schulz két fontos tényezőt emel ki: az eljárást önmagunkból, személyiségünkbeli eredő és rendszeres, teljesítményfokozó hatású, tréning jellegű.

— Hogyan történik és milyen formában végzi ön az AT gyakorlatait?

— Két fokozata van: alap- és meditatív gyakorlatok. Célserű, ha csak az első fokkal ismerkedünk meg. Hat részből áll, melynek el-sajátítása mindenki számára megtanulható, ha nincsenek kizáró betegségi tünetek (pl. székizfónia).

1. Elnehezdedési gyakorlat (izomlazítás)
2. Melegedési gyakorlat (vérerek ellazítása)
3. Szívgyakorlat (szívmelegnyugtatás)
4. Légzőgyakorlat (légzés-megnyugtatás)
5. Hasgyakorlat (hasi szervek szabályozása)

agyamban minden erőlködés nélkül, maguktól, szabadon. Semmit sem érzek a külvilágból, majdnem elalszom... A pszichológus kellemes hangja nyújtózára, majd lassú felkészésre szólít, és még egy jóízű ásitás is kiszakad belőlem, frissen, nagyon jó érzellem kászálódik le a diványról.

Elmondva érzéseimet, véleményemet, újabb adatokkal „szolgálók” a tudománynak, majd folytatom a beszélgetést Szunyoghy Tamással.

Mi jó származhat ebből?

— Egyértelmű, hogy az AT a betegeknek a gyógyulást szolgálja, de vajon miért lenne jó, ha az egészséges emberek is űznék?

— Megpróbálok néhány pontba sűríteni pozitív hatását. Az 5–10 perces tréning 2–3 órával alvásnak felel meg. Felgyógyulást okoz. Linde-mann német orvos 1957-ben gumikajakkal kelt át az Atlanti-óceánon, és 72 napos utazása alatt AT-vel pihent és regenerálta magát. A személyt ellenállóvá teszi a fizikai és pszichikai stresszhatásokkal szemben. Teljesítményfokozó hatása is van, nő a kreativitás (sportolók, szellemi pályán dolgozók). A testi funkciók szabályozhatók lesznek. Egyszóval javul az alkalmazkodás, emelkedik az életképesség, fokozódik a szellemi egyensúly.

— Most már adódik a kérdés, hogy Debrecenben van-e lehetőség az AT technikájának megismerésére, elsajátítására?

— Jelenleg nem tudok róla, hogy a klinikai, gyógyító célú tréningeken kívül foglalkozna-e szakember az egészséges emberekkel egyenként vagy csoportosan. Bár hallottam, hogy egy itoldalmár ember szervezésében létezik vagy létezzet valamilyen kísérlet, de kételkedem az ilyen vállalkozások szakmai sikerében.

— En úgy tudom, hogy a testnevelő tanárok körében sincs egységes, tiszta elgondolás az AT-ról, nemhogy még alkalmaznák is munkájuk során. Pedig a könnyített testnevelés tanterve ezt ajánlja, sőt bizonyos esetekben ezt kötelezővé is tenné! Mit lehetne tenni, hogy ezen a helyzeten javítsunk és várossunkban, az AT oktatását kiképzett szakemberek lássák el.

E kérdést tettem fel dr. Földesi Bélának, a Tanítóképző Főiskola főigazgatóhelyettesének és előbbi beszélgetőpartneremnek, Szunyoghy Tamásnak is.

Dr. Földesi:

— A TK Főiskola vállaltja egy olyan önköltséges tanfolyam megszervezését, melyre az érdeklődő testnevelő tanárok jelentkeznek. Ehhez biztosítanánk a személyi és tárgyi feltételeket. Véleményem szerint ez az elgondolás a közeli jövőben megvalósítható.

Szunyoghy:

— Segíteni tudnám a matematika kidolgozását és a tanfolyam elméleti és gyakorlati előadásainak, konzultációinak szakmai irányítását.

Az AT nem csodaszor, viszont egy olyan eljárás, mely az orvostudomány kezében már 60 éve hatásos gyógyító módszer. A különféle: katonai, tudományos és sportterületek hatékony kiképzési eszköze. Ma már azonban hétköznapjaink, életünk szerkesztésébe is válhat; meg-szabadítva bennünket érlelő neurozisztól, enyhítve mozgásszegénységünk és el-kényelmesedésünk egyre sú-lyosodó terheit.

Szentgyörgyi János

Rákoscabán 15 órákor:

22. sz. Volán-D. Kinizsi

Nemcsak egy nappal elő-rehózták az NB II-es labdarúgó-mérkőzéseket, hanem az időpont is megváltozott, mivel meg nem törtünk át a nyári időszámításra. A 12. helyen álló 22. sz. Volán a két helyet mögötte álló D. Kinizsit fogadja ezen a szombat délutánon.

Bár helyzete alapján is a hazai csapat van kedvezőbb helyzetben, ráadásul mellett a szél meg a tavasszal megkezdett jó sorozata is. Ezzel szemben a debreceni együttes nemcsak mindkét idegenbeli mérkőzést elvesztette, hanem a legutóbbi fordulóban a Salgótarjától hazai környezetben is kikapott.

A hét közben a D. Kinizsi Püspökáldányban edző-mérkőzést játszott, ahol a helyi csapattal 3–3-as döntetlent ért el. A csapat góllait Barna, Magyar és Vé-

kony szereztek. Magyar az elmúlt hetekben tagja volt a kezdő tizenegynek, Barna most ismét visszakérül a pályára lépő gardába, míg Vékony újból helyet kap a kispadon. Kérdés, közülük bármelyik képes lesz-e a bajnoki mérkőzésen is hálóba találni. Nagy György edző az alábbi játékosoknak szavazott bizalmat: Kun — Vajda, Takács, Halla, Orens-tein — Bodonyi, Tózsér, Magyar, Andirkó — Barna, Maczkó. Csereként szóhoz-juthat még Farkas, Garam-völgyi, Kerekes Cs. és Vé-kony.

Debrecenben rangadóra kerül sor ma délután. A területi bajnokság két első-sorbelijé, a házigazda DUSE-ort és a Szolnoki MÁV-MTE mérí össze tudását. A találkozó kezdési időpontja: 14.30 óra.

NŐI RÖPLabda

DMVSC-BVSC 3:0

Pénteken délután játszó-tak le Debrecenben, Székér és Korim biráskodásával a DMVSC-BVSC női NB I-es kosárlabda bajnoki mérkőzést, melyet a debreceniek nyertek meg 3:0 (10, 11, 14) arányban. DMVSC: Ury, Tóth, Nagy, Leisztné, Bálint, Kolbe — csere: Marek, Kincses, Kovács E.

A mérkőzés 73 percig tartott, és eléggé szorosak voltak a játszmák, melyeknek a hajrájában bizonyult jobbnak a DMVSC. Az elsőben 10:10-ről nyertek a debreceniek, a másodikban pedig 6:10-ről, míg a harmadik játszmában a vendégek már 7:0-ra is vezettek. Jók: Leisztné (a mezőny legjobbjai), Nagy Ury, illetve Ocskó és Lankus.

Szedd a lábad!

Március 27-én, vasárnap 9 óra 30 perckor a Pataki úton a Kilnka parkolóban gyülekezhetnek azok a fiatalok, akik részt akarnak venni a Szedd a lábad! futópróba első rendezvényén. Itszólóványok a helyszínen is várhatóak. A próba további idő-pontjai: Április 10., 24., május 8., 21.

Csokonai Kupa tájfutó verseny

A DUSE tájfutó szakosztálya március 26-án, szombaton negyedik alkalommal rendezte meg országos I. osztályú versenyét. Eddig 25 szakosztály 250 versenyzője küldte el nevezését. A tájé-közödségi futók ma negyed-tizenkettőkor állnak rajthoz, hogy összemérjék tudásukat a jellegzetesen alföldi — er-dős, ligetes, mocsaras, csá-tornákkal szabdalt — fan-csikai erdőszűzén.

A rendezők azokra is gon-doltak, akik meg akarnak ismerkedni ezzel a szép sportággal, ugyanis nyílt ka-tegóriában bárki rajthoz áll-hat, aki kedvet érez hozzá. Találkozás a Diószegi úton levő bányai általános iskolá-ban fél 11-kor.

Hét végi sportműsor

Március 26., szombat	
Labdarúgás	
Egyetemi sporttelep (Dóczy J. u.), 14.30: D. Universitas-Szolnoki MÁV-MTE (Heckmann). Területi bajnoki mérkőzés.	
Vidéken: Országos serdülő é-s-területi ifjúsági (13 és 15): Hajdúszoboszló-Hajdúszoboszló (Boros, Vincze), Balmazújváros-Csenger (Németh J., Vezendi), Püspökáldány-D. Universitas (csak ifjúsági, Bende, Kiss F.).	
Súlyemelés	
Hajdúszoboszlói Gáziáng sport-terme, 10: Felöltő és ifjúsági I-II. korcsoport minisítő verseny, — 15: Serdülők.	
Tájfutás	
Bányai iskola, 10.30: Országos verseny a Csokonai Kupáért.	
Teke	
DMVSC nagyerdő pályája, 10: Területi felnőtt női egyéni baj-nokság, 24 részvevővel.	
Március 27., vasárnap	
Atléтика	
Nagyerdő, szociális otthon mő-gótti erdőrészt, 10: Hajdú-Bihar é-s-évi mezeli futó bajnoksága. ESE II. NB III-as csapatbajnoki egyéni és csapatverseny, tíz ka-tegóriában.	
Labdarúgás	
Vidéken: Területi bajnokság (15): Hajdúszoboszlói Booska-l-Balmazújvárosi Lenin TSE (Ju-	
hász Gy., Pataki, Cseh), Hajdú Vasas-Honvéd Asztalos SE (Bo-ris), — Megyei bajnokság (15): Komádi-Berettyóújfalui (Nagy J., Veress Gy., Boros), Derecs-ke-D. Volán (Mákó, Fazekas, Balogh), Nadudvár-Kaba (Da-lányi, Szilvási, Antal), Hajdúná-nás-Vámospércs (Virágh, Köny-nyű B., Kiss L.), Polgár-Hajdú-dorog (Németh Y., Vincze, Kiss F.), Nagyrábé-Köröszegapáti (Mészáros, Szabó I., Domokos), Létavétes-Sárrétudvari (Tóth S., Vezendi, Németh J.), Nyir-adony-Ujszentmargita (Hu-nyadi, Zám, Melegh), — Járás-i bajnokságok, Debreceni járás, B-csoport (11): Nyírmartonfal-va-Almosd, Bagamér-Nyíráb-rány, Fülöp-Hajdúhadház, Ko-kad-Nyírcsád, D. Kinizsi II.-Hosszúapályi (10), — Berettyó-új-falui járás (10.30): Tépe-Mező-s, Magyarhomorog-Biharke-resztés, — Mezőpéter, Kismarja-Csókmő, Pocsaj-Gá-borján, Szentpéterszeg-Hencida, Berekböszörmény-Esztár.	
Súlyemelés	
Hajdúszoboszlói Gáziáng-pálya, sportterem, 9: Utóttó I-II. kor-csotályos minisítő verseny.	
Teke	
Hajdúszoboszlói pálya, 9: Haj-dúszoboszlói Délibáb-Szabolcsi ESE II. NB III-as csapatbajnoki mérkőzés.	
Tollaslabda	
Hajó utcai Arany János Áltá-lános Iskola tornaterme, 9: Deb-recen é-s-évi felnőtt női, férfi egyéni bajnoksága.	

